

การศึกษาวិชาการจกจกกรรมการเรชนรฐเนนณเรชนเบนเสาศงู : ศกษาเจพะกรธ
โรงเรียนในตำบลทุ่งศรีเมือง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

วินธุ์ สุณันเขต

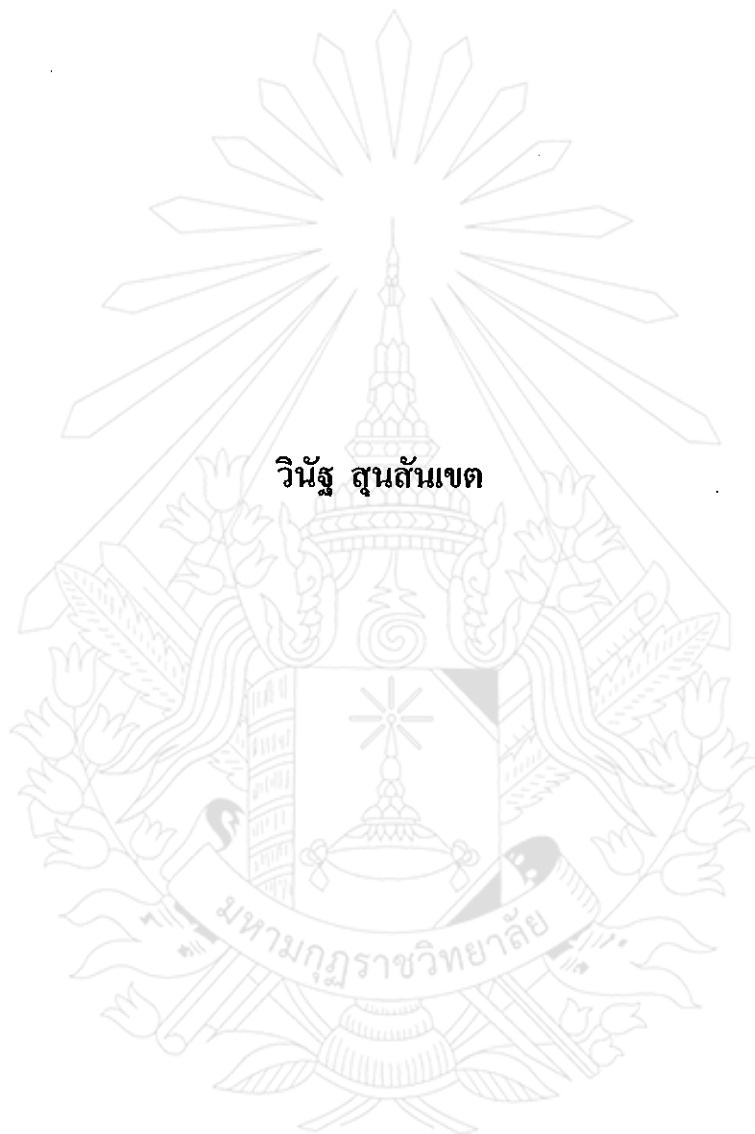
สารนิพนธ์ฉบับเสนอของกรรมการศึกษาตามหลักสูตรศาสตราจารย์แพทยศาสตรบัณฑิต

สาขาวิชาการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

พุทธศักราช ๒๕๕๐

การศึกษาวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ : ศึกษาเฉพาะกรณี
โรงเรียนในตำบลทุ่งศรีเมือง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาดตามหลักสูตรศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

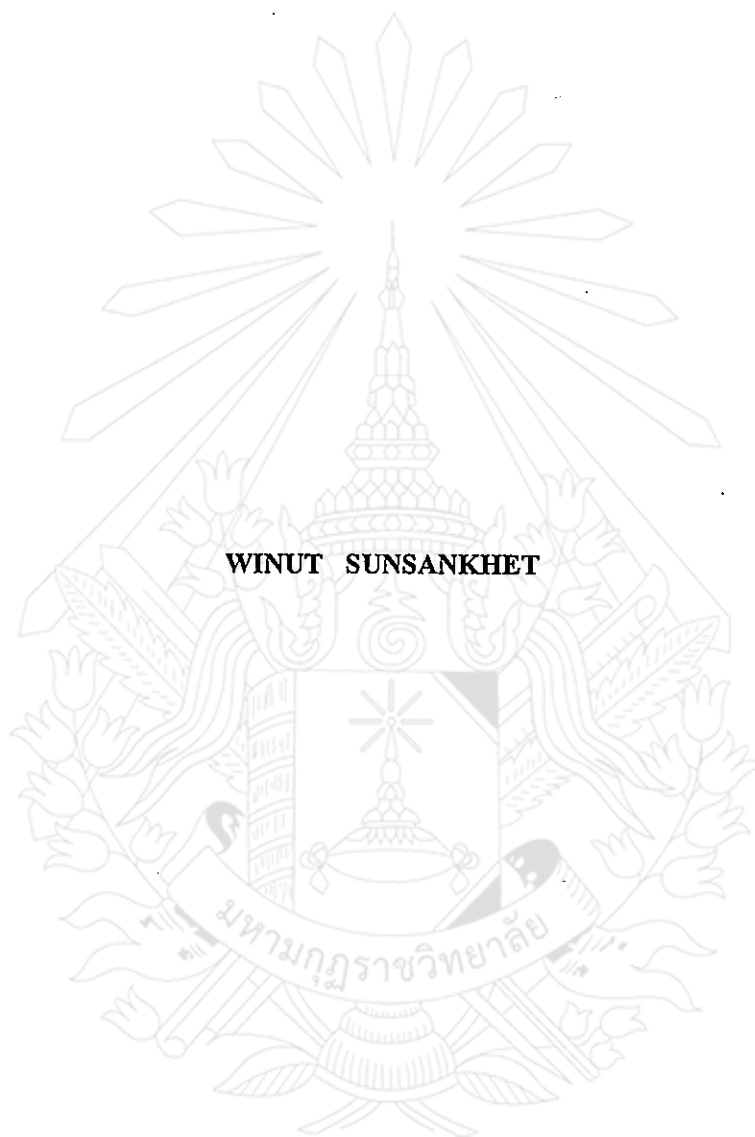
สาขาวิชาการจัดการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

พุทธศักราช ๒๕๕๐

B 9402

**A STUDY OF METHODS OF ORGANIZING CHILD-CENTERED
LEARNING ACTIVITIES : A CASE STUDY OF SCHOOLS IN
TAMBON TUNG SI MUANG SUWANNAPHUM DISTRICT,
ROI-ET PROVINCE**

**A THEMATIC PAPER SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS
FOR THE DEGREE OF MASTER OF EDUCATION
DEPARTMENT OF EDUCATIONAL MANAGEMENT
GRADUATE SCHOOL
MAHAMAKUT BUDDHIST UNIVERSITY**

B.E. 2550 (2007)

หัวข้อสารนิพนธ์ : การศึกษาวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ : ศึกษา
เฉพาะกรณีโรงเรียนในตำบลทุ่งศรีเมือง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

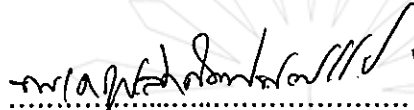
ชื่อนักศึกษา : วินิจ สุนสันเขต

สาขาวิชา : การจัดการศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษา : รศ. ดร. สมทรง สุวพานิช

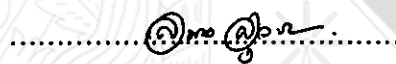
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม : พระครูวิจิตรปัญญาภรณ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย อนุมัติให้รับสารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศาสตรมหาบัณฑิต

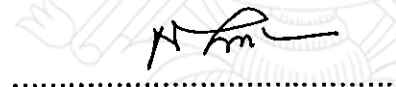

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(พระครูปลัดสัมพิพัฒน์วิริยาจารย์)

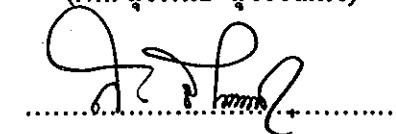
คณะกรรมการสอบสารนิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(พระครูปลัดสัมพิพัฒน์วิริยาจารย์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รศ. ดร. สมทรง สุวพานิช)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(พระครูวิจิตรปัญญาภรณ์)

..... กรรมการ
(ผศ. สุรพันธ์ สุวรรณศรี)

..... กรรมการ
(ผศ. พิเศษ ดร. สุกิจ ชัยมุสิก)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

Thematic Title : A Study of Methods of Organizing Child-Centered Learning
Activities : A Case Study of Schools in Tambon Tung Si Muang,
Suwannaphum District, Roi-Et Province

Student's Name : Winut Sunsankhet

Department : Educational Management

Advisor : Assoc. Prof. Dr. Somsong Suwapanich

Co - Advisor : Phrakhruwijitpanyaporn

Accepted by the Graduate School, Mahamakut Buddhist University in Partial
Fulfillment of the Requirements for the Master's Degree.

P. Sampipattanaviriyajarn
..... Dean of Graduate School
(Phrakhrupaladsampipattanaviriyajarn)

Thematic Committee

P. Sampipattanaviriyajarn
..... Chairman
(Phrakhrupaladsampipattanaviriyajarn)

S. Suwapanich
..... Advisor
(Assoc. Prof. Dr. Somsong Suwapanich)

Phrakhruwijitpanyaporn
..... Co-Advisor
(Phrakhruwijitpanyaporn)

S. Surapan
..... Member
(Asst. Prof. Surapan Suvannasri)

S. Chaimusik
..... Member
(Asst. Emeritus Prof. Dr. Sukit Chaimusik)

หัวข้อสารนิพนธ์	: การศึกษาวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ: ศึกษาเฉพาะกรณี โรงเรียนในตำบลทุ่งศรีเมือง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด
ชื่อนักศึกษา	: วินัฐ สุนสันเขต
สาขาวิชา	: การจัดการศึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษา	: รศ. ดร. สมทรง สุวพานิช
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	: พระครูวิจิตรปัญญาภรณ์
ปีการศึกษา	: ๒๕๕๐

บทคัดย่อ

สารนิพนธ์ฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อการศึกษาวิธีการและระดับวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูโรงเรียนในตำบลทุ่งศรีเมือง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูที่ปฏิบัติการสอนใน ปีการศึกษา ๒๕๕๐ จำนวน ๘๖ คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่าห้าระดับ เพื่อวัดระดับวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จำนวน ๖๐ ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ ๐.๘๒ สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ข้อมูลโดยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

ผลการวิจัย พบว่า วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูโรงเรียนในตำบลทุ่งศรีเมือง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด เรียงลำดับที่ครูเลือกใช้มากที่สุด จากมากไปหาน้อย คือ แบบเรียนรู้แบบร่วมมือ แบบบทบาทสมมติ แบบโครงงาน แบบทดลอง แบบชิปปาโมเดล และแบบบทเรียนคอมพิวเตอร์ และ ระดับวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโรงเรียนในตำบลทุ่งศรีเมือง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด พิจารณาโดยรวม พบว่า อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ แบบเรียนรู้แบบร่วมมือ แบบบทบาทสมมติ แบบโครงงาน แบบทดลอง แบบชิปปาโมเดล ส่วนรายด้าน อยู่ในระดับปานกลาง คือ แบบบทเรียนคอมพิวเตอร์

Thematic Title : A Study of Methods of Organizing Child-Centered Learning Activities :
A Case Study of Schools in Tambon Tung Si Muang, Suwannaphum District,
Roi-Et Province

Student's Name : Winut Sansunkhet

Department : Educational Management

Advisor : Assoc. Prof. Dr. Somsong Suwapanich

Co-Advisor : Phakhruwijitpanyaporn

Academic Year : B.E. 2550 (2007)

ABSTRACT

The research's objectives were to study teachers' methods and their levels of organizing child-centered learning activities of schools in Tambon Tung Si Muang, Suwannaphum district, Roi Et province. The population participated in the research included 86 teachers responsible for teaching in the academic year 2550. The tool employed for collecting data was sixty questionnaires with five rating scales to measure levels of methods of organizing student-centered learning activities and their reliability amounting to 0.92 for the whole issue. Statistics utilized for analyzing data encompassed: percentage, mean and standard deviation by making use of the computerized programme.

The research's results were found that methods of organizing student-centered learning activities therein, ranging from the most to least choices, were: Co-operative Learning, Role Play, Project, Experimental Method, CIPPA Model, Computer Courseware and levels of methods of organizing student-centered learning activities of their schools therein, when they were collaboratively considered, were shown at the high level. And when each aspect was taken into account, they were at the high level, ranging from the high to the low level – Co-operative Learning, Role Play, Project, Experimental Method, and CIPPA Model. As for the aspect of the moderate level, it was Computer Courseware.

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จและมีความสมบูรณ์ มีคุณภาพและทรงคุณค่า เนื่องด้วยได้รับความเมตตากรุณาช่วยเหลือ ตลอดจนคำแนะนำจากบุคคลต่อไปนี้ พระครูปลัดสัมพิพัฒน์วิริยาจารย์ ประธานกรรมการ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พิเศษ ดร. สุกิจ ชัยมุสิก กรรมการ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุรพันธ์ สุวรรณศรี กรรมการ รองศาสตราจารย์ ดร. สมทรง สุวพานิช อาจารย์ที่ปรึกษา พระครูวิจิตรปัญญาภรณ์ อาจารย์ที่ปรึกษา ร่วม รองศาสตราจารย์ พิเศษ ดร.จรัส พัทธมราชศักดิ์ ผู้เชี่ยวชาญ อาจารย์ชงชัย เจริญนนท์ ผู้เชี่ยวชาญ นายณัฐวัฒน์ ศรีมาร์กซ์ ผู้เชี่ยวชาญ คณะผู้บริหาร โรงเรียนในตำบลทุ่งศรีเมือง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ตลอดจน บิดา มารดา ญาติๆ ที่กรุณาให้กำลังใจ เป็นขวัญและแรงหนุนให้ผลิตงานที่มีคุณค่า จึงขอกราบขอบพระคุณทุกท่านเป็นอย่างสูง

ประโยชน์และคุณค่า อันพึงมีจากสารนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบแด่บิดา มารดา ตลอดจนบูรพจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่าน

วินัฐ สุนสันเขต

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญตาราง	ช
สารบัญภาพ	ซ
บทที่ ๑ บทนำ	๑
๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๔
๑.๒ ขอบเขตของการวิจัย	๔
๑.๔ ข้อตกลงเบื้องต้นในการวิจัย	๔
๑.๕ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	๕
๑.๖ กำนิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย	๖
บทที่ ๒ เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๗
๒.๑ การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	๗
๒.๑.๑ ปรัชญาการศึกษาที่เป็นพื้นฐานของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	๗
๒.๑.๒ ทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	๑๒
๒.๑.๓ ความหมายการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	๑๕
๒.๑.๔ หลักการสำคัญในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	๑๖
๒.๑.๕ การออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	๑๗
๒.๑.๖ บทบาทครูผู้สอนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	๒๗
๒.๑.๗ ตัวบ่งชี้บทบาทของผู้เรียนและครูผู้สอน	๓๐

๒.๒ รูปแบบ วิธีการและเทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	๓๒
๒.๒.๑ แบบบทบาทสมมติ	๓๕
๒.๒.๒ แบบโครงงาน	๓๗
๒.๒.๓ แบบทดลอง	๔๔
๒.๒.๔ แบบบทเรียนคอมพิวเตอร์	๔๖
๒.๒.๕ แบบชิปป์โมเดล	๕๑
๒.๒.๖ แบบเรียนรู้แบบร่วมมือ	๕๔
๒.๓ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๕๕
๒.๔ กรอบแนวคิดในการวิจัย	๖๓
บทที่ ๓ วิธีดำเนินการวิจัย	๖๔
๓.๑ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย	๖๔
๓.๒ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	๖๔
๓.๓ การสร้างและทดสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	๖๕
๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล	๖๖
๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล	๖๖
๓.๖ สถิติที่ใช้ในการวิจัย	๖๗
บทที่ ๔ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	๖๘
๔.๑ สถิติลักษณะที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	๖๘
๔.๒ ลำดับขั้นในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	๖๙
๔.๓ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	๖๙
บทที่ ๕ บทสรุป อภิปรายผล ข้อเสนอแนะ	๘๐
๕.๑ สรุปผลการวิจัย	๘๐
๕.๒ อภิปรายผล	๘๒
๕.๓ ข้อเสนอแนะ	๘๓
๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย	๘๓
๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย	๘๔

บรรณานุกรม	๗๕
ภาคผนวก	๕๑
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	๕๒
ภาคผนวก ข หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย	๕๔
ภาคผนวก ค หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล	๕๗
ภาคผนวก ง แบบสอบถาม	๑๐๔
ภาคผนวก จ คำอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม	๑๑๕
ประวัติผู้วิจัย	๑๑๗

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ ๑ การนำปรัชญาพิพัฒน์นิยมมาใช้ประกอบการเรียนการสอน	๘
ตารางที่ ๒ การนำปรัชญาปฏิรูปนิยมมาใช้ประกอบการเรียนการสอน	๙
ตารางที่ ๓ การนำปรัชญาอัตถิภาวะนิยมมาใช้ประกอบการเรียนการสอน	๑๐
ตารางที่ ๔ การนำปรัชญาตามแนวพุทธศาสตร์มาใช้ประกอบการเรียนการสอน	๑๑
ตารางที่ ๕ เกี่ยวกับหลักการจัดการศึกษา	๑๖
ตารางที่ ๖ แสดงข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพ เพศ ของครูโรงเรียนในตำบลทุ่งศรีเมือง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด	๖๕
ตารางที่ ๗ แสดงข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพ ระดับการศึกษา ของครูโรงเรียนในตำบลทุ่งศรีเมือง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด	๗๐
ตารางที่ ๘ แสดงข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพ ประสบการณ์สอน ของครูโรงเรียนในตำบลทุ่งศรีเมือง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด	๗๐
ตารางที่ ๙ แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญของครู โดยรวม	๗๑
ตารางที่ ๑๐ แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญของครู แบบสหบาทสมมติ เป็นรายข้อ	๗๒
ตารางที่ ๑๑ แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญของครู แบบโครงงาน เป็นรายข้อ	๗๓
ตารางที่ ๑๒ แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญของครู แบบทดลอง เป็นรายข้อ	๗๔
ตารางที่ ๑๓ แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญของครู แบบบทเรียนคอมพิวเตอร์ เป็นรายข้อ	๗๕
ตารางที่ ๑๔ แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญของครู แบบแบบชิปปาโมเดล เป็นรายข้อ	๗๖
ตารางที่ ๑๕ แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญของครู แบบเรียนรู้แบบร่วมมือ เป็นรายข้อ	๗๗

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพประกอบที่ ๑ แนวทางการกำหนดรูปแบบ วิธีการและเทคนิคการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

๓๔

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

กระทรวงศึกษาธิการ เป็นองค์กรหลักในการจัดการศึกษาของชาติ ที่มุ่งเน้นจะพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ โดยได้วางแนวทางการปฏิรูปการศึกษา ปี พ.ศ. ๒๕๓๕ ถึง พ.ศ. ๒๕๕๐ ให้มีการดำเนินการปฏิรูปพัฒนาไปพร้อมกัน ๔ ด้าน คือ การปฏิรูปโรงเรียนและสถานศึกษา การปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา การปฏิรูปหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน และการปฏิรูประบบบริหารทางการศึกษา^๑ ซึ่งในด้านการปฏิรูปหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนนั้น ได้กำหนดให้มีการปฏิรูปการเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างศักยภาพของผู้เรียนให้สามารถ คิดเป็น ทำเป็น มีทักษะในการจัดการ มีค่านิยมและคุณธรรมที่ดีงามและรักการแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่อง^๒ การปฏิรูปการเรียนรู้หากได้ดำเนินการอย่างต่อเนื่องจริงจังแล้ว ผลสัมฤทธิ์ของการปฏิรูปการศึกษาจะเกิดขึ้นและคุณภาพการศึกษาก็จะได้รับการพัฒนาอย่างแน่นอนเช่นเดียวกัน หัวใจของการปฏิรูปการศึกษา คือ การปฏิรูปการเรียนรู้ และหัวใจการปฏิรูปการเรียนรู้ คือ การปฏิรูปจากการยึดหลักวิชาเป็นตัวตั้ง มาเป็นมนุษย์ หรือผู้เรียนเป็นตัวตั้ง หรือที่เรียกว่า ผู้เรียนสำคัญที่สุด^๓ ผู้เรียนสำคัญที่สุด ไม่ได้แปลว่า ครูลดบทบาทหรือความสำคัญลงตรงกันข้าม ครูกลับมีบทบาทและความสำคัญมากขึ้น อีกทั้งจะทำให้การศึกษามีพลังและศักดิ์ศรีในการแก้ไขปัญหา ของมนุษย์ สังคมและสิ่งแวดล้อม การเรียนโดยการท่องจำหนังสือหรือเอาวิชาเป็นตัวตั้ง ไม่สามารถทำให้มนุษย์เผชิญและแก้ไขปัญหาเหล่านี้ได้เพราะโลกแห่งวิชา กับโลกแห่งความเป็นจริงต่างกัน การเรียนโดยเอาวิชาเป็นตัวตั้งทำให้แยกตัวออกจากความเป็นจริงของชีวิตและสังคมที่ซับซ้อน และเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

^๑สุนันทา เก่นอากาศ, “การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต ๑ อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด”, รายงานการศึกษานิเทศการศึกษามหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม), ๒๕๔๘, หน้า ๓.

^๒รุ่ง แก้วแดง, ปฏิวัติการศึกษาไทย, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มติชน, ๒๕๔๑), หน้า ๘.

^๓ประเวศ วะสี, ปฏิรูปการศึกษา ยกเครื่องทางปัญหา ทางรอดพ้นจากความหายนะ, (กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์, ๒๕๔๓), หน้า ๒.

การเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นตัวตั้งหรือยึดผู้เรียนสำคัญที่สุด หมายถึง การเรียนรู้ในสถานการณ์จริง สถานการณ์จริงของแต่ละคนไม่เหมือนกัน จึงต้องเอาผู้เรียนแต่ละคนเป็นตัวตั้ง ครูจัดให้นักเรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์ กิจกรรมและการทำงาน อันนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนครบทุกด้าน ทั้งทางกาย ทางจิตหรืออารมณ์ ทางสังคมและทางสติปัญญา ซึ่งรวมถึงพัฒนาการทางจิตวิญญาณด้วย^๔ ตามหลักทางพุทธศาสนาถือว่า ชีวิตคือการศึกษ การศึกษาคือชีวิต ศาสนาอื่นก็เช่นเดียวกัน การศึกษาอยู่ที่เดียวกับชีวิต ที่ถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด หมายถึง ชีวิตของผู้เรียนคือการศึกษ การศึกษาคือชีวิตของผู้เรียนและชีวิตคือการเรียนรู้ ในการเรียนการสอน ครูเปลี่ยนบทบาทจากการที่ต้องท่องบ่นเนื้อหาวิชามาถ่ายทอดให้นักเรียนฟัง และให้ความรักความสนใจในชีวิตของนักเรียนแต่ละคน จัดประสบการณ์การเรียนรู้อันหลากหลายและเหมาะสมกับผู้เรียน ร่วมเรียนรู้แบบมีปฏิสัมพันธ์กับนักเรียนในสถานการณ์จริง รู้ศักยภาพที่แตกต่างกันของนักเรียนแต่ละคน และส่งเสริมให้นักเรียนนำศักยภาพนั้นมาใช้ ข้อนี้ นักเรียนอาจไม่รู้ตัวแต่ครูรู้ นักเรียนที่ได้รับการส่งเสริมศักยภาพตามความถนัดของตนจะมีความสุขอย่างยิ่งและรักครูอย่างยิ่ง นักเรียนแต่ละชั้นจะมีครูที่หลากหลาย เช่น พระ พ่อแม่ พี่น้อง เพื่อนบ้าน ผู้นำชุมชน ปราชญ์ชาวบ้าน ศิลปินผู้ประกอบอาชีพต่างๆ ครูในสถานการณ์จริงจะไม่โคดเคี้ยว ครูจะมีความสุขในการเรียนการสอนแบบนี้ รวมถึงเปลี่ยนความรู้สึกนึกคิดใหม่ เพราะการเรียนรู้เป็นกระบวนการอันละเอียดอ่อนของความเป็นมนุษย์ ซึ่งรวมเอาประชาธิปไตยและธรรมะเข้ามาในกระบวนการเรียนรู้ ชีวิตของครูจึงเปลี่ยนไป นำไปสู่ความสุข และความสร้างสรรค์อย่างยิ่ง

ปัจจุบันการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเป็นจุดเน้นหลักของการจัดการเรียนรู้แก่ผู้เรียนในทุกระดับการศึกษาและเป็นที่ยอมรับว่า ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนในปัจจุบัน เพราะ คำนี้ถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้สัมผัสและสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทั้งที่เป็นเพื่อนมนุษย์ ธรรมชาติและเทคโนโลยี^๕ ได้ทดลองค้นคว้าฝึกปฏิบัติแลกเปลี่ยนเรียนรู้จนค้นพบสาระสำคัญของบทเรียน ได้ฝึกวิจิตติวิเคราะห์ สร้างสรรค์ จินตนาการ และสามารถแสดงออกได้ชัดเจนมีเหตุผล ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีความสุขเกิดความเข้าใจในเนื้อหาอย่างชัดเจนและมีคุณธรรมจริยธรรมเข้าใจผู้อื่น ซึ่งสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของแผนพัฒนาการศึกษาของชาติที่ต้องการให้ผลผลิตจากการปฏิรูปการเรียนรู้เป็นคนดี เก่ง มีสุข^๖ ครูมีบทบาทปลุกเร้าและเสริมแรง

^๔เรื่องเดียวกัน, หน้า ๔.

^๕ศุมน อมรวัฒน์, ทำไมต้องปฏิรูปการเรียนรู้ ในการปฏิรูปการเรียนรู้ตามแนวคิด ๕ ทฤษฎี, (กรุงเทพมหานคร : โอเด็สแควร์, ๒๕๔๑), หน้า ๓๐.

^๖รุ่ง แก้วแดง, ปฏิวัติวัฒนธรรมการเรียนรู้, (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, ๒๕๔๒), หน้า ๓.

ศิษย์ในทุกกิจกรรมให้ค้นพบคำตอบ แก้ไขปัญหาด้วยตนเองได้ รวมทั้งการร่วมทำงานเป็นกลุ่ม จัดกิจกรรมปลูกฝังคุณธรรม ความมีวินัย รับผิดชอบในการทำงานผู้เรียนมีโอกาสฝึกการประเมินและปรับปรุงตนเองยอมรับผู้อื่น สร้างจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองและพลโลก

ในด้านเทคนิคและวิธีการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีหลากหลายเทคนิควิธีการที่ครูสามารถนำไปใช้ให้เหมาะสมกับลักษณะของผู้เรียน จุดประสงค์ของการเรียนรู้และเนื้อหาสาระการเรียนรู้ จากการสังเคราะห์เอกสารตำราและงานวิจัยเกี่ยวกับการเรียนรู้ พบว่า รูปแบบการสอนวิธีสอนและเทคนิคการสอนที่ส่งเสริมและให้ความสำคัญกับผู้เรียนมีจำนวนมากถึง ๖๐ วิธี^๑ แต่ละวิธีการหรือแต่ละเทคนิคมีจุดเด่นและมีประโยชน์ในการนำไปใช้แตกต่างกัน ครูผู้สอนสามารถคัดสรรนำไปใช้ในกระบวนการจัดการเรียนรู้แก่ผู้เรียนตามเป้าหมายของกลุ่มสาระการเรียนรู้ อย่างไรก็ตาม รูปแบบการสอนที่เป็นที่นิยมของครูในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คือแบบบทบาทสมมติ แบบโครงงาน แบบทดลอง แบบบทเรียนคอมพิวเตอร์ แบบชิปปาโมเดล แบบเรียนรู้แบบร่วมมือ แบบนิรนัย แบบอุปนัย ฯลฯ การนำเทคนิควิธีการดังกล่าวไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูเป็นผู้มีบทบาทสำคัญยิ่งในการกำกับและดำเนินการในการใช้วิธีการและเทคนิคเหล่านี้ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถสร้างความคิดรวบยอดในเรื่องที่กำลังเรียนได้อย่างถูกต้องและมีความสุขในการเรียน^๒ ปัจจุบัน โรงเรียนในตำบลทุ่งศรีเมือง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ครูส่วนใหญ่ได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ แต่ผลสัมฤทธิ์การเรียนของนักเรียนยังอยู่ในระดับไม่เป็นที่น่าพอใจ เมื่อนำผลการเรียนมาจัดลำดับแต่ละโรงเรียน และยังพบว่าครูเลือกใช้วิธีการสอนที่แตกต่างกันไปตามลักษณะเนื้อหาวิชาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ แต่ยังไม่อาจสรุปได้ว่าครูส่วนใหญ่ใช้วิธีการสอนใดในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและแต่ละวิธีการสอนอยู่ในระดับใด จึงจะเหมาะสมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน

จากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางในพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูให้เกิดประโยชน์กับผู้เรียนมากที่สุด อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

^๑ ทัศนา เขมมณี, ศาสตราจารย์สอน : องค์ความรู้การจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๘), หน้า ๒๐.

^๒ ดร. วัฒนาพร ระงับทุกข์, แผนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง, พิมพ์ครั้งที่ ๑, (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๔๒), หน้า ๔.

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

๑.๒.๑ เพื่อศึกษาวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครู โรงเรียนในตำบลทุ่งศรีเมือง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

๑.๒.๒ เพื่อศึกษาระดับวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครู โรงเรียนในตำบลทุ่งศรีเมือง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

๑.๓ ขอบเขตของการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตใช้ในการวิจัย ดังนี้

๑.๓.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา

๑. ตัวแปรพื้นฐาน ได้แก่ ครูที่ปฏิบัติการสอน โรงเรียนในตำบลทุ่งศรีเมือง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์สอน

๒. ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ ระดับวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูในตำบลทุ่งศรีเมือง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ๖ วิธี ดังนี้ ๑) แบบบทบาทสมมติ ๒) แบบโครงงาน ๓) แบบทดลอง ๔) แบบบทเรียนคอมพิวเตอร์ ๕) แบบชิปปาโมเดล ๖) แบบเรียนรู้แบบร่วมมือ

๑.๓.๒ ขอบเขตด้านประชากร ได้แก่ ครูที่ปฏิบัติการสอน โรงเรียนในตำบลทุ่งศรีเมือง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่สอนตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง ๘ กลุ่มสาระ ปีการศึกษา ๒๕๕๐ จำนวน ๘๖ คน

๑.๓.๓ ขอบเขตด้านพื้นที่ ได้แก่ โรงเรียนในตำบลทุ่งศรีเมืองทั้งระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

๑.๔ ข้อตกลงเบื้องต้นในการวิจัย

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบบทบาทสมมติ แบบโครงงาน แบบทดลอง แบบบทเรียนคอมพิวเตอร์ แบบชิปปาโมเดล แบบเรียนรู้แบบร่วมมือ เนื่องจากเป็นวิธีที่ครูผู้สอนในโรงเรียนตำบลทุ่งศรีเมืองนิยมใช้มากปัจจุบัน

๑.๕ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- ๑.๕.๑ ทราบวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่ครูใช้จัดกิจกรรมมากที่สุด
- ๑.๕.๒ ทราบระดับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยรวมและรายด้าน
- ๑.๕.๓ นำผลการวิจัยไปใช้ เป็นแนวทางในการปรับปรุงวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แต่ละแบบ และพร้อมที่จะพัฒนาในการจัดกิจกรรมต่อไป

๑.๖ คำนิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

กิจกรรมการเรียนรู้ หมายถึง สภาพการเรียนรู้ที่กำหนดขึ้น เพื่อนำผู้เรียนไปสู่เป้าหมาย หรือ จุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนด การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมสอดคล้องกับจุดประสงค์ การเรียนรู้ เนื้อหา และสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ด้านต่างๆ ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้

วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้ความสำคัญกับผู้เรียน ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยครูเป็นผู้คอยเสนอแนะและใช้วิธีการจัดการเรียนการสอนอย่างหลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้^๕ เช่น แบบบทบาทสมมติ แบบโครงงาน แบบทดลอง แบบบทบาทคอมพิวเตอร์ แบบชิปปาโมเดล แบบเรียนรู้แบบร่วมมือ

ระดับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง เกณฑ์ของวิธีการวัดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบ่งเป็น ๕ ระดับ ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert)

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบทบาทสมมติ หมายถึง การสอนที่ผู้สอนกำหนดหัวข้อเรื่อง ปัญหาต่างๆ สร้างสถานการณ์ขึ้นมาให้คล้ายกับสภาพความเป็นจริง แล้วให้ผู้เรียนเตรียมการล่วงหน้า เพื่อแสดงบทบาทตามที่สมมติขึ้นมา นอกจากนี้ผู้เรียนก็สามารถแสดงบทบาทในห้องเรียน โดยไม่มีการเตรียมตัวล่วงหน้าก็ได้

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มุ่งหวังให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง ใช้กระบวนการแสวงหาความรู้ หรือค้นหาคำตอบในสิ่งที่ผู้เรียนอยากรู้หรือสงสัยด้วยวิธีการต่างๆ ให้พัฒนาศักยภาพ ในการนำความรู้ไปใช้เพื่อขยายความรู้ให้กว้างและลึกซึ้ง และสามารถนำไปใช้ในชีวิตรจริงได้

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบทดลอง หมายถึง การสอนให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติ ศึกษาหาความรู้และทำการทดลองต่างๆ ด้วยตนเอง เพื่อพิสูจน์ข้อเท็จจริงต่างๆ ภายใต้การแนะนำช่วยเหลืออย่างใกล้ชิดของครู

^๕กรมสามัญศึกษา, การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง, (กรุงเทพมหานคร : หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา, ๒๕๔๐), หน้า ๒-๓.

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบทเรียนคอมพิวเตอร์ หมายถึง การสอนที่เน้นสื่อการสอนที่ใช้เทคโนโลยีระดับสูง นำมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน ให้มีปฏิสัมพันธ์กันระหว่างผู้เรียนกับคอมพิวเตอร์ เนื้อหาวิชามีความยาวเหมาะสมกับวุฒิภาวะและการรับรู้ของผู้เรียน

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบชิปโมเดล หมายถึง การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยให้ผู้เรียนได้ฝึกรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ฝึกตนเองให้มีวินัยมีความรับผิดชอบในการทำงาน เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม และลงมือปฏิบัติจริงทุกขั้นตอนจนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเรียนรู้แบบร่วมมือ หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนเรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่มเล็กๆ แต่ละกลุ่มประกอบด้วยสมาชิกที่มีความรู้ความสามารถแตกต่างกัน แต่ละคนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงในการเรียนรู้และในความสำเร็จของกลุ่ม โดยการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การแบ่งทรัพยากรการเรียนรู้ เป็นกำลังใจแก่กันและกัน สมาชิกรับผิดชอบต่อการเรียนของตนเองและ สมาชิกต้องรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของเพื่อนสมาชิกทุกคนในกลุ่ม ความสำเร็จของแต่ละบุคคลคือความสำเร็จของกลุ่ม

บทที่ ๒

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบการวิจัย แนวคิดทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องใน เรื่องศึกษาวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครู โรงเรียนในตำบลทุ่งศรีเมือง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ดังต่อไปนี้

๒.๑. การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

๒.๑.๑ ปรัชญาการศึกษาที่เป็นพื้นฐานในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

๒.๑.๒ ทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

๒.๑.๓ ความหมายการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

๒.๑.๔ หลักการสำคัญในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

๒.๑.๕ การออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

๒.๑.๖ บทบาทครูผู้สอนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

๒.๑.๗ ตัวบ่งชี้บทบาทของผู้เรียนและครูผู้สอน

๒.๒. รูปแบบ วิธีการและเทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

๒.๒.๑ แบบบทบาทสมมติ

๒.๒.๒ แบบโครงงาน

๒.๒.๓ แบบทดลอง

๒.๒.๔ แบบบทเรียนคอมพิวเตอร์

๒.๒.๕ แบบชิปปาโมเดล

๒.๒.๖ แบบเรียนรู้แบบร่วมมือ

๒.๓. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๒.๔. กรอบแนวคิดในการวิจัย

๒.๑ การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

๒.๑.๑ ปรัชญาการศึกษาที่เป็นพื้นฐานในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ดร. วัฒนาพร ระงับทุกข์ กล่าวว่า มีปรัชญาการศึกษา ที่ให้ความสำคัญเป็นพิเศษกับแนวคิดในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ๔ สาขา^๑ ดังนี้

ปรัชญาพิพัฒน์นิยม (Progressivism) มองว่าการศึกษาจะต้องพัฒนาผู้เรียนทุกด้าน ทั้งด้าน ร่างกาย อารมณ์ สังคม อาชีพและสติปัญญา สิ่งที่เรียนควรเป็นประโยชน์สัมพันธ์สอดคล้องกับชีวิตประจำวัน และสังคมของผู้เรียนให้มากที่สุด รวมทั้งส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตย ทั้งในและนอกห้องเรียน และส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รู้จักตนเองและสังคม เพื่อผู้เรียนจะได้ปรับตัวให้เข้ากับสังคมได้อย่างมีความสุข ไม่ว่าสังคมจะเปลี่ยนไปอย่างไรก็ตาม ผู้เรียนจะต้องรู้จักแก้ปัญหาได้ ครูในปรัชญาสาขานี้ ทำหน้าที่เตรียม แนะนำ และให้คำปรึกษาเป็นหลักสำคัญ ครูอาจจะเป็นผู้รู้แต่ไม่ควรไปกำหนดหรือกะเกณฑ์ (Dictate) ให้เด็กทำตามอย่าง และควรเป็นผู้สนับสนุนให้เด็กได้เรียนรู้เข้าใจและเห็นจริงด้วยตนเองสำหรับผู้เรียน ปรัชญาสาขานี้ให้ความสำคัญกับผู้เรียนมากเพราะถือว่าการเรียนนั้นจะเกิดได้ก็ต่อเมื่อผู้เรียนได้ประสบการณ์ตรงหรือลงมือทำด้วยตนเอง (Learning by Doing) และทำงานร่วมกัน (Participation) เพื่อให้การเรียนการสอนตรงตามความต้องการเหมาะสมกับความถนัดและความสามารถของผู้เรียนมากขึ้น ในขณะที่เดียวกันก็อยู่ร่วมกับคนอื่นได้มากขึ้น

ปรัชญาพิพัฒน์นิยม เป็นปรัชญาที่นำแนวคิดทางจิตวิทยามาใช้ประกอบการเรียนการสอนมากขึ้น โดยมีความเชื่อว่า การเรียนรู้ไม่ได้อยู่ที่โรงเรียนเท่านั้น แต่จะดำเนินไปตลอดชีวิตของนักเรียน มีรายละเอียดดังตารางที่ ๑

ตารางที่ ๑ การนำปรัชญาพิพัฒน์นิยมมาใช้ประกอบการเรียนการสอน

กรอบแนวคิด/ หลักการของปรัชญา	ลักษณะการจัดการ เรียนการสอน	บทบาทของครู	บทบาทของนักเรียน
การเรียนรู้เป็น กระบวนการที่จะต้อง ดำเนินไปตลอดชีวิต	๑ ยึดผู้เรียนเป็น ศูนย์กลาง (Child Centered Approach)	ครูเตรียมแนะนำให้ คำปรึกษาและ สนับสนุนให้นักเรียน	๑ มีอิสระในการ เลือกตัดสินใจในสิ่ง ที่จะเรียน

^๑ดร. วัฒนาพร ระงับทุกข์, การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง, (กรุงเทพมหานคร : บริษัทต้นอ้อ ๑๙๙๙ จำกัด, ๒๕๔๑), หน้า ๒๕-๓๐.

และจะต้องพัฒนา ผู้เรียน ทุกด้าน ๑ ด้านร่างกาย ๒ ด้านอารมณ์ ๓ ด้านสังคม ๔ ด้านสติปัญญา	๒ เป็นการเรียนโดย การปฏิบัติ (Learning by Doing) ๓ คำนึงถึงความ สนใจและลักษณะ พิเศษของผู้เรียน	ได้เรียนรู้เข้าใจและ เห็นจริงด้วยตนเอง	๒ มีส่วนร่วมในการ จัดกิจกรรมการเรียน การสอน ๓ เลือกกิจกรรมที่ ตนเองสนใจ
--	---	---	---

ปรัชญาปฏิรูปนิยม (Reconstructionism)

จุดมุ่งหมายหลักของการศึกษาในแนวทางนี้ คือ การศึกษาจะต้องเป็นไปเพื่อการปรับปรุง พัฒนา และสร้างสรรค์สังคมใหม่ที่ดีและเหมาะสมกว่าเดิม ครูในปรัชญาสาขานี้ต้องเป็นนักบุกเบิก เป็นนักแก้ปัญหา สนใจและใฝ่รู้เรื่องของสังคมและปัญหาสังคมอย่างกว้างขวางและเอาจริงเอาจัง ในขณะที่เดียวกันก็ต้องสนใจในวิชาการควบคู่กันไป ครูจะต้องมีทักษะในการรวบรวมสรุป และวิเคราะห์ปัญหา ให้ผู้เรียนเห็นได้ ในขณะที่เดียวกันก็แนะนำให้ผู้เรียนศึกษาทำความเข้าใจในเรื่องของสังคมนรอบตัวได้ ลักษณะสำคัญของครูอีกประการหนึ่งคือ ความเป็นประชาธิปไตย ครูไม่ใช่ผู้รู้คนเดียว ไม่ใช่ผู้ชี้ทางแต่เพียงคนเดียว แต่ควรให้ทุกคนมีส่วนร่วมกันคิดพิจารณาเพื่อแก้ปัญหาต่างๆ และจะต้องเห็นความสำคัญของการเปลี่ยนแปลงแก้ไข ผู้เรียนรู้จักฝึกฝนเทคนิคและวิธีการต่างๆ ที่จะทำให้ความเข้าใจและแก้ปัญหาของสังคม ในแนวทางของประชาธิปไตย ดังตารางที่ ๒

ตารางที่ ๒ การนำปรัชญาปฏิรูปนิยมมาใช้ประกอบการเรียนการสอน

กรอบแนวคิด/หลักการ ของปรัชญา	ลักษณะการจัดการ เรียนการสอน	บทบาทของครู	บทบาทของนักเรียน
มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้ สอดคล้องกับความ ต้องการของสังคมและ เห็นความสำคัญของ สังคมควบคู่ไปกับ ตนเอง	๑ ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ ตนเอง มองเห็นปัญหา และเข้าใจเรื่องราว ๒ มีการแก้ปัญหาโดย วิธีการวิทยาศาสตร์ วิธีการทาง ประวัติศาสตร์	๑ ครูต้องเป็นนัก บุกเบิกและนัก แก้ปัญหา ๒ ครูต้องมีความรู้ เกี่ยวกับสังคมและ ปัญหาของสังคม	๑ มีส่วนร่วมในการ จัดกิจกรรมการเรียน การสอน ๒ มองเห็น ความสำคัญที่จะ สร้างประโยชน์ให้ สังคมมากกว่าตนเอง

ปรัชญาอัตถิภาวนิยม (Existentialism)

ปรัชญาการศึกษาเห็นว่าในสภาวะของโลกปัจจุบันนี้สรรพสิ่งหรือทางเลือกมากมายเกินความสามารถที่มนุษย์เราจะเรียนรู้ จะศึกษา และจะมีประสบการณ์ได้ทั่วถึง ฉะนั้นมนุษย์เราควรมีสติหรือโอกาสที่จะเลือกเรียนหรือศึกษาสรรพสิ่งต่างๆ ด้วยตัวของตัวเอง จากแนวความคิดดังกล่าวจึงมีความเชื่อว่า เป้าหมายของการศึกษา คือ การมุ่งที่จะพัฒนาให้คนมีอิสรภาพและความรับผิดชอบ ซึ่งสิ่งนี้จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อเปิดโอกาสหรือยอมให้ผู้เรียนมีสิทธิเสรีภาพที่จะเป็นผู้เลือกเอง ครูเป็นเพียงผู้กระตุ้นส่งเสริมการเรียนรู้ หลักสูตรจะเป็นเนื้อหาสาระที่จะประกอบด้วยทุกสาขาวิชา เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนตามความถนัดและความสนใจของตนเอง กระบวนการเรียนการสอนยึดหลักให้ผู้เรียนมีโอกาสรู้จักตนเอง โดยมีครูเป็นผู้กระตุ้นโดยใช้เป้าหมายนำไปสู่เป้าหมายที่ผู้เรียนแต่ละบุคคลต้องการ ซึ่งเป็นการจัดการศึกษาที่เน้นให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบในหน้าที่ของตน ^๒

ปรัชญาอัตถิภาวนิยม เป็นปรัชญาการเรียนรู้ที่เน้นพัฒนาตนเอง การจัดการเรียนการสอนยึดตามแนวปรัชญาพิพัฒน์นิยมและปฏิรูปนิยม มีรายละเอียดดังตารางที่ ๓

ตารางที่ ๓ การนำปรัชญาอัตถิภาวนิยมมาใช้ประกอบการเรียนการสอน

กรอบแนวคิด/ หลักการของปรัชญา	ลักษณะการจัดการ เรียนการสอน	บทบาทของครู	บทบาทของนักเรียน
เน้นความคิด อิสระเสรีภาพในตัว ผู้เรียนมากที่สุดในการ คิดตัดสินใจ เพื่อ สามารถปรับตัวให้ เข้ากับสภาพสังคมที่ เปลี่ยนแปลง ตลอดเวลาได้	๑ ยึดผู้เรียนเป็น ศูนย์กลาง ๒ เป็นการเรียนโดย การปฏิบัติ แก้ปัญหา ๓ เน้นความต้องการและ ความสนใจของผู้เรียน โดยปราศจากการ บังคับ ๔ เน้นพัฒนาตนเอง และความรับผิดชอบ	ครูต้องทำหน้าที่ เตรียมแนะนำให้ คำปรึกษาส่งเสริมและ สนับสนุนให้นักเรียน ได้เรียนรู้เข้าใจและ เห็นความจริงด้วย ตนเองอย่างแท้จริง	๑ นักเรียนมีอิสระ เสรีภาพในการคิด และตัดสินใจในสิ่งที่ จะเรียน ๒ เลือกกิจกรรม การเรียนที่ตนเอง ต้องการและสนใจ

^๒ กรมสามัญศึกษา, การจัดการประสบการณ์การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง, (กรุงเทพมหานคร : หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา, ๒๕๔๐), หน้า ๑๐-๑๒.

ปรัชญาการศึกษาตามแนวพุทธศาสตร์ (Buddhistic philosophy of Education)

เป็นปรัชญาที่อาศัยหลักไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ ปัญญา ในการอธิบายเรื่องของชีวิตโลกและปรากฏการณ์ต่างๆ โดยเชื่อว่าทุกสิ่งทุกอย่างล้วนมีปัญหา ไม่มีตัวตนไม่มีอะไรที่ยั่งยืน โดยไม่เปลี่ยนแปลง ทั้งยังเชื่อว่า มนุษย์เกิดมาตามแรงกรรม ซึ่งมีกรรมดีและกรรมชั่ว (Innately Good and Bad) กรรมและการกระทำของมนุษย์เกิดขึ้นจากตัณหาหรือกิเลส ซึ่งมีอยู่ในตัวมนุษย์ แต่มนุษย์มีศักยภาพที่จะสามารถขจัดกิเลส และควบคุมพฤติกรรมของตนให้เป็นไปตามแนวทางที่ดี จุดมุ่งหมายของการเรียนการสอน จะมุ่งให้ผู้เรียนเป็นผู้กระทำเอง เรียนรู้ด้วยตนเองและมีการประยุกต์หลักอริยสัจ ๔ คือ ทุภัง สมุทัย นิโรธ มรรค มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน มีรายละเอียดดังตารางที่ ๔

ตารางที่ ๔ การนำเอาปรัชญาตามแนวพุทธศาสตร์มาใช้ประกอบการเรียนการสอน

กรอบแนวคิด/หลักการของปรัชญา	ลักษณะการจัดการเรียนการสอน	บทบาทของครู	บทบาทของนักเรียน
อาศัยหลักไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ ปัญญา ในการอธิบายเรื่องราวของชีวิตโลกและปรากฏการณ์ต่างๆ เชื่อว่า ทุกสิ่งทุกอย่างล้วนมีปัญหา ไม่มีตัวตนไม่มีอะไรที่ยั่งยืนโดยไม่เปลี่ยนแปลง นอกจากนั้นแล้ว มนุษย์เกิดมาตามแรงกรรม ซึ่งมีกรรมดีและกรรมชั่ว (Innately Good and Bad) กรรมและการกระทำของมนุษย์เกิดขึ้นจาก	๑ มุ่งให้นักเรียนเป็นผู้กระทำเอง ๒ มีการประยุกต์เอาหลักอริยสัจ ๔ มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสม	ส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นผู้กระทำเองเรียนรู้ได้ด้วยตนเองให้เป็นไปในทางที่ดีตามศักยภาพที่มีอยู่ในตนเองและนำเอาอริยสัจ ๔ มาปรับใช้ให้เหมาะสมกับตนเอง	๑ นักเรียนเป็นผู้เรียนรู้และกระทำด้วยตนเอง ๒ มีการนำเอาอริยสัจ ๔ มาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับการเรียนรู้ด้วยตนเอง

ค้นหาหรือกิเลส ซึ่งมี อยู่ในตัณมานุสัยแต่ก็มี ศักยภาพที่จะสามารถ ขจัดกิเลส และควบคุม พฤติกรรมของตนให้ เป็นไปในแนวทางที่ดี			
---	--	--	--

๒.๑.๒ ทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ผู้ศึกษาค้นคว้า ได้ศึกษาทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จากนักวิชาการ การศึกษาดังนี้

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ กล่าวว่า การสอนจะดำเนินไปด้วยดี โดยคำนึงถึงการจัดการ เรียนการสอนอย่างมีระบบ ดังนี้^๓

๑. ตัวป้อน (Input) คือ ผู้เรียน ผู้สอน เนื้อหาวิชา สื่อการสอน สิ่งอำนวยความสะดวก เป็นต้น

๒. กระบวนการ (Process) คือ กระบวนการจัดการสอน เป็นการวางแผน และเตรียมการสอน การจัดกิจกรรมการสอนและการประเมินการสอน

๓. ผลผลิต เป็นผลสมบูรณ์ของผู้เรียนจากการวัดและการประเมินผล การเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมไปทางปรารถนาของผู้เรียน เป็นไปตามความคาดหวังของหลักสูตร

ขั้นตอนของการสอนแบ่งเป็น ๓ ขั้นตอน คือ ขั้นเตรียมการสอน ขั้นดำเนินการสอน และขั้นประเมินผล

๑. ขั้นเตรียมการสอน การเตรียมการสอนเป็นการวางแผนการสอนก่อนสอนเข้า สอน สิ่งพิจารณามีดังนี้

๑.๑ การเตรียมการสอน ต้องเข้าใจจุดมุ่งหมายรายวิชา เพื่อครูผู้สอนจะได้ ทราบว่ากำลังจะสอนอะไร รวมทั้งเป็นแนวทางในการเลือกวิธีการสอน กำหนดเนื้อหาวิชาและการ จัดกิจกรรมให้ต่อเนื่องกันได้

๑.๒ พิจารณาพื้นฐานของผู้เรียน ว่ามีฐานความรู้เดิมเป็นอย่างไรอาจใช้วิธีการ สอบถาม เพื่อจะได้เตรียมเนื้อหาให้เหมาะสมกับผู้เรียน

^๓ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, การบริหารงานวิชาการ, (กรุงเทพมหานคร : ศูนย์สื่อเสริม กรุงเทพมหานคร, ๒๕๓๕), หน้า ๗๒-๗๕.

๑.๓ การกำหนดเนื้อหา เป็นการกำหนดเนื้อหาให้ตรงกับจุดมุ่งหมายมีความกว้างขวางสมบูรณ์ถูกต้องกับลักษณะงาน

๑.๔ การกำหนดเวลาให้เหมาะสมกับเนื้อหา และกิจกรรมการสอน ซึ่งการปฏิบัติจะใช้เวลาในการฝึกอย่างไร ใช้ระยะเวลาสั้นหรือยาวจะต่อเนื่องกันอย่างไร

๑.๕ การกำหนดวัสดุฝึกและอุปกรณ์การสอน โดยการเลือกให้เหมาะสมกับเนื้อหาสาระวิชาและการฝึกในวิชานั้น

๒. ขั้นตอนการดำเนินการ เป็นการดำเนินการระหว่างสอน เป็นกระบวนการต่อเนื่องกัน มีข้อพิจารณา ดังนี้

๒.๑ ชั่วโมงแรกเป็นชั่วโมงสำคัญ เพราะถ้าเริ่มต้นด้วยดีก็จะเป็นโอกาสดีในชั่วโมงถัดไป ชั่วโมงแรกเป็นการแนะนำตัวเองทำความรู้จักกับผู้เรียนและนำรายวิชาชี้แจงรายละเอียด พร้อมอธิบายถึงรายวิชาที่เรียน วิธีการสอน การจัดกิจกรรม การวัดผล โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการให้ข้อคิดและข้อเสนอแนะ

๒.๒ การเริ่มสอนแต่ละชั่วโมงควรทบทวนการสอนที่ผ่านมาเพื่อจะได้เป็นการฟื้นความจำและความต่อเนื่องของบทเรียนอย่างเหมาะสม เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ซักถามระหว่างชั่วโมง รวมทั้งการสรุปบทเรียนและการทดสอบความเข้าใจในสิ่งที่เรียน

๓. ขั้นตอนประเมินผล เป็นขั้นสุดท้ายของการสอน ที่จะประเมินผู้เรียน ครูจะประเมินผลการเรียนการสอนตามเนื้อหาวิชาที่เสร็จสิ้นเป็นไปตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้หรือไม่ โดยกำหนดการผ่านเกณฑ์หรือมาตรฐานที่กำหนดไว้

วัฒนาพร รัชชัยทุกข์ กล่าวว่า การเรียนรู้เป็นกระบวนการที่เป็นไปอย่างมีชีวิตชีวา ดังนั้น ผู้เรียนจึงต้องมีบทบาทความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตน และมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน

๑. การเรียนรู้เกิดจากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ กันมิใช่จากแหล่งใดแหล่งหนึ่งเพียงแหล่งเดียว ประสบการณ์ความรู้สึกรักใคร่ของแต่ละบุคคลถือว่าเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญ

๒. การเรียนรู้ที่ดี จะต้องเป็นการเรียนรู้ที่เกิดจากการสร้างความรู้ ความเข้าใจด้วยตนเอง จึงจะช่วยให้ผู้เรียนจดจำและสามารถใช้ในการเรียนรู้เป็นประโยชน์ได้ การเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นผู้ค้นพบด้วยตนเอง มีส่วนช่วยให้เกิดความเข้าใจลึกซึ้ง และจดจำได้ดี

๓. การเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้มีความสำคัญ หากผู้เรียนเข้าใจและมีทักษะในเรื่องกระบวนการเรียนรู้แล้ว จะสามารถใช้เป็นเครื่องแสวงหาความรู้และคำตอบต่างๆ ที่ตนต้องการ

๔. การเรียนรู้ที่มีความหมายแก่ผู้เรียน คือ การเรียนรู้ที่สามารถนำไปใช้ใน ชีวิตประจำวันได้^๔

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ กล่าวว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน มีดังนี้

๑. ให้ผู้เรียนเป็นผู้สร้างความรู้ด้วยตนเอง เช่น แสวงหาข้อมูล การศึกษาทำความเข้าใจ การคิดวิเคราะห์ การตีความ การแปลความ การสร้างความหมายแก่ตนเอง การสังเคราะห์ ข้อมูล การสรุปข้อความรู้

๒. ให้ผู้เรียนมีบทบาทและมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้มากที่สุด

๓. ให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันและได้เรียนรู้ซึ่งกันและกันได้แลกเปลี่ยนข้อมูล ความรู้ ความคิดและประสบการณ์แก่กันมากที่สุดเท่าที่จะทำได้

๔. ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ กระบวนการ ควบคู่ไปกับผลงาน

๕. ให้ผู้เรียนนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ กล่าวว่า ครูผู้สอน คือ บุคคลที่สำคัญที่สุด ในการนำยุทธศาสตร์การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญไปสู่ความสำเร็จ การเรียนรู้ที่ เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ถึงจะเป็นกระบวนการที่มีขั้นตอน ต้องใช้เวลาเตรียมการใช้เทคนิควิธีที่ หลากหลาย เป็นกระบวนการที่เกี่ยวกับบุคคลหลายฝ่าย ประกอบด้วย ครู ผู้เรียน ผู้บริหาร รวมถึง พ่อแม่ผู้ปกครองและชุมชน แต่ก็เป็นงานที่ทำได้ไม่ยากและประสบความสำเร็จได้บุคคลที่จะเป็น พินเฟื่องในการขับเคลื่อนให้การปฏิบัติการเรียนรู้บรรลุผลสำเร็จได้ คือ ครู การปฏิรูปการเรียนรู้ ของผู้เรียนต้องดำเนินควบคู่ไปกับการปฏิรูปครู กล่าวคือ ครู ต้องเปลี่ยนพฤติกรรมการสอนจากการ ยืนบอกหน้าชั้นมาเป็นผู้อำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ครูสามารถสอนให้ผู้เรียนรู้จักคิด รู้จัก แสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง เรียกว่า ครูดี ครูเก่ง ซึ่งคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ถือว่าเป็น ด้านหนึ่ง ในการพิจารณาครูแห่งชาติ คือ การจัดการเรียนการสอนของครู หมายถึง การมีความรู้ ความเข้าใจหลักสูตรดี ใช้วิธีการเรียนการสอนที่หลากหลายรูปแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เน้น กระบวนการคิดและการแก้ปัญหาอันหลากหลายและครอบคลุม ใช้ข้อมูลจากการประเมินผลมา ปรับปรุงการเรียนการสอน ตลอดทั้งไต่ตรองการสอนของตนเพื่อการปรับปรุงให้ดีขึ้น^๕

^๔ดร. วัฒนาพร ระงับทุกข์, แผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง, พิมพ์ครั้งที่๓, (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๔๒), หน้า ๑.

^๕สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ไอดีเอสแควร์, ๒๕๔๐), หน้า ๓๓-๓๕.

๒.๑.๓ ความหมายการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ศาสตราจารย์นายแพทย์ประเวศ วะสี ให้ความหมายการจัดการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนสำคัญที่สุดไว้ดังนี้ การเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนสำคัญที่สุด หมายถึง การเรียนรู้ในสถานการณ์จริง ซึ่งสถานการณ์จริงของแต่ละคนไม่เหมือนกัน จึงต้องเอาผู้เรียนแต่ละคนเป็นตัวตั้ง ผู้สอนต้องเลือกจัดผู้เรียนให้เรียนรู้จากประสบการณ์ กิจกรรมและการทำงาน อันนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนครบทุกด้าน ทั้งทางกาย ทางจิตใจ สติปัญญา ซึ่งรวมถึงพัฒนาการทางจิตวิญญาณ (Spiritual Development) ^๖

นาดีนและ แม็คคอมส์ ให้นิยาม “ผู้เรียนสำคัญที่สุด” ดังนี้ การเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คือ การนำหลักการทางจิตวิทยาไปใช้ปฏิบัติ รวมทั้งนโยบาย และบุคคลที่สนับสนุนการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนทุกคน การเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนสำคัญที่สุด ดังต่อไปนี้ ^๗

๑. ผู้เรียนมีกรอบแนวคิดหลักหรือกรอบแนวคิดอย่างชัดเจน ซึ่งได้รับจากภูมิหลังของตน สภาพแวดล้อม สิ่งที่น่าสนใจและเป้าหมาย ความเชื่อ วิธีคิด และอื่นๆ จะต้องให้ความสนใจและความเคารพสิ่งเหล่านี้ หากจะให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมและรับผิดชอบการเรียนรู้

๒. ผู้เรียนแต่ละคนแตกต่างกัน โดยมีลักษณะเฉพาะของตน ด้านอารมณ์และสภาพจิตใจ อัตราการเรียนรู้ แบบการเรียนรู้ ขั้นพัฒนาการ ความสามารถ พรสวรรค์ ความรู้สึกต่อประสิทธิภาพและความต้องการอื่นๆ ผู้เรียนทุกคนได้รับการท้าทาย โอกาสเรียนรู้และพัฒนาตนเองตามที่ผู้เรียนต้องการ

๓. การเรียนรู้เป็นกระบวนการสรรค์สร้าง ซึ่งเกิดขึ้นได้ดีที่สุด เมื่อสิ่งที่เรียนรู้มีความเกี่ยวข้องและมีความหมายต่อผู้เรียน และผู้เรียนมีส่วนร่วมอย่างแข็งขัน ในการสร้างความรู้ความเข้าใจด้วยตนเอง โดยเชื่อมโยงสิ่งที่กำลังเรียนรู้เข้ากับประสบการณ์ความรู้เดิมของผู้เรียน

๔. การเรียนรู้เกิดขึ้นได้ดีที่สุดในสภาพแวดล้อมที่บุคคลต่างๆ มีความสัมพันธ์อันดีต่อกันมีความสบายเป็นระเบียบ และผู้เรียนรู้สึกว่าคุณได้รับการชื่นชม ยอมรับนับถือ

๕. ตามลักษณะพื้นฐาน การเรียนรู้เป็นกระบวนการทางธรรมชาติ ผู้เรียนมีความอยากรู้อยากเห็น โดยธรรมชาติ และสนใจการเรียนรู้และควบคุมตนได้ ความคิดความรู้สึกที่เป็นอุปสรรคขัดขวางแนวโน้มตามธรรมชาติจำเป็นต้องดูแลจัดการ ครูผู้สอนต้องไม่มองว่าผู้เรียนบกพร่องหรือจำเป็นต้องแก้ไข

^๖ กลุ่มส่งเสริมการเรียนการสอนและประเมินผล กระทรวงศึกษาธิการ สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, การวัดและประเมินผลอิงมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระคณิตศาสตร์, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, ๒๕๔๘), หน้า ๑๑.

^๗ Nadine M. Lambert and Barbara L. McComb, เรียนรู้แบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ, แปลโดย ศรีน้อย โปหาทองและคณะ, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, ๒๕๔๖), หน้า ๑๘-๒๐.

ความหมาย การพัฒนาที่จำเป็นในผู้เรียนทำให้เกิดการเรียนรู้ หากผู้เรียนได้รับการกระตุ้น โดยการชี้แนะ หรือมีปฏิสัมพันธ์กับครู หรือร่วมทำงานกับเพื่อนที่มีความสามารถมากกว่า เน้นการสร้างความรู้เชิงสังคม และบทบาทของครูมีส่วนกระตุ้นการเรียนรู้ และช่วยให้ผู้เรียน เข้าใจรูปแบบความรู้ที่ยอมรับของสังคม วิธีการนี้เป็นการวางบทบาทการสอนของครูให้เข้ากับการสร้างความหมายส่วนตัวของผู้เรียน

๒.๑.๔ หลักการสำคัญในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามแนวทางปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้มีเป้าหมายสำคัญเพื่อให้ผู้เรียนเป็นคนดี คนเก่ง มีความเป็นไทยและทำงานร่วมกับผู้อื่น ได้อย่างมีความสุข ทั้งนี้ โดยมีหลักการสำคัญในการจัดการเรียนรู้ แนวการจัดการศึกษา พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๒ ในหมวด ๔ มาตรา ๒๒ ได้กำหนดสาระหลักไว้ ๓ ประเด็น ซึ่งเป็นหลักการที่สำคัญในการจัดการศึกษา เป็นหลักการที่มีความหมายที่ผู้เกี่ยวข้องทุกระดับต้องคำนึงถึงและยึดถือในการปฏิบัติ ประกอบด้วย^๔

ตารางที่ ๕ เกี่ยวกับหลักการจัดการศึกษา

หลักการ	ความหมาย
๑. การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้	การจัดการศึกษาจะต้องดำเนินการ โดยคำนึงถึงรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๕ สักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพของบุคคลย่อมได้รับการคุ้มครอง ดังนั้น ผู้เรียนในฐานะมนุษย์คนหนึ่ง ไม่ว่าจะมีความยาก ดี มีหรือจนมีสติในระดับดี ปานกลาง หรืออ่อน มีสภาพร่างกาย สมบูรณ์หรือบกพร่อง ย่อมมีฐานะเป็นผู้ทรงสิทธิในชีวิตของตน มีฐานะเป็นผู้ที่พร้อมจะพัฒนาได้ พร้อมๆ กับมีศักยภาพที่จะร่วมพัฒนาสังคมได้ มนุษย์จึงมีอิสระที่จะพัฒนาตนเอง มาตรา ๕๑ บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนั้นผู้เรียนมีสิทธิที่จะเรียนรู้และพัฒนาตนเองรวมไปถึงมีโอกาสที่จะได้เข้าเรียนจนสำเร็จ
๒. ถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด	๑) การจัดการเรียนรู้ให้ โอกาสผู้เรียนได้ค้นพบความรู้เองมี

^๔ดร. วัฒนาพร ระงับทุกข์, เทคนิคและกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, ๒๕๔๔), หน้า ๑๑-๑๒.

	<p>ส่วนร่วมในการสร้างผลการเรียนรู้ที่มีความหมายแก่ตนเอง</p> <p>๒) กระบวนการเรียนรู้ ต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล เคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและหน้าที่ของผู้เรียน มีการออกแบบกิจกรรมและการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีความหมายเป็นระบบเน้นประโยชน์สูงสุดที่จะเกิดกับผู้เรียนเป็นสำคัญ</p>
<p>๓. กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ</p>	<p>๑) สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ใกล้เคียงสอดคล้องกับชีวิตจริงในวิถีชีวิตของผู้เรียน ชุมชนและสังคม</p> <p>๒) คำนึงถึงการใช้สมองทุกส่วน โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมเสนอกิจกรรม และลงมือปฏิบัติจริงทุกขั้นตอน เพื่อผู้เรียนจะได้พัฒนาตามธรรมชาติและศักยภาพของตน</p> <p>๓) พัฒนาผู้เรียนตามความเก่งหรือความสามารถของแต่ละบุคคลซึ่งอาจแตกต่างกันไป โฮเวิร์ด การ์ดเนอร์^๕ ได้จำแนกความสามารถของคนไว้ ๑๐ ประเภท ได้แก่ ภาษา ตรรกและคณิตศาสตร์ ดนตรี การเคลื่อนไหว ศิลปะ มิติสัมพันธ์ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล/การสื่อสาร ความรู้สึกรู้สีก/ความลึกซึ้งภายในจิตใจ เข้าใจธรรมชาติ จิตวิญญาณ และจินตนิมิต^๖</p> <p>๔) ออกแบบกิจกรรมที่หลากหลายเหมาะสมกับความสนใจและวิธีเรียนของผู้เรียนแต่ละคน</p>

๒.๑.๕ การออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

หลักการจัดการเรียนรู้ “ผู้เรียนเป็นสำคัญ” หลักการที่สำคัญยิ่งในการจัดการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ เปรียบเสมือนกุญแจไขไปสู่ความสำเร็จของการปฏิรูปการเรียนรู้ คือ “ผู้เรียนสำคัญที่สุด” ซึ่งกำหนดไว้ชัดเจน

หากพิจารณาถึงความหมายของคำดังกล่าวแล้ว หมายถึง การดำเนินการใดๆ เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน โดยมุ่งเน้นที่ประโยชน์ที่จะเกิดกับผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังนั้น การออกแบบการเรียนรู้ จึงควรเป็นไปโดยคำนึงถึงประโยชน์หรือการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียนซึ่งรูปแบบ วิธีการหรือเทคนิค ที่จะนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จึงต้องออกแบบ

^๕ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๑-๑๒.

หรือเลือกสรรมาใช้โดยคำนึงถึงประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นกับผู้เรียนเป็นหลัก โดยครูผู้สอนจะต้องวิเคราะห์และพิจารณาว่าสามารถทำให้ผู้เรียนบรรลุสิ่งที่ต้องการให้เกิดได้

แนวคิด “ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง” กับ หลักการจัดการเรียนรู้ “ผู้เรียนสำคัญที่สุด” ในการปฏิรูปการศึกษา แนวคิด “ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง” เป็นแนวคิดหลักที่ได้มีการสนับสนุน ส่งเสริมให้ครูผู้สอนได้ศึกษา เรียนรู้และนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างแพร่หลาย เนื่องจากรูปแบบ วิธีการและเทคนิคการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดนี้ สามารถสร้างเสริมให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์โดยเฉพาะความสามารถทางด้าน ทักษะกระบวนการและคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม อันเป็นสากล ซึ่งแนวทางการดำเนินการจัดการเรียนการสอนแบบเดิมๆ ที่ปฏิบัติกันอยู่ไม่สามารถสร้างเสริมได้ เช่น ทักษะกระบวนการคิด การแก้ปัญหา การเผชิญสถานการณ์ ความคิดสร้างสรรค์ การเรียนรู้ด้วยตนเอง ต้องอาศัยกิจกรรมที่เน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงศึกษาค้นคว้าคิดวิเคราะห์ด้วยตนเอง วิธีการเหล่านี้ตรงและสอดคล้องกับรูปแบบ วิธีการและเทคนิคการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง “ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง” เป็นแนวคิดที่สามารถตอบสนองจุดเน้นและสอดคล้องกับหลักการจัดการเรียนรู้ “ผู้เรียนสำคัญที่สุด” ได้ส่วนมาก

ในบางบริบท บางขั้นตอนของกิจกรรมหรือบางสถานการณ์ในการออกแบบกิจกรรม ครูอาจนำรูปแบบ วิธีการและเทคนิคการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด “ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง” มาใช้ได้อย่างได้ผลเช่นกัน ในบางเนื้อหาสาระหรือบางขั้นตอน ครูผู้สอนจำเป็นต้องบรรยาย อธิบายหรือสาธิต ให้นักเรียนฟังหรือดู เพื่อให้เกิดความเข้าใจ หรือเห็นภาพกระบวนการปฏิบัติ จะทำให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ ทำความเข้าใจได้เร็วขึ้น หรือเพื่อเป็นพื้นฐานในการทำสิ่งอื่นต่อไป ก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน ครูก็สามารถนำมาใช้ได้ ตามความหมายของหลักการ “ผู้เรียนเป็นสำคัญ” แต่ก็ไม่ได้หมายความว่า รูปแบบ วิธีการและเทคนิคการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด “ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง” จะใช้ได้ตลอดหรือเป็นส่วนมาก อาจนำมาใช้ได้เป็นบางส่วนตามความเหมาะสมในเนื้อหาสาระ หรือในขั้นตอนที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน

การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ครูผู้สอนจำเป็นต้องวิเคราะห์และเลือกใช้รูปแบบ วิธีการและเทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่มีอยู่อย่างหลากหลาย ที่เหมาะสมกับเนื้อหาสาระ ความสนใจ ความต้องการของผู้เรียน และสามารถเอื้อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และบรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนด

แนวทางการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๒๔ ได้กำหนดให้สถานศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการจัดกระบวนการเรียนรู้ ดังต่อไปนี้

๑. จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ และความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

๒. ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์และประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ปัญหา

๓. จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง

๔. จัดการเรียนการสอน โดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่างๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกันรวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา

๕. ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมสื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกัน จากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่างๆ

๖. จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลาทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือบิดา มารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้นำไปกำหนดมาตรฐานการศึกษา เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อเป็นแนวทางให้สถานศึกษา และผู้ที่เกี่ยวข้องได้ ดำเนินการ เพื่อให้การจัดการศึกษาของสถานศึกษามีคุณภาพ บรรลุมาตรฐานที่กำหนด^{๑๑}

เกี่ยวกับกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนสำคัญที่สุด

เกี่ยวกับการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสำคัญที่สุด ไม่ใช่เรื่องใหม่ ได้มีการใช้แนวคิดนี้สืบต่อกันมาอย่างกว้างขวางในสังคมไทย

การเรียนรู้ตามแนวพุทธธรรมเน้น “คน” เป็นศูนย์กลาง กระบวนการเรียนรู้จึงเป็นการพัฒนา “คน” ทั้งในลักษณะที่เป็นปัจเจกชน (คือคนแต่ละคน) และการพัฒนา “กลุ่มคน” ให้อยู่ร่วมกันอย่างสันติ เมื่อ “คน” มีความสำคัญที่สุดของการเรียนรู้ วิธีการฝึกฝนอบรมจึงเป็นการพัฒนาทุกองค์ประกอบของความเป็น “คน”

การเรียนรู้วิถีชีวิตไทยแบบดั้งเดิม มีลักษณะเป็นการสั่งสอนรายบุคคล เมื่ออยู่ในครอบครัวพ่อแม่สอนลูกชายให้ขยันอ่านออกเขียนได้ สอนลูกหญิงให้ทำงานบ้านงานเรือน รู้จักรักนวลสงวนตัว เมื่อเติบโตขึ้นผู้ชายได้บวชเรียนกับพระที่วัด ได้ฝึกงานอาชีพ การทำมาหากิน ส่วนผู้หญิงฝึกคุณสมบัติของกุลสตรีและฝึกงานอาชีพ กระบวนการเรียนรู้ตามวิถีวัฒนธรรมไทย กล่าวไว้ดังนี้

๑. เป็นกระบวนการบ่มเพาะ ชีมีชัยลักษณะนิสัย

๒. กระบวนการถ่ายทอดปลูกฝังวัฒนธรรมประเพณีอันดีงาม

^{๑๑}สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม, อ้างแล้ว, หน้า ๖-๑๐.

๓. กระบวนการเรียนวิชาความรู้
๔. กระบวนการอบรมกิริยามารยาท ทั้งทางกาย วาจา ใจ ตามหลักคุณธรรม
๕. กระบวนการฝึกปฏิบัติด้วยการทำให้ดูแล้วฝึกให้ทำเป็น
๖. กระบวนการส่งเสริม สัมมาทิฐิ ให้ลูกหลานเป็นคนดี คิดชอบ

สื่อประกอบการเรียนรู้ นอกจากเครื่องใช้ในครัวเรือน เครื่องมือทำมาหากินแล้ว เด็กได้เรียนรู้จากธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม นิทานพื้นบ้าน ของเล่น บทกลอน สุภาษิต ปริศนาคำทาย การเรียนรู้ของเด็กและเยาวชนไทย มีลักษณะสัมพันธ์และสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม บูรณาการระหว่างความรู้ ความสามารถปฏิบัติได้จริง และความมีคุณธรรม สมควรที่นักการศึกษาทั้งหลายได้สนใจกันว่า เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับกาลสมัย กระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนสำคัญที่สุดควรคำนึงถึงประเด็นที่สำคัญดังต่อไปนี้

กระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสำคัญที่สุด คือ การกำหนดจุดมุ่งหมาย สาระ กิจกรรม แหล่งเรียนรู้ สื่อการสอน และการวัดประเมินผล ที่มุ่งพัฒนา “คน” และ “ชีวิต” ให้เกิดประสบการณ์ การเรียนรู้เต็มตามความสามารถ สอดคล้องกับความถนัดความสนใจ และความต้องการของผู้เรียน^{๑๑}

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้สัมผัสและสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม ทั้งที่เป็นเพื่อนมนุษย์ ธรรมชาติเทคโนโลยี ผู้เรียนได้ค้นคว้าทดลองฝึกปฏิบัติ แลกเปลี่ยนเรียนรู้จนค้นพบสาระสำคัญของบทเรียน ได้ฝึกวิถีคิดวิเคราะห์ สร้างสรรค์จินตนาการและสามารถแสดงออกได้ชัดเจนมีเหตุผล

ครูมีบทบาทปลูกเร้าและเสริมแรงศิษย์ในทุกกิจกรรม ให้ค้นพบคำตอบและแก้ปัญหาด้วยตนเอง รวมทั้งการร่วมทำงานเป็นกลุ่ม จัดกิจกรรมปลูกฝังคุณธรรม ความมีวินัย รับผิดชอบในการทำงาน ผู้เรียนมี โอกาสฝึกการประเมินและปรับปรุงตนเองยอมรับผู้อื่น สร้างจิตสำนึกในความ เป็นพลเมืองและพลโลก

การเรียนรู้เกิดขึ้นได้ทุกที่ ทุกเวลา เกิดขึ้นได้หลายระดับทั้งในตัวผู้เรียนในห้องเรียน และ นอกเหนือไปจากห้องเรียนที่ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม

ระดับผู้เรียน เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดจุดมุ่งหมาย กิจกรรม และวิธีการเรียนรู้ ได้คิดเอง ปฏิบัติเอง ได้เรียนรู้ด้วยตนเอง รวมทั้งร่วมประเมินผลการพัฒนาการเรียนรู้ ตามศักยภาพ ความต้องการ ความสนใจ และความถนัดของแต่ละคน

ระดับห้องเรียน เป็นกระบวนการเรียนรู้ดังนี้

๑. ผู้เรียน

^{๑๑} คณะอนุกรรมการการปฏิรูปการเรียนรู้, ปฏิรูปการเรียนรู้ผู้เรียนสำคัญที่สุด, (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการปฏิรูปการเรียนรู้, ๒๕๔๕), หน้า ๑๘-๒๐.

๑.๑ ได้คิดเอง ทำเอง ปฏิบัติเอง และสร้างสร้างความรู้ด้วยตนเองในเรื่องที่สอดคล้องกับการดำรงชีวิตจากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย

๑.๒ มีส่วนร่วมในการกำหนดจุดมุ่งหมาย กิจกรรม และวิธีการเรียนรู้สามารถเรียนรู้ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข

๑.๓ มีส่วนร่วมในการประเมินผลการพัฒนาการเรียนรู้

๒. ครูผู้สอน

๒.๑ เป็นผู้วางแผนขั้นต้น ทั้งเตรียมเนื้อหาและเลือกวิธีการ จัดบรรยากาศให้เอื้อต่อการเรียนรู้ และช่วยชี้แนะแนวทางการแสวงหาความรู้ที่ถูกต้องให้กับผู้เรียนเป็นรายบุคคล

๒.๒ การจัดการกระบวนการเรียนรู้ระดับห้องเรียนนี้ ผู้ที่มีส่วนร่วมในการจัดการกระบวนการเรียนรู้นอกจากครูและผู้เรียนแล้ว ผู้ที่มีบทบาทสนับสนุนอย่างสำคัญ คือ ผู้บริหาร โรงเรียน บุคลากรสนับสนุนการสอน ตลอดจนการจัดสื่อการเรียนการสอน การสร้างบรรยากาศ และสภาพแวดล้อมรอบๆ ตัวผู้เรียน

ระดับนอกเหนือห้องเรียน เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนการเรียนการสอน โดยคำนึงถึงศักยภาพและความต้องการของผู้เรียน ให้ผู้เรียนมีโอกาสได้เรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายที่สอดคล้องกับการดำรงชีวิตในครอบครัว ชุมชน และท้องถิ่น รวมทั้งเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนการสอนทุกขั้นตอน นอกจากผู้มีส่วนร่วมใน ๒ ระดับที่กล่าวแล้วยังรวมถึงฝ่ายนโยบาย ผู้บริหาร พ่อแม่ผู้ปกครอง ชุมชน และฝ่ายสนับสนุนอื่นๆ^{๑๒}

คุณลักษณะของกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีประสิทธิผล

๑. สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง จุดประสงค์การเรียนรู้และเนื้อหา

กิจกรรมการเรียนรู้จะต้องสะท้อนผลการเรียนรู้ที่คาดหวังหรือจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดทุกข้อ โดยกิจกรรมนอกจากจะต้องส่งเสริมพฤติกรรม และทักษะทุกด้านตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวังหรือจุดประสงค์การเรียนรู้ จะต้องสร้างมโนทัศน์ในสาระการเรียนรู้หรือเนื้อหาที่กำหนดชัดเจน ครบถ้วนและทันสมัย^{๑๓}

๒. ฝึกกระบวนการที่สำคัญให้กับผู้เรียน

๒.๑ กิจกรรมการเรียนรู้ ควรเป็นกิจกรรมที่ฝึกให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะกระบวนการที่สำคัญ กระบวนการ ในที่นี้ หมายถึง

^{๑๒} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๒๑.

^{๑๓} ดร. วัฒนาพร ระงับทุกข์, เทคนิคและกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ, อ่างแล้ว, หน้า ๒๐-๒๒.

๑. การพัฒนาขั้นตอนต่างๆ ให้ผู้เรียนได้แสดงออกหรือปฏิบัติโดยใช้ร่างกาย ความคิดการพูดในการเรียนรู้ เพื่อให้เกิดผลการเรียนรู้ คือได้ความรู้ ความเข้าใจ และเจตคติหลังจากทำกิจกรรมแล้ว

๒. การปลูกฝังให้ผู้เรียนมีความสามารถในการปฏิบัติเป็นขั้นตอนติดตัวไปใช้ในชีวิตจริง

๒.๒ กระบวนการเรียนรู้โดยทั่วไป คือ การจัดให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์อย่างมีจุดมุ่งหมาย ผ่านทางประสาทสัมผัสและช่องทางการสื่อสารต่างๆ เช่น ได้สังเกต อ่าน ฟัง คิด ชักถาม ตอบคำถาม อภิปราย ทดลอง เขียนและลงมือปฏิบัติจริง ผลที่เกิดขึ้นคือการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเกิดคุณสมบัติทางความรู้ความคิด ทักษะความสามารถทางการปฏิบัติลักษณะทางด้านจิตพิสัยต่างๆ เช่น เจตคติ คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม ความสนใจ ความพอใจ

๒.๓ เป้าหมายของการจัดกิจกรรมกระบวนการ คือ การสอนที่ครูหลีกเลี่ยงการเป็นผู้บอกเล่าความรู้แก่นักเรียนโดยตรง แต่จะจัดให้นักเรียนได้ทำกิจกรรมกระบวนการเรียนรู้ต่างๆ อย่างเหมาะสมกับจุดประสงค์การเรียนรู้ธรรมชาติและวัยของผู้เรียน ลักษณะเนื้อหาวิชา และสภาพสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชีวิตจริง กระบวนการที่ครูสามารถนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

๓. เหมาะสมกับธรรมชาติและวัยของผู้เรียน

ผู้เรียน คือหัวใจสำคัญของการจัดการเรียนรู้ เพราะหากไม่มีผู้เรียนแล้วการเรียนรู้ก็จะไม่เกิดขึ้น ครูผู้สอนจำเป็นต้องรู้พื้นฐานของผู้เรียนที่ตนจะสอนก่อนว่าเป็นอย่างไร เมื่อคัดเลือกกิจกรรมการเรียนรู้ ก็จำเป็นต้องคำนึงว่าจะจัดอย่างไรจึงจะเหมาะสมกับธรรมชาติ วัย ความสามารถ และความสนใจของผู้เรียนเป็นส่วนรวม และขณะเดียวกันจะสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน

๔. เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมในโรงเรียนและชีวิตจริง

สภาพแวดล้อมนี้หมายรวมถึงทั้งในห้องเรียน ในโรงเรียน และในชุมชน ครูต้องมีข้อมูลว่ามีวิทยากรท้องถิ่นหรือแหล่งวิทยาการ ครูควรออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสภาพของห้องเรียน โรงเรียนและชุมชน โดยพยายามใช้ประโยชน์จากสิ่งที่มีอยู่แล้วให้มากที่สุด เช่น หัวข้อที่กำหนดในการทำรายงานการศึกษาค้นคว้า โครงการงาน หรือชิ้นงานก็ควรเป็นหัวข้อที่เกี่ยวกับท้องถิ่นหรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้องและเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียน ช่วยให้ผู้เรียนได้ค้นพบความถนัด ความสามารถและความสนใจ เพื่อพัฒนาตนเองทั้งทางด้านวิชาการ การประกอบอาชีพ การดำรงตนในสังคมและบุคลิกภาพส่วนตน

๕. เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ควรเป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นที่ประโยชน์ที่จะเกิดกับผู้เรียนเป็นสำคัญ พยายามส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีบทบาทสำคัญได้เข้าร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ อย่างกระตือรือร้น ตื่นตัว ตื่นใจ ทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญา สังคม และอารมณ์ การที่ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ มีบทบาทเป็นผู้กระทำในการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความพร้อม กระตือรือร้นที่จะเรียนรู้ รวมทั้งเกิดทักษะและพฤติกรรมตามจุดเน้นที่ต้องการ

การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีดังนี้^{๑๔}

๑. ผู้เรียนมีโอกาสเข้าร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างทั่วถึงและมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมด้วยตนเอง
๒. ผู้เรียนเป็นผู้สร้างความรู้ด้วยตนเอง ทำความเข้าใจ สร้างความหมายของสาระข้อความรู้ให้แก่ตนเอง ค้นพบข้อความรู้ด้วยตนเอง
๓. ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กันในกลุ่ม ได้พูดคุยกันได้ปรึกษาหารือและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน
๔. ผู้เรียนได้เรียนรู้กระบวนการเรียนรู้ควบคู่ไปกับสาระการเรียนรู้ กล่าวคือ ผู้เรียนได้เรียนรู้สาระข้อความรู้และวิธีการเรียนรู้ไปพร้อมๆ กัน
๕. ผู้เรียนได้มีโอกาสคิดหาแนวทางที่จะนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน ส่งเสริมให้เกิดการปฏิบัติจริง
๖. เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมทั้งร่างกาย สติปัญญา สังคมและอารมณ์ ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนมีโอกาสเข้าร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างทั่วถึงและมากที่สุดเท่าที่จะทำได้

การที่ผู้เรียนมีบทบาทเป็นผู้กระทำจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความพร้อมและกระตือรือร้นที่จะเรียนอย่างมีชีวิตชีวา กิจกรรมที่จัดจึงควรเป็นกิจกรรมที่มีลักษณะ ดังนี้

- ๖.๑ ช่วยให้ผู้เรียนได้เคลื่อนไหวในลักษณะใดลักษณะหนึ่งเป็นระยะๆ เหมาะสมกับวัยและความสนใจของผู้เรียน

^{๑๔}สนอง อินละคร, “หลักการการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง,” ใน ทฤษฎีการปฏิบัติแผนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง, รวบรวมและจัดพิมพ์โดย ศูนย์ศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา ๑๐, (อุบลราชธานี : หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา ๑๐, ๒๕๔๒) : ๑.

๖.๒ มีประเด็นท้าทายให้ผู้เรียนได้คิด เป็นประเด็นที่ไม่ง่ายหรือไม่ยากจนเกินไป
เหมาะสมกับวัยและความสามารถของผู้เรียน เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนคิดหรือลงมือทำเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

๖.๓ ช่วยให้ผู้เรียน ได้เรียนรู้จากบุคคลหรือสิ่งแวดลอมรอบตัว

๖.๔ ส่งผลต่ออารมณ์ความรู้สึกของผู้เรียน เกี่ยวข้องกับชีวิต ประสบการณ์และ
ความเป็นจริงของผู้เรียน

๗. ยึดกลุ่มเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญ โดยให้ผู้เรียนมีโอกาสดำเนินปฏิสัมพันธ์กัน
ในกลุ่มได้พูดคุยปรึกษาหารือ และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ซึ่งกันและกัน ข้อมูลต่างๆ
เหล่านี้จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมของตนเองและผู้อื่น และจะปรับตัวให้
สามารถอยู่ในสังคมร่วมกับผู้อื่นได้

๘. ยึดการค้นพบด้วยตนเองเป็นวิธีการสำคัญ โดยครูผู้สอนพยายามจัดการเรียนการ
สอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียน ได้ค้นพบคำตอบด้วยตนเอง ทั้งนี้เพราะการค้นพบความจริงใดๆ ด้วยตนเอง
นั้น ผู้เรียนมักจะจดจำได้ดีและมีความพยายาม โดยตรงต่อผู้เรียน รวมทั้งเกิดความคงทนของความรู้

๙. เน้นกระบวนการ (Process) ควบคู่ไปกับผลงาน (Product) โดยการส่งเสริมให้
ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์ถึงกระบวนการต่าง ๆ ที่ทำให้เกิดผลงานมิใช่จะพิจารณาถึงผลงานแต่เพียง
อย่างเดียว ทั้งนี้เพราะประสิทธิภาพของผลงานขึ้นอยู่กับประสิทธิผลของกระบวนการ

๑๐. เน้นการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้หรือใช้ในชีวิตประจำวัน โดยให้ผู้เรียนได้มี
โอกาสดึกหาแนวทางที่จะนำความรู้ความเข้าใจไปใช้ในชีวิตประจำวัน พยายามส่งเสริมให้เกิดการ
ปฏิบัติจริงและพยายามคิดตามผลการปฏิบัติของผู้เรียน

ขั้นตอนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ครูผู้สอน คือ บุคคลที่สำคัญที่สุดในการนำยุทธศาสตร์การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้น
ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ไปสู่ความสำเร็จ^{๑๔} คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ กล่าวว่า การเรียนรู้ที่เน้น
ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางถึงแม้จะเป็นกระบวนการที่มีขั้นตอน^{๑๕} ต้องใช้เวลาเตรียมการใช้เทคนิควิธีที่
หลากหลาย ทั้งยังเป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับบุคคลหลายฝ่าย นับตั้งแต่ครู ผู้เรียน ผู้บริหารจนถึง
พ่อแม่ ผู้ปกครองและชุมชน แต่ก็เป็งานางานที่ทำได้ไม่ยากและประสบความสำเร็จได้ บุคคลที่จะเป็น
“ฟันเฟือง” ในการขับเคลื่อนให้การปฏิบัติการเรียนรู้บรรลุผลสำเร็จได้ คือ ครูปฏิรูปการเรียนรู้ของ
ผู้เรียนต้องดำเนินควบคู่ไปกับการปฏิรูปของครู กล่าวคือ ครูต้องเปลี่ยนพฤติกรรมการสอนจากการยืน
บอกหน้าชั้นมาเป็นผู้อำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ครูที่สามารถสอนให้ผู้เรียนรู้จักคิด รู้จัก

^{๑๔} กรมสามัญศึกษา, แนวทางการปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา การจัดการ
เรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๔๒), หน้า ๑๓.

^{๑๕} สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม, อ้างแล้ว, หน้า ๑๑-๑๓.

แสวงหาความรู้ให้กับตนเอง เรียกว่า ครูดี ครูเก่ง ซึ่งคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติถือว่าเป็นเกณฑ์ ด้าน ๑ ใน ๕ ด้าน ในการพิจารณาครูแห่งชาติ คือ การจัดการเรียนการสอนของครู หมายถึง การมีความเข้าใจในหลักสูตรดี ใช้วิธีการสอนหลากหลายรูปแบบ เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เน้นกระบวนการคิด แก้ปัญหาอันหลากหลายและครอบคลุม ใช้ข้อมูลจากการประเมินผลมาปรับปรุงการเรียนการสอน ตลอดทั้งได้ตรงการสอนของตนเพื่อปรับปรุงให้ดีขึ้น

๑. การจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอน การสอนจะดำเนินไปด้วยดี โดยคำนึงการจัดการเรียนการสอนอย่างมีระบบ ^{๑๑} ดังนี้

๑.๑ ตัวป้อน (Input) คือ ผู้เรียน ผู้สอน เนื้อหาวิชา สื่อการสอน สิ่งอำนวยความสะดวก

๑.๒ กระบวนการ (Process) หมายถึง กระบวนการจัดการสอน เป็นการวางแผน และเตรียมการสอน การจัดกิจกรรมการสอนและการประเมินการสอน

๑.๓ ผลผลิต (Output) เป็นผลสมบูรณ์ของการเรียนจากการวัดและประเมินผล เป็นไปตามความคาดหวังของหลักสูตร

๒. การสอนเป็นการให้บุคคลได้รับความรู้ ได้ใช้ประโยชน์จากโอกาสที่ได้ มีความสัมพันธ์กันระหว่างผู้สอนและผู้เรียน และกำหนดจุดมุ่งหมายของการสอนไว้ ๗ ประการ ดังนี้

๒.๑ เพื่อเป็นแหล่งข้อมูลให้กับนักเรียน
๒.๒ ชี้ให้เห็นถึงประสบการณ์ที่ได้รับ เพื่อให้ผู้ที่เข้ารับการศึกษามีโอกาสได้รับประสบการณ์นั้น

๒.๓ เพื่อให้บุคคลที่อยู่ในวัยเดียวกัน ได้มีโอกาสที่จะแลกเปลี่ยนประสบการณ์และความรู้

๒.๔ เพื่อให้บุคคลที่อยู่ในวัยต่างกัน ได้มีโอกาสที่จะแลกเปลี่ยนประสบการณ์และความรู้

๒.๕ เพื่อให้บุคคลแต่ละคนหรือกลุ่มได้ใช้เวลา วัสดุอุปกรณ์อย่างมีประสิทธิภาพ

๒.๖ เพื่อช่วยให้บุคคลแต่ละคนหรือกลุ่มได้ตีความหมายและประเมินผลร่วมกัน

๒.๗ เพื่อช่วยให้บุคคลแต่ละคนหรือกลุ่มได้เข้าใจถึงคุณค่าทักษะจากประสบการณ์ที่ได้รับ

๓. ขั้นตอนการจัดการสอนแบ่งเป็น ๓ ขั้นตอน คือ ขั้นตอนเตรียมการสอน ขั้นตอนดำเนินการสอน และขั้นประเมินผล

^{๑๑} อ่างแก้ว, หน้า ๓๒-๓๕.

๓.๑ ชั้นเตรียมการสอน การเตรียมการสอนเป็นการวางแผนการสอนก่อนการเข้าสอน สิ่งที่ควรพิจารณามีดังนี้

๓.๑.๑. การเรียนการสอน ต้องเข้าใจจุดมุ่งหมายของรายวิชา เพื่อครูผู้สอนจะได้ทราบที่กำลังสอนอะไร รวมทั้งเป็นแนวทางในการเลือกและกำหนดเนื้อหาวิชา และการจัดกิจกรรมเนื้อหาให้ต่อเนื่องกันได้

๓.๑.๒. ควรพิจารณาพื้นฐานของผู้เรียน ว่ามีพื้นฐานความรู้เดิมเป็นอย่างไร อาจใช้วิธีการสอบถาม เพื่อจะได้เตรียมเนื้อหาให้เหมาะสมกับผู้เรียน

๑. การกำหนดเนื้อหา เป็นการเตรียมเนื้อหาให้ตรงกับจุดมุ่งหมายมีความกว้าง สมบูรณ์ถูกต้องกับลักษณะงาน

๒. การกำหนดเวลาให้เหมาะสมกับเนื้อหา และกิจกรรมการสอนซึ่งการปฏิบัติจะใช้เวลาในการฝึกอย่างไร ใช้ระยะเวลาสั้นหรือยาวจะต่อเนื่องกันอย่างไร

๓. การกำหนดวัสดุฝึกและอุปกรณ์การสอน โดยการเลือกให้เหมาะสมกับเนื้อหาวิชา และการฝึกวิชานั้น

๓.๒ ชั้นตอนการดำเนินการ เป็นการดำเนินการระหว่างสอน เป็นกระบวนการต่อเนื่องกันข้อควรพิจารณามีดังนี้

๓.๒.๑. ชั่วโมงแรกเป็นชั่วโมงสำคัญ เพราะถ้าเริ่มต้นด้วยดีก็จะเป็นโอกาสดีในชั่วโมงถัดไป ชั่วโมงแรกเป็นการแนะนำตัวเองทำความรู้จักกับผู้เรียนและนำรายวิชาแจ้งรายละเอียดของรายวิชา พร้อมทั้งอธิบายถึงวิชาที่เรียน การจัดกิจกรรม การวัดผล โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนในการให้ข้อคิดและเสนอแนะ

๓.๒.๒. ชั่วโมงต่อๆ ไป การเริ่มสอนในแต่ละชั่วโมงควบทวนการสอนที่ผ่านมา เพื่อจะได้เป็นการเพิ่มความจำ และความต่อเนื่องของบทเรียนอย่างเหมาะสม เปิดโอกาสให้ซักถามระหว่างชั่วโมง รวมทั้งสรุปบทเรียน และการทดสอบความเข้าใจในสิ่งที่เรียน

๓.๓ ชั้นการประเมินผล เป็นขั้นสุดท้ายของการสอนว่าได้ผลตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้หรือไม่ ครูจะประเมินผลการเรียนการสอนที่เสร็จสิ้นลงไปแล้ว ว่าเป็นไปตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้หรือไม่ โดยการกำหนดการผ่านเกณฑ์หรือมาตรฐานที่กำหนดไว้

๒.๑.๖ บทบาทครูผู้สอนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

มีขั้นตอนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ดังนี้

๑. การเตรียมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

๑.๑ ศึกษาและวิเคราะห์เรื่องที่จะสอนให้เข้าใจ

๑.๒ ศึกษาแหล่งความรู้ที่หลากหลาย

๑.๓ การวางแผนการสอน

๑. กำหนดวัตถุประสงค์ให้ชัดเจน
๒. วิเคราะห์เนื้อหา ความคิดรวบยอด และกำหนดรายละเอียดให้ชัดเจน
๓. ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
๔. กำหนดวิธีการประเมินผลการเรียนรู้

๑.๔ จัดเตรียม

๑. สื่อ วัสดุการเรียนการสอน เอกสาร หนังสือ หรือข้อมูลต่างๆ ให้เพียงพอ
สำหรับผู้เรียน
๒. ติดต่อแหล่งความรู้ต่างๆ ซึ่งอาจจะเป็นบุคคล สถานที่ หรือ ใส่ดทัศน์
วัสดุต่างๆ และศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม
๓. เครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้
๔. ห้องเรียน หรือสถานที่เพื่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เช่น อาจจำเป็นต้อง
จัดโต๊ะ เก้าอี้ ในลักษณะใหม่^{๑๑}

๒. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้

- ๒.๑ สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดี
- ๒.๒ กระตุ้นให้ผู้เรียนให้สนใจในการเข้าร่วมกิจกรรม
- ๒.๓ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนที่ได้เตรียมไว้ โดยอาจมีการปรับเปลี่ยนแผน
ให้เหมาะกับผู้เรียนและสถานที่เป็นจริง
๑. ดูแลให้ผู้เรียนดำเนินกิจกรรมต่างๆ แก้ปัญหาที่อาจเกิดขึ้น
๒. อำนวยความสะดวกแก่ผู้เรียนในการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้
๓. กระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมอย่างเต็มที่
๔. สังเกตและบันทึกพฤติกรรมการเรียนรู้อะไรของผู้เรียนรวมทั้ง
เหตุการณ์ที่จะส่งผลกระทบต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนที่เกิดขึ้นขณะทำกิจกรรม
๕. ให้คำแนะนำ และข้อมูลต่างๆ แก่ผู้เรียนตามความจำเป็น
๖. บันทึกปัญหาและข้อขัดข้องต่างๆ ในการดำเนินกิจกรรมเพื่อการปรับปรุง
กิจกรรมให้ดีขึ้น
๗. ให้การเสริมแรงผู้เรียนตามความเหมาะสม

^{๑๑} ทัศนอา แซมมณี, “การจัดการเรียนการสอน โดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ชิปปาโมเดล (CIPPA MODEL)”, วารสารวิชาการ, ปีที่ ๒ ฉบับที่ ๕ (พฤษภาคม ๒๕๔๒) : ๒-๓๐.

๘. ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการเรียนรู้ของผู้เรียน และอาจให้ข้อมูล เนื้อหา ความรู้ เพิ่มเติมแก่ผู้เรียนตามความสามารถ

๙. ให้ข้อมูลป้อนกลับแก่ผู้เรียนเกี่ยวกับพฤติกรรมและกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน และให้ข้อเสนอแนะตามความเหมาะสม^{๑๕}

๓. การประเมิน

๓.๑ เก็บรวบรวมผลงาน และประเมินผลงานของผู้เรียน

๓.๒ ประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนตามที่กำหนดไว้ในแผนการสอน

การดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญจึงมี ๓ ขั้นตอน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของกรมสามัญศึกษา คือ ขั้นเตรียมการ ขั้นดำเนินการ และ ขั้นประเมินผล ดังนี้

๑. ขั้นเตรียมการ กำหนดแนวทางการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังนี้

๑.๑ การเตรียมตนเอง ครูจะต้องเตรียมตนเองให้พร้อมสำหรับบทบาทของผู้เป็นแหล่งความรู้ (Resource Person) ซึ่งจะต้องให้คำอธิบาย คำแนะนำ คำปรึกษา ให้ข้อมูลความรู้ที่ชัดเจนแก่ผู้เรียน รวมทั้งแหล่งความรู้ที่จะแนะนำให้ผู้เรียน ไปศึกษาค้นคว้าข้อมูลได้ ดังนั้นครูจะต้องมีภาระหนักเตรียมตนเองด้านการอ่าน การค้นคว้า การทดลองปฏิบัติมาก ๆ ในหัวข้อเนื้อหาที่ตนรับผิดชอบรวมทั้งข้อมูลและประสบการณ์อื่นๆ ที่เกี่ยวข้องที่จะเป็นประโยชน์ต่อเรียน^{๑๖}

๑.๒ การเตรียมแหล่งข้อมูล เมื่อบทบาทครูไม่ใช่ผู้บอกเล่ามรดกความรู้อีกต่อไป ครูจึงต้องเตรียมแหล่งข้อมูลความรู้แก่ผู้เรียน ทั้งในรูปแบบของ สื่อการเรียนการสอนในความรู้และวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ที่จะใช้ประกอบกิจกรรมในห้องเรียน หรือ ศูนย์การเรียนรู้ด้วยตนเองที่มีข้อมูลความรู้ที่ผู้เรียนสามารถเลือกศึกษาค้นคว้าตามความต้องการ หรือแหล่งความรู้ต่างๆ เช่น ศูนย์วิทยบริการ ศูนย์สื่อ ห้องสมุด ห้องโสตทัศนศึกษา ห้องสมุดวิชา ห้องปฏิบัติการวิชาต่างและห้องพิพิธภัณฑน์ ในโรงเรียน ทั้งนี้รวมไปถึงแหล่งเรียนรู้นอกโรงเรียนด้วย ซึ่งครูสามารถตรวจบัญชีรายชื่อหนังสือ อุปกรณ์ หรือสิ่งต่างๆ ไว้สำหรับผู้เรียนหรือศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมทั้งในและนอกเวลาเรียน

๑.๓ การเตรียมกิจกรรมการเรียนรู้ บทบาทของครูก่อนเตรียมการสอนทุกครั้ง คือ การวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนด ครูจะต้องวิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้เพื่อให้ได้สาระสำคัญและเนื้อหา อันจะนำไปสู่การออกแบบกิจกรรมที่เน้น

^{๑๕} กรมสามัญศึกษา, แนวทางการปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง, อ้างแล้ว, หน้า ๑๑.

^{๑๖} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๔-๑๖.

ให้ผู้เรียนมีบทบาทในการเรียนรู้ตามที่กำหนด โดยในส่วนนี้ครูจะทำหน้าที่คล้ายผู้จัดการ ที่กำหนดบทบาทการเรียนรู้ และความรับผิดชอบแก่ผู้เรียนให้เขาได้ทำกิจกรรมตามความต้องการความสามารถ และความสนใจของแต่ละคน

๑.๔ การเตรียมสื่อ วัสดุอุปกรณ์ เมื่อออกแบบหรือกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้แล้ว ครูต้องพิจารณาและกำหนดว่า จะใช้สื่อ วัสดุอุปกรณ์ใด เพื่อให้กิจกรรมการเรียนรู้ดังกล่าวบรรลุผล บทบาทของครูตรงนี้เป็นผู้อำนวยความสะดวก (facilitator) ให้การเรียนรู้บรรลุผล

๑.๕ การเตรียมการวัดผลประเมินผล บทบาทในด้านการเตรียมการ อีกประการหนึ่ง คือเตรียมการวัด และประเมินผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้น โดยการวัดให้ตรงตามจุดประสงค์การเรียนรู้ และวัดให้ครอบคลุมทั้งในส่วนของกระบวนการ (Process) และผลงาน (Product) ที่เกิดขึ้น ทั้งด้านพุทธิพิสัย (Cognitive) จิตพิสัย (Affective) และทักษะพิสัย (Skill) โดยเตรียมวิธีการวัดและเครื่องมือวัดให้พร้อม

กระทรวงศึกษาธิการ ได้กล่าวว่า การเตรียมการสอนของครูเพื่อจะทำให้ครูได้ทราบล่วงหน้าว่า จะให้ผู้เรียนรู้อะไร และให้เรียนรู้ด้วยวิธีใด และวิธีใดได้ผลดีจะใช้วิธีใดตรวจสอบเพื่อหาข้อบกพร่องของวิธีการสอนและกิจกรรมของครู หรืออาจหาวิธีสอนและกิจกรรมที่เหมาะสมมาใช้ในการเตรียมการสอนของครูซึ่งมี ๒ ลักษณะ ^{๒๑} คือ

๑. การเตรียมตัวระยะยาว หรือการเตรียมการโดยทั่วไป ได้แก่ การที่ครูศึกษาและทำความเข้าใจหลักสูตร คือต้องเข้าใจหลักการ จุดหมาย โครงสร้างของหลักสูตร เพื่อให้รู้ว่า ครูจะสอนอะไรแก่ผู้เรียน เน้นคุณลักษณะในด้านที่ผู้เรียนต้องการ

๒. การเตรียมตัวระยะสั้น หรือการเตรียมตัวที่จะสอนในแต่ละวัน ได้แก่ การดูกำหนดการสอนและตารางสอนของแต่ละวันก่อนว่าจะสอนอะไร แผนการสอนและคู่มือครูกลุ่มสาระต่างๆ เพื่อศึกษารายละเอียดของการสอน ซึ่งแผนการสอนและคู่มือครูจะบอกกิจกรรมการเรียนการสอนจากหนังสือแต่ละบทอย่างละเอียด การเตรียมตัวของครูทำได้หลายลักษณะ คือ

๑. ศึกษาจิตวิทยาการเรียนการสอน
๒. ศึกษาวิธีการสอนแบบต่างๆ
๓. ศึกษาเทคนิคการสอน
๔. วางแผนการสอนและเตรียมการสอน
๕. เตรียมเนื้อหา

แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ควรมีกิจกรรมการเรียนรู้ ดังนี้

^{๒๑} กระทรวงศึกษาธิการ, คู่มือหลักสูตรพุทธศักราช ๒๕๒๑ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๓๓), (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๓๕), หน้า ๖๖-๖๗.

๑. เป็นแผนการสอนที่มีกิจกรรม ให้ผู้เรียน ได้มีกิจกรรมปฏิบัติมากที่สุด ครูเป็นเพียงผู้ชี้แนะ ส่งเสริมและกระตุ้นให้ผู้เรียนดำเนินกิจกรรมให้เป็นไปตามความมุ่งหมาย

๒. เป็นการสอน ที่เปิด โอกาสให้ผู้เรียนเป็นผู้ค้นพบคำตอบ หรือทำความสำเร็จด้วยตนเอง ครูลดบทบาทจากผู้บอกคำถามเป็นผู้คอยกระตุ้นคำถามหรือปัญหาที่ทำให้ผู้เรียนคิดแก้หรือหาแนวทางไปสู่ความสำเร็จจากการทำกิจกรรมด้วยตนเอง มุ่งให้ผู้เรียนเกิดการเรียนในการทำงานเป็นกระบวนการ และนำกระบวนการ ไปใช้จริง

๓. เป็นแผนการสอน ที่ส่งเสริมให้ใช้วัสดุ อุปกรณ์ ที่จัดหาได้ในท้องถิ่น ราคาไม่แพงในการวางแผนการสอนและเตรียมการเรียนการสอน ครูต้องคำนึงถึงการสอนเพื่อความพร้อมและบรรลุตามเป้าหมายของหลักสูตร ^{๒๒}

สรุปว่า การเตรียมการสอน ครูผู้สอนควรเตรียมการสอนเตรียมข้อมูลเกี่ยวกับเนื้อหาสาระรายวิชา ควรเตรียมตัวระยะสั้นและเตรียมตัวระยะยาว ซึ่งเป็นการปฏิบัติเพื่อให้กิจกรรมการเรียนการสอนถูกต้องเหมาะสม ครูต้องเตรียมตนเองก่อนเตรียมแหล่งข้อมูล เตรียมสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ เตรียมกิจกรรม และเตรียมการวัดประเมินผล โดยจัดทำแผนการสอนให้ตรงตามจุดประสงค์ เพื่อนำไปใช้ในชั้นดำเนินการหรือสอนตามระบบการเรียนการสอน

๒.๑.๖ ตัวบ่งชี้บทบาทของผู้เรียนและครูผู้สอน

การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จะประสบผลสำเร็จไม่ได้หากครูและผู้เรียนไม่เปลี่ยนบทบาทของตน หรือเปลี่ยนวัฒนธรรมการทำงาน โดยครูจะต้องเปลี่ยนพฤติกรรมการสอนและผู้เรียนต้องเปลี่ยนพฤติกรรมผู้เรียน อย่างไรก็ตามผู้ที่จะต้องเริ่มต้นก่อนคือครู เพราะครูเป็นผู้ดำเนินการและรับผิดชอบการจัดการเรียนรู้อยู่แล้ว เมื่อสภาพการจัดการเรียนรู้เปลี่ยนไปผู้เรียนก็ต้องเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามสภาพที่จัดให้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปรับตัวของผู้เรียนและแรงเสริมที่จะได้จากครู โดยครูเปลี่ยนบทบาทจากผู้ให้ มาเป็นผู้ชี้แนะความรู้และจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เรียนอย่างเหมาะสม ^{๒๓} พิจารณาตัวบ่งชี้ที่เป็นบทบาทของผู้เรียน และตัวบ่งชี้ที่เป็นบทบาทของครูผู้สอนตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

๑. ตัวบ่งชี้ที่เป็นบทบาทของผู้เรียน

๑.๑ ได้มีโอกาสวางแผนร่วมกับครูผู้สอนและผู้เรียนด้วยกันในการเรียนรู้

^{๒๒} วัลลภ กันทรัพย์, ข้อคิดเบื้องต้นในการสอน การสอนที่เน้นกระบวนการ, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, ๒๕๓๔), หน้า ๔๔.

^{๒๓} กิ่งฟ้า สีนทวนษ์ และสุภาสินี สุภธีระ, “ทำอย่างไรกับกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ใน หน้าที่ของครูยุคปฏิรูป : การวิจัยในชั้นเรียนกับกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง”, วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น), ๒๕๔๓, หน้า ๓๒.

- ๑.๒ ใช้ความรู้ที่มีมาก่อนเชื่อมโยงการเรียนรู้ใหม่ได้อย่างมีความหมาย
- ๑.๓ ฝึกการคิด และการกระทำกับประสบการณ์จริง
- ๑.๔ ฝึกการคิดหลากหลาย คิดไกล คิดกว้างและคิดถึงการประยุกต์ใช้
- ๑.๕ มีการเรียนรู้แบบร่วมมือกันกับกลุ่มเพื่อน
- ๑.๖ ได้แลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน
- ๑.๗ มีการค้นคว้าจากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย
- ๑.๘ แสดงความคิดเห็นจากการเรียนรู้โดยใช้วิธีการเขียน อธิบาย อภิปรายและ

นำเสนอ

- ๑.๙ มีความสุขในการเรียนรู้
- ๑.๑๐ เก็บใจความสำคัญหรือสรุปข้อความรู้ได้
- ๑.๑๑ สะท้อนผลการเรียนรู้ให้กับครูผู้สอน
๒. ตัวบ่งชี้ที่เป็นบทบาทของครูผู้สอน
 - ๒.๑ วางแผนร่วมกับผู้เรียนในการกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง เตรียมเนื้อหาสาระและวิธีการ ตามลักษณะของกิจกรรมการเรียนรู้
 - ๒.๒ เตรียมการวัดผลประเมินผล โดยให้ผู้เรียนมีการสรุปข้อความรู้สะท้อนผลการเรียนรู้ และเก็บใจความสำคัญ
 - ๒.๓ คิดเห็นและอภิปรายร่วมกัน
 - ๒.๔ จัดกลุ่มให้เรียนรู้และร่วมมือกันเรียนรู้
 - ๒.๕ เปิดโอกาสให้ซักถาม และให้เวลาในการคิดสม่ำเสมอ
 - ๒.๖ ให้มีการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างผู้เรียนและระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน
 - ๒.๗ ให้มีการนำเสนอผลงาน
 - ๒.๘ ทำบรรยากาศให้อบอุ่นเป็นกันเองไม่เครียด
 - ๒.๙ กระตุ้น และเสริมแรงผู้เรียนสม่ำเสมอ
 - ๒.๑๐ ส่งเสริมการคิดโดยวิธีการหลากหลาย
 - ๒.๑๑ มีการให้ทำกิจกรรมหลากหลายรูปแบบ
 - ๒.๑๒ แจกเอกสารและบอกแหล่งเรียนรู้ล่วงหน้า
 - ๒.๑๓ มีคำถามหรือประเด็นสำคัญให้ผู้เรียน ได้เตรียมตัวก่อนเรียน
 - ๒.๑๔ ใช้สื่อได้อย่างเหมาะสม
 - ๒.๑๕ อธิบาย และสื่อความหมายได้อย่างชัดเจน

๒.๒. รูปแบบ วิธีการและเทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

สิ่งที่ครูต้องนำมาพิจารณาเพื่อใช้ประกอบการเลือกรูปแบบ วิธีการและเทคนิคการสอนในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ ประกอบด้วย

๑. ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง หรือ จุดประสงค์การเรียนรู้ ผลการเรียนรู้ หรือจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ดีจะบอกถึงสิ่งที่คาดหวังจะให้ผู้เรียนได้รับ

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง หรือ จุดประสงค์การเรียนรู้ ควรเป็นข้อมูลที่สามารถแนะครูให้สามารถเลือกเทคนิควิธีการสอนที่เหมาะสมที่สุด ผลการเรียนรู้หรือจุดประสงค์ควรบอกครูได้ว่า จะนำรูปแบบ วิธีการหรือเทคนิคใดมาใช้จึงจะเหมาะสมไม่ว่าจะเป็นการอภิปราย การเรียนรู้แบบร่วมมือ การเรียนรู้รายบุคคล การเรียนรู้แบบ โครงงาน หรือเทคนิควิธีอื่นๆ จึงจำเป็นอย่างยั้งที่ครูต้องพัฒนารูปแบบ วิธีการหรือเทคนิคการสอนหลากหลาย เพื่อนำมาใช้ในห้องเรียน

๒. ผู้เรียน การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล เป็นกลยุทธ์ในการออกแบบกิจกรรม เนื่องจากข้อมูลเกี่ยวกับผู้เรียนจะมีผลต่อการเรียนรู้ครูผู้สอนจะต้องนำมาพิจารณาประกอบการออกแบบการเรียนรู้ เพื่อให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ข้อมูลนักเรียนประกอบด้วย

ความสามารถทางสติปัญญา (Learning Abilities) ในการเลือกกิจกรรม ครูศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับความสามารถของผู้เรียนที่จะสอน โดยอาจศึกษาจากระเบียนสะสม หรือผลการเรียนที่ผ่านมา หรือคะแนนทดสอบเฉลี่ยรายบุคคล ซึ่งเป็นตัวบ่งชี้ความสำเร็จในอดีตและชี้วัดถึงอนาคตของผู้เรียน ความรู้ความสามารถของผู้เรียน และสิ่งที่ผู้เรียนคาดหวังจะเรียนรู้ในอนาคตจึงเป็นข้อมูลสำคัญที่ครูผู้สอนต้องศึกษาเพื่อกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ

วิธีการเรียน (Styles of Learning) ผู้เรียนแต่ละคนมีความต้องการในการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน เนื่องจากแต่ละคนมีวิธีการในลักษณะที่แตกต่างกัน ผู้เรียนบางคนมีลักษณะชอบการแข่งขันมากกว่าผู้อื่น บางคนตอบสนองได้ดีต่อสิ่งที่เสนอข้อมูลตามลำดับขั้นตอนบางคนชอบเรียนรู้ด้วยวิธีการแก้ปัญหา บางคนชอบฟัง บางคนชอบอ่านหรือดูภาพยนตร์ บางคนชอบเรียนคนเดียวบางคนเรียนเป็นกลุ่ม ได้ดีด้วยวิธีการสอนทางตรง (Direct teaching methods) เช่น การบรรยาย การท่องจำ บางคนเรียนได้ดีในสภาพแวดล้อมการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning)

ประสบการณ์เดิม (Background of Experience) เป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้ดีและรวดเร็วขึ้น หากผู้เรียนมีความรู้พื้นฐานดีจะเรียนได้เข้าใจรวดเร็วเนื่องจากเห็นความสัมพันธ์ของความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ ประสบการณ์และความรู้พื้นฐานเดิมของผู้เรียน จึงเป็นข้อมูลสำคัญสำหรับ

ครูที่จะใช้ประกอบการคัดเลือกประสบการณ์ใหม่แก่ผู้เรียนครูสามารถทราบความรู้พื้นฐานเดิมของผู้เรียนได้ จากผลการเรียนในช่วงโมงเรียนก่อนๆ หรือจากการทดสอบก่อนสอน^{๒๔}

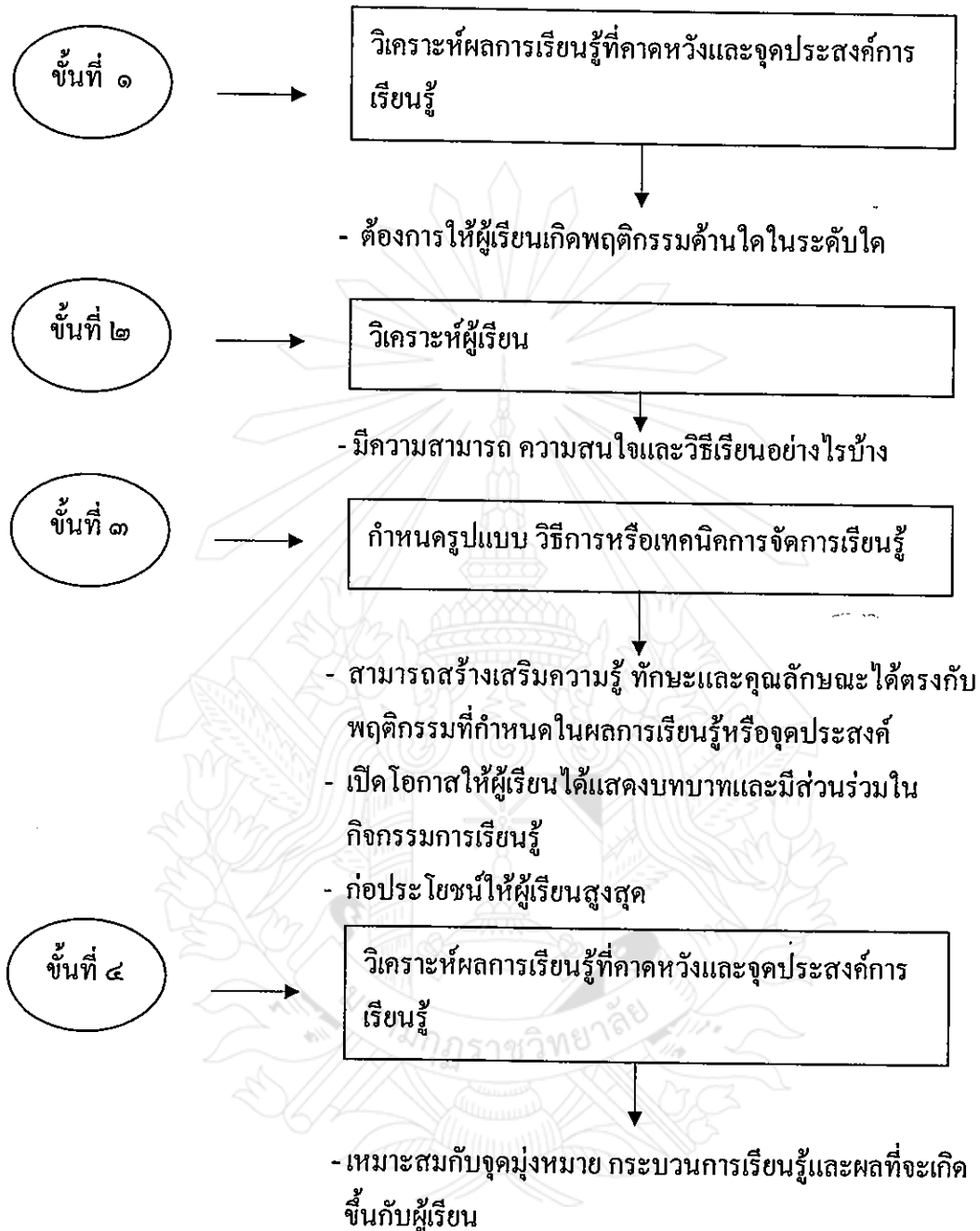
๓. สภาพแวดล้อมและบรรยากาศในการเรียนรู้ เป็นสิ่งที่มีอิทธิพลต่อรูปแบบ วิธีการและเทคนิคการสอน สภาพแวดล้อมและบรรยากาศหมายถึงทั้งในห้องเรียน ในโรงเรียนและในชุมชน ครูต้องมีแหล่งข้อมูลว่ามีวิทยาการสำคัญใดบ้างที่ครูจะใช้ หรือครูมีเวลาและสถานที่เหมาะสมในการจัดกิจกรรมแต่ละเรื่อง

๔. การใช้รูปแบบ วิธีการและเทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ ครูมีอาชีพจะใช้เทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อสนองความต้องการและวิธีการเรียนของผู้เรียนในการจัดกิจกรรมแต่ละครั้ง ครูผู้สอนอาจจะใช้รูปแบบ วิธีการและเทคนิคการสอนหลายๆ วิธีประกอบกัน เช่น การนำเสนอภาพเหตุการณ์ การบรรยาย การใช้คำถาม การสาธิตและการทำงานกลุ่ม แผนการสอนหนึ่งแผนที่รวมวิธีสอนหลายๆ วิธี เช่น การสืบค้น การอภิปราย การถามตอบ การฝึกปฏิบัติ โดยมีครูคอยให้คำปรึกษาและการให้ทำงานอย่างเป็นอิสระจะสนองความต้องการผู้เรียนและมีประสิทธิผลมากกว่าแผนการสอนที่เน้นการสอนวิธีเดียว

^{๒๔}ดร. วัฒนาพร ระงับทุกข์, เทคนิคและกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ, อ่างแก้ว, หน้า ๑๕-๒๖.

แนวทางการกำหนดรูปแบบ วิธีการและเทคนิคการจัดการเรียนรู้ในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้

ภาพประกอบที่ ๑ แนวทางการกำหนดรูปแบบ วิธีการและเทคนิคการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้^{๒๕}

^{๒๕} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๒๕-๓๐.

ในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ ครูผู้สอนจึงต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบวิธีการและเทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย รู้คุณค่า จุดเด่น และจุดด้อยของแต่ละรูปแบบวิธีการและเทคนิค เพื่อให้สามารถนำมาวิเคราะห์เพื่อออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ได้สอดคล้องสนองผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและจุดประสงค์การเรียนรู้

การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้

กิจกรรมการเรียนรู้ คือ สภาพการเรียนรู้ที่กำหนดขึ้นเพื่อนำผู้เรียนไปสู่เป้าหมาย หรือจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนด การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหา และสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ด้านต่างๆ จึงเป็นความสามารถและทักษะของครูมืออาชีพในการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิผล^{๒๖} โดยมีวิธีการ และเทคนิคการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ ดังนี้

๒.๒.๑ แบบบทบาทสมมติ

๑. ความหมายของการสอนแบบแสดงบทบาทสมมติ

การสอนแบบแสดงบทบาทสมมติ หมายถึง การสอนที่ผู้สอนกำหนดหัวข้อเรื่องปัญหาต่างๆ หรือสร้างสถานการณ์ขึ้นมาให้คล้ายสภาพความเป็นจริง แล้วให้ผู้เรียนได้เตรียมการล่วงหน้า เพื่อแสดงบทบาทตามที่สมมติขึ้นมา นอกจากนี้ผู้เรียนก็สามารถแสดงบทบาทในชั้นเรียน โดยไม่มีการเตรียมตัวล่วงหน้ามาก่อนก็ได้^{๒๗}

๒. ขั้นตอนการสอนแบบแสดงบทบาทสมมติ มี ๔ ขั้นตอน ได้แก่

๒.๑ ขั้นเตรียมการใช้บทบาทสมมติ แบ่งเป็น ๒ ขั้นตอน คือ

๑. ขั้นการกำหนดวัตถุประสงค์เฉพาะ ผู้สอนควรศึกษาและทำความเข้าใจพื้นฐานเสียก่อนว่า ต้องการให้ผู้เรียนได้รับความรู้อะไรบ้างจากการแสดง และกรรมวิธีการใช้บทบาทสมมติ เพื่อต้องการให้เกิดอะไรขึ้น

๒. ขั้นสร้างสถานการณ์และบทบาทสมมติ เมื่อผู้สอนได้ศึกษาและเข้าใจรายละเอียดเกี่ยวกับวัตถุประสงค์เฉพาะ ในการเตรียมใช้บทบาทสมมติแล้ว ก็จำเป็นจะต้องสร้างสถานการณ์และบทบาทสมมติ ให้สอดคล้องต้องกันกับวัตถุประสงค์ดังกล่าว ซึ่งจำเป็นต้องเล็งเห็นถึงวัยของผู้เรียน เนื้อหาสาระ ปัญหา ความเป็นจริง ข้อโต้แย้ง ตลอดจนอุปสรรคที่จำเป็นต่างๆ ที่ผู้สอนต้องให้ผู้เรียนรู้จักคิด ปฏิบัติ และแก้ไขด้วยตนเอง

^{๒๖} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๒๕-๓๐.

^{๒๗} กระทรวงศึกษาธิการ, ยุทธศาสตร์การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่สุดสำหรับครูดี-ครูเก่ง, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, ๒๕๕๓), หน้า ๒๕.

๒.๒ ชั้นแสดงบทบาทสมมติ แบ่งเป็น ๗ ขั้นตอน คือ

๑. การนำเข้าสู่สถานการณ์ ผู้เตรียมเรื่องหรือสถานการณ์ให้ผู้เรียนแล้วนำเรื่องราวมาเล่าให้ผู้เรียนฟัง เพื่อเป็นการเร้าความสนใจและเป็นแรงจูงใจให้ผู้เรียนอยากเรียนและอยากติดตาม และควรให้ผู้เรียนได้สังเกตเห็นประโยชน์ที่จะได้รับจากการที่เข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงบทบาทสมมติ

๒. การกำหนดตัวผู้แสดง การเลือกผู้แสดงขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายของการสอนและการแสดง สำหรับการเลือกตัวผู้แสดง ควรให้ผู้เรียนอาสาสมัครมาแสดงบทบาทด้วยความเต็มใจ

๓. การจัดสถานที่ ผู้สอนควรให้ผู้เรียนได้ร่วมมือในการจัดสถานที่สำหรับการแสดงบทบาทสมมติ ซึ่งควรจัดหรือดัดแปลงให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่องที่กำหนดไว้

๔. การกำหนดตัวผู้สังเกตการณ์ โดยผู้สอนอาจจะกำหนดตัวผู้เรียนกลุ่มหนึ่งให้เป็นผู้สังเกตการณ์ในการแสดงบทบาท โดยฝึกให้เป็นคนช่างสังเกต และรวบรวมข้อมูลต่างๆ เพื่อนำมาวิเคราะห์ อภิปราย และแก้ปัญหาร่วมกัน หลังจากสิ้นสุดการแสดงบทบาทสมมติ

๕. การเตรียมพร้อมก่อนการแสดง วิธีเตรียมความพร้อมนั้นผู้สอนต้องเป็นผู้ช่วยเหลือไม่ให้ผู้เรียนต้องมีความวิตกกังวล เกี่ยวกับการแสดงให้มากเกินไป ควรชี้แจงให้ผู้แสดงทราบว่า การแสดงก็เหมือนกับการพูดคุย และเล่นกันธรรมดา เพียงแต่ต้องแสดงบทบาทต่างๆ ตามที่ได้กำหนดไว้เท่านั้น

๖. การลงมือแสดง เมื่อผู้แสดงพร้อมแล้วก็เริ่มลงมือแสดงได้เลย ควรเปิดโอกาสให้ผู้แสดงได้ใช้ความสามารถของตนได้เต็มที่ ถ้าเกิดปัญหาขึ้นในที่แสดง ผู้สอนควรมีส่วนร่วมในการแก้ไขสถานการณ์ เพื่อให้การแสดง เป็นไปตามธรรมชาติและราบรื่นต่อไป

๗. การตัดบท ถ้าบังเอิญการแสดงของผู้เรียนยืดเยื้อ และใช้เวลานานเกินความจำเป็นและผู้สอนมีความคิดเห็นว่าได้ข้อมูลในการแสดงพอสมควรแล้ว ก็สามารถขอให้ยุติการแสดงเพื่อจะได้นำข้อมูลมาวิเคราะห์ อภิปราย และแก้ปัญหาดังกล่าวต่อไป

๒.๓ ชั้นวิเคราะห์และอภิปรายผล การนำข้อมูลที่ได้จากการแสดงมาวิเคราะห์และอภิปราย ผู้สอนและผู้เรียนต้องร่วมมือกัน แต่ควรอภิปรายอย่างมีเหตุมีผลเฉพาะการแสดงออกของผู้แสดงทางพฤติกรรมเท่านั้น แต่จะไม่มีการวิพากษ์วิจารณ์เกี่ยวกับตัวผู้แสดง

๒.๔ ชั้นแรกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุป เมื่อได้วิเคราะห์และอภิปรายผลของการแสดงแล้วผู้สอนจะเป็นผู้เร้าและจูงใจให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ต่างๆ เพื่อให้มีแนวคิดกว้างขวางขึ้น โดยให้ข้อคิดว่าสิ่งที่ได้เรียนรู้หรือประสบพบเห็นนั้นๆ จะเกี่ยวข้องกับความ

เป็นจริงทั้งสิ้น แล้วให้ผู้เรียนช่วยกันให้แนวโน้ตสนัน และสรุปและสรุปประเด็นให้ให้ตรงกับ
วัตถุประสงค์ของการแสดงบทบาทสมมติที่กำหนดไว้

บุญชม ศรีสะอาด ได้เสนอแนะการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบแสดงบทบาทสมมติ เพื่อเพิ่ม
ประสิทธิภาพของการสอน ^{๒๔} ดังนี้

๑. ผู้สอนควรชี้แจงจุดประสงค์ของการแสดงบทบาทสมมติ และสิ่งที่ต้องการให้ผู้
แสดงศึกษาจากการแสดงบทบาทสมมตินั้น

๒. ผู้สอนต้องเตรียมสถานการณ์ และมีการอธิบายสถานการณ์ให้ชัดเจนสำหรับผู้
ที่จะแสดงบทบาทแต่ละคน ซึ่งจะต้องจดจำสถานการณ์ที่ตนจะต้องแสดงบทบาทไว้ให้แม่นยำ มี
ความเข้าใจในบทบาทของตนอย่างรู้แจ้ง สถานการณ์และบทบาทที่กำหนดมักพิมพ์ลงบน
แผ่นกระดาษ เพื่อมอบให้ผู้แสดงบทบาทสมมติได้ศึกษา

๓. ควรให้เวลาในช่วงสั้นๆ สำหรับผู้ที่แสดงบทบาทสมมติได้ประมวลความคิด
ซักซ้อมและเตรียมการ

๔. ในการแสดงบทบาทสมมติจะต้องมีบรรยากาศที่เสรีและความรู้สึกปลอดภัย

๕. อาจมีการปรับปรุงและแสดงกิจกรรมบางตอนใหม่

๖. หลังการแสดงบทบาทสมมติ ควรมีการอภิปรายถึงพฤติกรรมที่แสดง และ
ประเมินผลการปฏิบัติของผู้เรียน โดยใช้คำถามต่อไปนี้

๖.๑. แต่ละคนแสดงบทบาทสมมติได้สมจริงเพียงใด

๖.๒. มีความแตกต่างของบทบาทที่แสดงในทางใด

๖.๓. การแสดงบทบาทเปลี่ยนแปลงแนวคิดของผู้เรียนเกี่ยวกับตัวละครที่แสดง
อย่างไร

๖.๔. อะไรคือจุดประสงค์ของการแสดงบทบาทสมมติสำหรับบทเรียนนี้

๒.๒.๒ แบบโครงงาน

๑. แนวการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยโครงงาน

วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์ ได้กล่าวถึงความหมาย ความสำคัญ และหลักการของโครงงานไว้
ดังนี้

โครงงาน หมายถึง กระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เขียนเป็นผู้ลงมือปฏิบัติอย่างเป็นระบบเพื่อ
สร้างองค์ความรู้หรือแก้ปัญหาโดยการศึกษาค้นคว้าทดลองตามขั้นตอนและส่วนประกอบของ
โครงงาน

^{๒๔} บุญชม ศรีสะอาด, การพัฒนาการสอน, (มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ,
๒๕๔๑), หน้า ๖๒.

ความสำคัญของโครงการ

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยโครงการ เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นที่ตัวผู้เรียนเป็นสำคัญ มุ่งเน้นที่การปฏิบัติจริงซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดนักการศึกษาหลายท่าน อาทิ John Dewey, Piaget และ Vygotsky ที่มีแนวคิดทางการศึกษา คือ มุ่งเน้นการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนเป็นผู้ลงมือปฏิบัติ การเรียนรู้แบบโครงการจะช่วยฝึกทักษะพื้นฐานในการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนในด้านการคิดอย่างมีระบบ ผู้เรียนจักแสวงหาความรู้จากแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย มีทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น มีทักษะการตั้งคำถามและรู้จักวิธีแสวงหาคำตอบ มีทักษะการฟัง พูด อ่าน และเขียน ตลอดจนรู้จักคิดตัดสินใจในการสร้างทางเลือกอย่างมีเหตุผล^{๒๕}

หลักการสำคัญของการเรียนรู้แบบโครงการ มีดังนี้

๑. ผู้เรียนได้เลือกเรื่อง ประเด็น หรือปัญหาที่ต้องการศึกษาด้วยตนเอง
๒. ผู้เรียนสามารถเลือกวิธีการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง
๓. ผู้เรียนเป็นผู้ลงมือปฏิบัติการเรียนรู้ด้วยตัวเอง
๔. ผู้เรียนรู้จักบูรณาการทักษะ ประสบการณ์ ความรู้ที่มีอยู่ในสภาพแวดล้อมเพื่อสร้างองค์ความรู้
๕. ผู้เรียนรู้จักสร้างข้อคำถาม แสวงหาคำตอบด้วยตนเอง
๖. ผู้เรียนรู้จักสรุปองค์ความรู้ด้วยตนเอง
๗. ผู้เรียนรู้จักการแลกเปลี่ยนการเรียนรู้กับผู้อื่น
๘. ผู้เรียนสามารถนำคำตอบหรือองค์ความรู้ที่ได้ไปใช้ชีวิตประจำวันได้จริง

ลักษณะของโครงการ

ได้แบ่งลักษณะโครงการออกเป็น ๒ ลักษณะ ดังนี้

๑. โครงการตามสาระการเรียนรู้ เป็นโครงการที่ผู้เรียนเรียกหัวข้อที่จะศึกษาจากหน่วยเนื้อหาที่เรียนในชั้นเรียนมากำหนดเป็นหัวข้อโครงการ โดยบูรณาการความรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ ไปค้นคว้าในสาระการเรียนรู้ที่สนใจและจะเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เช่น ผู้เรียนรู้เรื่องการใช้คำราชาศัพท์ แล้วสนใจที่จะศึกษาคำราชาศัพท์ “พระมหากษัตริย์” แล้วลงมือปฏิบัติ

๒. โครงการตามความสนใจ เป็นโครงการที่ผู้เรียนสนใจจะศึกษาในเรื่องใดเรื่องหนึ่งเป็นพิเศษ อาจเป็นเรื่องในชีวิตประจำวัน สภาพสังคม หรือประสบการณ์จากการเรียนรู้ ไปแสวงหาคำตอบในเรื่องที่ผู้เรียนสนใจ เช่น ผู้เรียนสนใจว่า “มดแดงทำรังบนต้นไม้ชนิดใดมากที่สุด”

^{๒๕}วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์, เอกสารประกอบการสอนวิชา ๐๕๖๗๐๓ : พัฒนาการเรียนการสอน Teaching and Learning Development, (มหาสารคาม : ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๔๔), หน้า ๓๐-๓๑.

นักเรียนวางแผนการสำรวจจนค้นหาคำตอบได้ด้วยตนเอง และสนใจจะศึกษาวิธีเดียวกันนี้ด้วยตนเองบนต้นไม้ชนิดนั้นต่อไปก็ได้^{๓๐}

ประเภทโครงการ

สมชัย โกมล ได้จำแนกโครงการออกเป็น ๔ ประเภท ดังนี้

๑. โครงการประเภทสำรวจ เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนรวบรวมข้อมูลต่างๆ เพื่อให้เห็นลักษณะหรือความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ ที่ได้ศึกษา เช่น การศึกษาพฤติกรรมของสัตว์บางชนิด การศึกษาวงจรชีวิตของแมลง การสำรวจชนิดและปริมาณสิ่งต่างๆ ในชุมชนหรือท้องถิ่น เป็นต้น

๒. โครงการประเภททดลอง เป็นการศึกษาหาคำตอบของปัญหา โดยการออกแบบการทดลอง และการดำเนินการทดลอง เพื่อหาคำตอบของปัญหาที่ต้องการทราบ หรือเพื่อตรวจสอบสมมุติฐานที่ตั้งไว้ เช่น การทดสอบสารเคมีในอาหาร การเจริญเติบโตของพืชที่ใช้ปุ๋ยต่างชนิดกัน การศึกษาตัวแปรที่ส่งผลต่อการเจริญของเชื้อราในอาหาร และโครงการทดลองอื่นๆ

๓. โครงการประเภทการพัฒนาหรือประดิษฐ์ เป็นการพัฒนาหรือการประดิษฐ์เครื่องมือ เครื่องใช้ อุปกรณ์ต่างๆ ให้ใช้งานได้ตามวัตถุประสงค์ อาจเป็นการประดิษฐ์สิ่งใหม่หรือยังไม่เคยมีมาก่อน หรือการปรับปรุงของเดิมให้ดีขึ้น หรือเป็นการสร้างแบบจำลองทางความคิดเพื่อแก้ปัญหาใดปัญหาหนึ่ง เช่น การผลิตเครื่องตัดแมลง การผลิตเครื่องจักสานจากวัสดุต่างๆ เป็นต้น

๔. โครงการประเภทการสร้างทฤษฎี การทบทวน การอธิบาย การค้นหาคำถามความรู้ เป็นโครงการที่ศึกษาเกี่ยวกับสาเหตุ ความเป็นมา ผลกระทบ ตลอดจนเรื่องราวต่างๆ อย่างมีเหตุผล แล้วนำหลักการหรือทฤษฎีมาสนับสนุน อาจนำเสนอในรูปแบบของคำอธิบาย บทความ ความเรียง บทสนทนา สูตรหรือสมการ เช่น การกำเนิดของอารยธรรมบ้านเชียง การเกิดปรากฏการณ์ บั้งไฟพญานาค หนองคาย ย่าโม คือใคร มีตัวตนหรือไม่^{๓๑}

ขั้นตอนการดำเนินงานของโครงการ มีดังนี้

๑. การคิดและการเลือกหัวข้อเรื่องหรือปัญหาที่จะศึกษา
๒. การวางแผนการทำโครงการ
๓. การลงมือทำเค้าโครงการ
๔. การเขียนรายงานโครงการ
๕. การแสดงผลงานโครงการ

การเขียนเค้าโครงการ และรูปแบบการเขียนเค้าโครงการ

^{๓๐} เรื่องเดียวกัน.

^{๓๑} สมชัย โกมล, การสอนโครงการ, (ขอนแก่น : ภาควิชาการประถมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๔๓), หน้า ๑-๔.

ก่อนที่ผู้เรียนจะจัดทำโครงการ ครูควรให้ผู้เรียนวางแผนในการจัดทำโครงการไว้ล่วงหน้าว่าจะดำเนินการอย่างไรบ้าง การเขียนเค้าโครงการโดยทั่วไปประกอบด้วย หัวข้อต่อไปนี้

๑. ชื่อโครงการ
๒. ผู้จัดทำโครงการ
๓. ชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
๔. ที่มาและความสำคัญของโครงการ
๕. วัตถุประสงค์ของการทำโครงการ
๖. สมมติฐาน (ถ้ามี)
๗. วิธีดำเนินงาน
๘. แผนการกำหนดเวลาปฏิบัติงาน
๙. ประโยชน์หรือผลที่คาดว่าจะได้รับ
๑๐. เอกสารอ้างอิง

รูปแบบการเขียนรายงานโครงการ

ผู้เรียนร่วมกันเขียนรายงานผลเป็นเอกสารเพื่อนำเสนอในชั้นเรียน และเผยแพร่ต่อสาธารณชน โดยครูช่วยกระตุ้นให้นักเรียนร่วมกันคิดและเขียนรายงาน ให้เห็นถึงเค้าโครงการตั้งแต่เริ่มต้นจนจบกระบวนการในประเด็นต่างๆ ดังนี้^{๑๒}

๑. ชื่อโครงการ
๒. ระยะเวลาที่จัดทำ (ระหว่างวันที่/เดือน/พ.ศ. ถึง วันที่/เดือน/พ.ศ.)
๓. ชื่อผู้จัดทำโครงการ (บอกระดับชั้นและชื่อโรงเรียนด้วย)
๔. ชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
๕. บทคัดย่อ (สรุปเรื่องที่ศึกษา วิธีการศึกษา และข้อค้นพบสั้นๆ)
๖. กิตติกรรมประกาศ (ประกาศขอขอบคุณผู้อยู่เบื้องหลังความสำเร็จในกรณีที่มี)
๗. ที่มาและความสำคัญของโครงการ
๘. วัตถุประสงค์ในการศึกษาค้นคว้า
๙. คำตอบที่คาดเดาก่อนเริ่มลงมือปฏิบัติ
๑๐. วิธีการศึกษาค้นคว้า
๑๑. ผลที่เกิดขึ้น
๑๒. สรุปผล

^{๑๒}วิมลศรี สุวรรณรัตน์, “กระบวนการเรียนรู้โครงการวิทยาศาสตร์”, วารสารวิชาการ, ปีที่ ๓ ฉบับที่ ๒ (มิถุนายน ๒๕๔๒): ๔๒.

๑๓. ประโยชน์ที่ได้รับ

๑๔. ข้อเสนอแนะ

๑๕. เอกสารอ้างอิง

การแสดงผลโครงการงาน

การแสดงผลโครงการงาน เป็นการนำเสนอผลงานที่ได้ศึกษาค้นคว้าให้ผู้อื่น ได้รับรู้ และเข้าใจ อาจกระทำในรูปแบบต่างๆ เช่น จัดนิทรรศการ การรายงานปากเปล่า เป็นต้น การแสดงผลงานโครงการงานทำได้หลายระดับ เช่น

๑. การจัดเสนอผลงานภายในชั้นเรียน
๒. การจัดนิทรรศการภายในโรงเรียนและภายนอกโรงเรียน
๓. การจัดนิทรรศการในงานประจำปีโรงเรียน
๔. การส่งผลงานเข้าร่วมในงานแสดงหรือประกวดภายนอกโรงเรียน

การประเมินผลการทำโครงการงาน

การประเมินผลการทำโครงการงาน พิจารณาจากสิ่งต่อไปนี้

๑. เกณฑ์ต้องเป็นไปตามวัตถุประสงค์ในการให้ผู้เรียนทำโครงการงาน
๒. โครงการงานของผู้เรียนแต่ละคนไม่ควรเอามาประกวดหรือเปรียบเทียบกัน
๓. ควรพิจารณาด้วยความยุติธรรม ตามความสามารถ ความสนใจและพื้นฐานของผู้เรียนที่ทำโครงการงาน

๔. พิจารณาว่าผู้เรียนทำโครงการงานสำเร็จตามแผนไว้เป็นสำคัญ

เกณฑ์การประเมินคุณค่าของโครงการงาน

๑. ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ หมายถึง ความแปลกใหม่ของเรื่องที่ทำ วิธีการศึกษาค้นคว้า เครื่องมือหรือวัสดุอุปกรณ์ในการทำโครงการงาน

๒. ความถูกต้องและความเหมาะสมของวิธีการศึกษาค้นคว้า โดยการนำวิธีการทางวิทยาศาสตร์มาใช้อย่างถูกต้องและเหมาะสมเพียงใด

๓. การเขียนรายงานโครงการงาน หรือการจัดแสดงโครงการงาน ความถูกต้องชัดเจนในการสื่อความหมายให้ผู้อื่นเข้าใจ มีความจริงใจและชัดเจน

๔. การอธิบายโครงการงาน ด้วยวาจา หมายถึง ความสามารถในการพูด อธิบายการตอบข้อคำถามได้อย่างถูกต้อง คล่องแคล่วเหมาะสม

การประเมินผลการเรียนรู้แบบโครงการงาน

การเรียนรู้แบบโครงการงาน เป็นการศึกษาที่ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามสภาพจริง ดังนั้น การประเมินจึงประเมินได้ ดังนี้

๑. สังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ระหว่างปฏิบัติโครงการงาน
๒. แบบประเมินผลการจัดทำเค้าโครงการงาน
๓. แบบประเมินผลงานโครงการงาน

ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎี Constructivism นี้ นวัตกรรมทุกอย่างมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง แต่ทั้งนี้ผู้เรียนจะต้องมีประสบการณ์เดิม ซึ่งครูผู้สอนควรมุ่งเน้นเสมอเพื่อให้กระบวนการเรียนรู้บรรลุเป้าหมาย^{๓๓}

วิมลศรี สุวรรณรัตน์ และมาฆะ ทิพย์ศิรี ได้กล่าวถึง แนวการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยโครงการงาน สามารถสรุปได้^{๓๔} ดังนี้

๑. เจตนาธรรมณ์ เพื่อมุ่งหวังให้ผู้เรียนได้แสดงศักยภาพ ในการนำความรู้ไปใช้เพื่อขยายความรู้ให้กว้างและลึกซึ้ง และสามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงได้

๒. ลักษณะสำคัญของโครงการงาน

- ๒.๑ เป็นเรื่องที่น่าสนใจ สนใจ สงสัย ต้องการหาคำตอบ
- ๒.๒ เป็นการเรียนรู้ที่มีกระบวนการ มีระบบ ครอบคลุมกระบวนการ
- ๒.๓ เป็นการบูรณาการการเรียนรู้
- ๒.๔ นักเรียนใช้ความสามารถหลายด้าน
- ๒.๕ มีความสอดคล้องกับชีวิตจริง
- ๒.๖ มีการศึกษาอย่างลุ่มลึก ด้วยวิธีการและแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย
- ๒.๗ เป็นการแสวงหาความรู้และสรุปความรู้ด้วยตนเอง
- ๒.๘ มีการนำเสนอโครงการงานด้วยวิธีการที่เหมาะสม ในด้านกระบวนการและผลงานที่ค้นพบ
- ๒.๙ สามารถนำความรู้ที่ค้นพบไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

๓. แผนการจัดกิจกรรมโครงการงาน

๓.๑ ระยะเริ่มต้นโครงการงาน การเลือกเรื่องหรือปัญหาที่ศึกษา

การเรียนรู้ด้วยโครงการงานเริ่มจากนักเรียนมีความสนใจอยากศึกษาเรื่องใดเรื่องหนึ่งอย่างลึกซึ้ง โดยเรื่องที่ศึกษาอาจเป็นประเด็นต่างๆ ไป หรือปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตจริง จะตรงกับ

^{๓๓}จิราภรณ์ ไชยสุริยา, “การพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนแบบโครงการงาน โรงเรียนบ้านถนน อำเภอกระสัง จังหวัดบุรีรัมย์”, รายงานการศึกษาดูงานศึกษามหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม), ๒๕๕๗, หน้า ๔๕.

^{๓๔}วิมลศรี สุวรรณรัตน์ และมาฆะ ทิพย์ศิรี, คู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนโดยการทำโครงการงาน, (กรุงเทพมหานคร : เดอะมาสเตอร์ กรุ๊ป แมเนจเม้นท์, ๒๕๕๓), หน้า ๔-๕๐.

สาขาวิชาใดก็ได้ สิ่งสำคัญคือเรื่องหรือปัญหานักเรียนเกิดความสงสัยหรือต้องการหาคำตอบ หรือต้องการปฏิบัติงานนั้นด้วยตนเอง ทั้งนี้โครงการที่นักเรียนจะศึกษานั้น นักเรียนต้องมีความรู้พื้นฐานมาแล้ว เป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนนำความรู้ไปใช้ ครูสามารถจัดกิจกรรมโครงการให้นักเรียนได้แสวงหาความรู้ได้ เชื่อมต่อประสบการณ์ เพื่อเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนมีนิสัยใฝ่รู้และมีทักษะพื้นฐานในการเรียน

๓.๒ ระยะเวลาการทำโครงการ

๓.๒.๑ การกำหนดวัตถุประสงค์

กำหนดวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน จะช่วยให้การเรียนรู้กิจกรรมโครงการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

๓.๒.๒ การระบุประโยชน์

ระบุประโยชน์เป็นการคาดหวังในเบื้องต้น ว่าผลกระทบที่เกิดจากการเรียนรู้ด้วยโครงการจะมีคุณประโยชน์ในเรื่องใดบ้าง ทำให้นักเรียนตระหนักเบื้องต้นว่าทำแล้วได้อะไร มีคุณประโยชน์อะไร

๓.๒.๓ การหาแนวโน้ม/การคาดเดาคำตอบ (สมมติฐาน)

เป็นการเข้าไปหาสภาพจริงที่เป็นอยู่ โดยรวบรวมข้อมูลพื้นฐานที่มีอยู่ในปัจจุบันมาสัมพันธ์เชื่อมโยงหาแนวโน้ม คาดเดาผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้น เป็นการตอบสนองความสนใจ ความอยากรู้ อยากรูเห็นของนักเรียน และเป็นพื้นฐานสำคัญของการทำงานเรื่องต่างๆ การทำโครงการในลักษณะของการแก้ปัญหาหรือเชิงทดลอง อีกทั้งยังเป็นวิธีการศึกษาของนักเรียนและช่วยฝึกให้นักเรียนคิดอย่างมีเหตุผล

๓.๒.๔ กำหนดวิธีการศึกษาที่หลากหลาย

นักเรียนสามารถกำหนดวิธีการศึกษาที่หลากหลาย ในการค้นหา คำตอบ ได้แก่ การสังเกต สัมภาษณ์ สอบถาม ฟังบรรยาย ศึกษาค้นคว้าจากตำราหรือเอกสาร ปฏิบัติงานจริง อินเทอร์เน็ต เป็นต้น ให้นักเรียนเรียนรู้ว่าสามารถเรียนรู้ได้หลากหลาย ตามสภาพจริงและความถนัดของผู้เรียน

๓.๒.๕ การลงมือศึกษา

ขั้นตอนนี้มีความสำคัญและมีความหมายอย่างยิ่งสำหรับนักเรียน เป็นขั้นตอนการลงมือทำ ขั้นตอนต่างๆ ที่ผ่านมาเป็นเพียงการวางแผนการเรียนรู้ นักเรียนเกิดการเรียนรู้จริงก็ต่อเมื่อได้ลงมือปฏิบัติ ศึกษา รวบรวมข้อมูลจัดหมวดหมู่ วิเคราะห์ สังเคราะห์ หาแนวโน้ม เชื่อมโยงความสัมพันธ์ ระหว่างสารสนเทศต่างๆ โดยปฏิบัติตามแผนการเรียนรู้ที่กำหนดไว้

๓.๓ ระยะการนำเสนอผลการศึกษา

๓.๓.๑ สรุปผล

เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้ที่จะสรุปหรือสร้างความรู้ด้วยตนเอง นักเรียนต้องมีโอกาสนำข้อมูลที่รวบรวมมาทำความเข้าใจ วิเคราะห์ สังเคราะห์ สัมพันธ์และเชื่อมโยงสรุปผลการดำเนินโครงการเป็นความรู้ หรือข้อค้นพบที่ได้รับ

๓.๓.๒ นำเสนอผลการศึกษา

เมื่อนักเรียนได้ข้อค้นพบจากการทำโครงการแล้ว นักเรียนควรมีโอกาสได้นำเสนอผลงานเพื่อฝึกการนำเสนอให้กับนักเรียนและจุดสำคัญของการนำเสนอผลงานคือมีการสะท้อนความคิดเห็นอย่างสร้างสรรค์ต่อการทำโครงการเป็นการแลกเปลี่ยนความรู้ และยังเป็นการจุดประกายความรู้ความคิดสำหรับผู้นำเสนอและผู้รับฟัง การนำเสนอมีหลายรูปแบบ เช่น การรายงาน หนังสือเล่มเล็ก การเล่าสู่กันฟัง การประชุม การจัดนิทรรศการ การแสดงละคร ฯลฯ

๓.๓.๓ การเผยแพร่

การเผยแพร่โครงการ ครูควรเปิดโอกาสให้นักเรียนได้คิดวิธีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผลงานให้กว้างขวางยิ่งขึ้น โดยวารสารวิชาการ สื่อมวลชน และวิธีอื่นๆ ที่ส่งผลให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงการเกิดการพัฒนามากยิ่งขึ้น

๓.๔ ระยะการพัฒนาโครงการ

การเรียนรู้ด้วยกิจกรรมโครงการ จะถูกเชื่อมต่อด้วยการสะท้อนความคิดเห็นอย่างสร้างสรรค์ เป็นลูกโซ่เกี่ยวกับความรู้ใหม่ เกิดข้อสงสัย ต้องการศึกษาค้นคว้าในเชิงลึกเป็นสิ่งท้าทายใหม่ ที่ควรได้รับการส่งเสริมสนับสนุนได้ดำเนินการค้นหาความรู้ให้พัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง

๒.๒.๑ แบบทดลอง

๑. ความหมายของแบบปฏิบัติการหรือแบบการทดลอง

การสอนแบบปฏิบัติการ หมายถึง การสอนที่ให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติ ศึกษาค้นคว้าหาความรู้ และทำการทดลองต่างๆ ด้วยตนเอง เพื่อทำการพิสูจน์ข้อเท็จจริงต่างๆ ภายใต้การแนะนำช่วยเหลืออย่างใกล้ชิดของครู โดยทำการทดลองปฏิบัติการฝึกการใช้ทฤษฎีด้วยการสังเกต การทดลองภายใต้สภาพที่ควบคุมได้^{๑๕}

๒. ขั้นตอนการสอนแบบปฏิบัติการ มี ๒ แบบ

แบบที่ ๑ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบปฏิบัติการตามรูปแบบ มี ๔ ขั้นตอน ดังนี้^{๑๖}

^{๑๕}บุญชม ศรีสะอาด, การพัฒนาการสอน, อ่างแล้ว, หน้า ๖๘.

^{๑๖}วารภรณ์ สุนาถย์, วิธีการสอน, (กรุงเทพมหานคร : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๓๖), หน้า ๒๘.

๑. ขั้นเตรียมการทดลอง เป็นขั้นเตรียมตัวผู้เรียน เพื่อกำหนดเรื่องที่จะต้องทำการทดลอง โดยการศึกษาจากการทดลอง ตรวจสอบขั้นตอนการทดลอง ไม่ให้เกิดอันตราย เตรียมอุปกรณ์และเตรียมบันทึกผลการทดลอง

๒. ขั้นดำเนินการทดลอง เป็นการแบ่งกลุ่มผู้เรียน เพื่อทำการทดลอง สมาชิกในกลุ่มควรมีขนาดพอดี เพื่อให้สมาชิกทุกคนได้ปฏิบัติการทดลอง โดยทั่วถึง ผู้สอนต้องคอยให้คำแนะนำช่วยเหลือให้การทดลองเป็นตามขั้นตอนที่ได้กำหนดไว้ และพยายามป้องกันไม่ให้เกิดอันตรายขึ้นกับผู้เรียน

๓. ขั้นเสนอผลการทดลอง เมื่อการทดลองได้เสร็จสิ้นลง สมาชิกในแต่ละกลุ่มต้องส่งตัวแทนออกมารายงานผลการทดลองนั้นๆ ให้กับผู้เรียนในชั้นทราบ

๔. ขั้นอภิปรายและสรุปผล เป็นการอภิปรายของผู้เรียนแต่ละกลุ่ม ซึ่งบางกลุ่มทดลองแล้วอาจจะประสบผลสำเร็จในการทดลอง บางกลุ่มอาจมีผลการทดลองคลาดเคลื่อน โดยผู้สอนให้เสนอแนะเพิ่มเติม

แบบที่ ๒ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบปฏิบัติการตามรูปแบบของ ภพ เลหาไพบูลย์ กล่าวว่า ขั้นตอนการสอนแบบทดลองอย่างง่ายไม่ซับซ้อน มี ๓ ขั้นตอน ดังนี้^{๓๖}

๑. ขั้นกำหนดปัญหา เป็นการระบุปัญหาที่เกิดขึ้นจากความต้องการแสวงหาคำตอบ

๒. ขั้นทดลองและสังเกต เป็นการดำเนินการทดลองและสังเกตการณ์ทดลองว่าเหตุการณ์อะไรเกิดขึ้น

๓. ขั้นสรุปผลการทดลอง เป็นการสรุปผลที่ได้จากการทดลอง และสังเกตผลการทดลอง ถ้าเป็นปัญหาที่มีความซับซ้อน ผู้เรียนมีประสบการณ์ในการทำการทดลอง มีวุฒิภาวะพร้อม และครูผู้สอนมีความสามารถที่จะสอนแบบทดลองให้มีคุณค่า ขั้นตอนของการสอนแบบทดลองจะแบ่งออกเป็น ๔ ขั้นตอน ดังนี้

๑. ขั้นกำหนดปัญหา

๒. ขั้นตั้งสมมติฐาน

๓. ขั้นทดลองและสังเกต

๔. ขั้นสรุปผลการทดลอง

^{๓๖}ภพ เลหาไพบูลย์, แนวการสอนวิทยาศาสตร์, (กรุงเทพมหานคร : ศูนย์วัสดุการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๔๑), หน้า ๑๓๘.

๒.๔ แบบบทเรียนคอมพิวเตอร์

๑. ความหมายของบทเรียนคอมพิวเตอร์

คำว่าบทเรียนคอมพิวเตอร์ (Computer Courseware) นั้นเป็นการนำเนื้อหาวิชาและลำดับวิธีการสอนมาบันทึกเป็น โปรแกรมเก็บไว้ในคอมพิวเตอร์ ไม่ต้องอาศัยผู้สอนเข้าร่วมกิจกรรมโดยตรง มีผู้ให้คำนิยามเกี่ยวกับความหมายบทเรียนคอมพิวเตอร์ไว้หลายท่าน^{๓๔} ได้แก่

สุกรี รอดโพธิ์ทอง ให้ความหมายว่า “คอมพิวเตอร์ช่วยสอนมีความหมายอยู่ในตัวอยู่แล้ว นั่นคือ การใช้คอมพิวเตอร์ช่วยในการสอนมิได้หมายถึงใช้คอมพิวเตอร์สอนแทนครูทั้งหมด อาจมีเนื้อหาบางส่วนให้เรียนจากคอมพิวเตอร์หรือครูทั้งหมด ส่วนการทบทวนหรือการทดสอบความรู้ปล่อยให้ เป็นหน้าที่ของคอมพิวเตอร์หรือครูสอนเนื้อหา สำหรับผู้เรียนที่ตามไม่ทันก็ให้เรียนจากคอมพิวเตอร์ ในลักษณะการสอนเสริมกิจกรรมและวิธีการเหล่านี้ขึ้นอยู่กับข้อบ่งชี้ของคอมพิวเตอร์ช่วยสอน”^{๓๕}

ขนิษฐา ชานนท์ ให้ความหมายว่า “คอมพิวเตอร์ช่วยสอน หมายถึง การนำคอมพิวเตอร์มาเป็นเครื่องมือในการเรียนการสอน โดยมีเนื้อหาวิชาและแบบฝึกหัดจะถูกพัฒนาขึ้น โดยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ผู้เรียนจะเรียนจากบทเรียนคอมพิวเตอร์ โดยคอมพิวเตอร์จะสามารถแสดงเนื้อหาวิชาทั้งในรูปแบบตัวหนังสือ และกราฟิก สามารถถามคำถาม รับคำตอบจากผู้เรียน ตรวจสอบ และแสดงผลการเรียนในรูปแบบของข้อมูลย้อนกลับให้แก่ผู้เรียน”^{๓๖}

ศิริชัย สงวนแก้ว ให้ความหมายว่า “เป็นการประยุกต์โดยการนำคอมพิวเตอร์มาช่วย ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน มีโปรแกรมพัฒนาขึ้นสำหรับเนื้อหาในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การนำเสนอในรูปแบบของการสอนเนื้อหาโดยตรง จำลองสถานการณ์ หรือแบบแก้ปัญหา การสอน เนื้อหาดังกล่าวเป็นการนำเสนอโดยตรงไปยังผู้เรียนผ่านทางจอภาพ โดยเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วม โปรแกรมจะถูกเก็บไว้ในแผ่นบันทึกข้อมูล หรือในหน่วยความจำของเครื่องคอมพิวเตอร์

^{๓๔}ไชยยศ เรืองสุวรรณ, การออกแบบและการพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์, พิมพ์ครั้งที่๘, มหาสารคาม : ภาควิชาเทคโนโลยีและสื่อการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๔๗), หน้า๑๕.

^{๓๕}สุกรี รอดโพธิ์ทอง, โปรแกรมประยุกต์ด้านการศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, ๒๕๓๓), หน้า ๑๕.

^{๓๖}ขนิษฐา ชานนท์, เทคโนโลยีการศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : ภาควิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, ๒๕๓๒), หน้า ๘.

และพร้อมที่จะเรียกมาใช้งานได้ตลอดเวลา การตอบสนองของนักเรียน จะถูกประเมินโดยเครื่องคอมพิวเตอร์ เพื่อเสนอแนะขั้นตอนหรือลำดับการเรียนรู้ต่อไป”^{๑๑}

สมชัย ชินะตระกูล ให้ความหมายว่า “บทเรียนที่ใช้คอมพิวเตอร์เป็นตัวนำเสนอเนื้อหา และกิจกรรมการเรียนการสอน ส่วนใหญ่มุ่งที่จะให้นักเรียน เรียนด้วยตนเองเป็นหลัก บทเรียนอาจจะบันทึกเป็นแผ่นดิสก์หลายแผ่นหรืออาจบรรจุอยู่ในดิสก์ก็ได้ เวลาเรียนจำเป็นจะต้องใช้คอมพิวเตอร์เป็นตัวนำเสนอ เครื่องคอมพิวเตอร์ที่นำเสนอบทเรียนอาจเป็นเครื่องที่ใช้กันอยู่ทั่วไป หรืออาจเป็นเครื่องที่เพิ่มเติมอุปกรณ์ต่างๆ เท่าที่จำเป็นในการนำเสนอบทเรียนนั้นๆ เช่น การ์ดเสียง หรือเครื่องเล่นวีดีโอ ดิสก์ ประกอบก็ได้ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับความสามารถของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน”^{๑๒}

ไชยยศ เรืองสุวรรณ ให้ความหมายว่า “บทเรียนคอมพิวเตอร์ (Computer Courseware) เป็นซอฟต์แวร์หรือโปรแกรมคอมพิวเตอร์ประเภทโปรแกรมสำเร็จรูป (Application Software) ที่ประกอบด้วยระบบการเรียนการสอนเนื้อหาสาระวิชา และสื่อต่างๆ ที่จำเป็นต่อการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนใช้ในการเรียน โดยใช้คอมพิวเตอร์เป็นเครื่องมือช่วยในการเรียนช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เนื้อหาวิชาต่างๆ ได้บรรลุผลตามจุดประสงค์ของการเรียน”^{๑๓}

บทเรียนคอมพิวเตอร์ เป็นสื่อการเรียนการสอนที่ครอบคลุมเนื้อหา กิจกรรมหรือวิธีการสอนที่จัดเตรียมไว้ล่วงหน้า มีทั้งสื่อที่เป็นภาพ เสียง ตัวอักษร หรือที่เรียกว่าสื่อประสมหรือมัลติมีเดีย (Multimedia) สามารถมีปฏิสัมพันธ์หรือโต้ตอบกับผู้เรียน ได้ทันที สะดวกในการแก้ไขข้อผิดพลาดของการเรียนแต่ละครั้ง และแต่ละปัญหา นอกจากนั้น ยังสามารถใช้คอมพิวเตอร์เพื่อการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้เรียนด้วยกันเอง หรือกับผู้สอน ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ผ่านทางเครือข่าย ผลการเรียนรู้สามารถบันทึกเก็บไว้และเปรียบเทียบผลกับเกณฑ์มาตรฐานได้อีกด้วย

จากที่กล่าวมาทั้งหมดพอสรุปได้ว่า บทเรียนคอมพิวเตอร์ หมายถึง เนื้อหาวิชาที่โปรแกรมคอมพิวเตอร์บรรจุลงแผ่นดิสก์หรือเก็บในหน่วยความจำของเครื่องคอมพิวเตอร์ประกอบด้วยระบบภาพ เสียง ตัวอักษรโต้ตอบกับผู้เรียนได้ทันที ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ตามความมุ่งหมายของรายวิชาที่กำหนดไว้

๒. ความสำคัญของบทเรียนคอมพิวเตอร์

ปัจจุบันเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ ได้มีการพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว และกว้างขวางยิ่งขึ้น คอมพิวเตอร์เข้ามามีบทบาทในหลายหน่วยงาน เพื่ออำนวยความสะดวกและสร้างประโยชน์

^{๑๑}ศิริชัย สงวนแก้ว, “แนวทางการพัฒนาโปรแกรมคอมพิวเตอร์ช่วยสอน”, คอมพิวเตอร์รีวิว, ปีที่ ๘ เล่มที่ ๗๘ (กุมภาพันธ์ ๒๕๓๔) : ๑๗๓-๑๗๕.

^{๑๒}สมชัย ชินะตระกูล, คอมพิวเตอร์ช่วยการเรียนรู้, (กรุงเทพมหานคร : ม.ป.ท., ๒๕๓๕), หน้า ๕.

^{๑๓}ไชยยศ เรืองสุวรรณ, การออกแบบและการพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์, อ่างแล้ว, หน้า ๑.

ให้หน่วยงานของคน ในส่วนของหน่วยงานการศึกษา ได้มีการนำคอมพิวเตอร์เข้ามาใช้อย่างแพร่หลาย โดยจุดเริ่มต้นมาจากคณะพาณิชยศาสตร์ และการบัญชีจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นสถาบันทางการศึกษาแห่งแรกในประเทศไทย ได้นำคอมพิวเตอร์มาใช้ในการทำวิจัยต่างๆ การตรวจข้อสอบ การนับคะแนนการรวมคะแนนเท่านั้น ต่อมาได้นำคอมพิวเตอร์มาใช้ในการบริหาร^{๔๔}

นางนุช วรรณนวะ กล่าวถึง ความสำคัญของคอมพิวเตอร์ช่วยสอนว่า “สำหรับการนำคอมพิวเตอร์มาใช้ในการเรียนการสอน ได้เริ่มมีจำนวนการผลิตมากขึ้น มีราคาถูกลง จึงขยายมาสู่ห้องเรียนและบ้านของนักเรียนบางคน ความนิยมเกี่ยวกับการนำไมโครคอมพิวเตอร์ มาใช้ในด้าน การเรียนการสอนในระดับโรงเรียนและความนิยม ได้ขยายวงกว้างขึ้นในระดับโรงเรียนตั้งแต่นั้น เป็นต้นมา”^{๔๕}

กิดานันท์ มลิทอง กล่าวถึงความสำคัญของคอมพิวเตอร์ช่วยสอนว่า “คอมพิวเตอร์ เป็นสื่อการสอนเทคโนโลยีระดับสูง เมื่อมีการนำคอมพิวเตอร์มาใช้เป็นสื่อในการสอนจะทำให้การเรียนการสอนมีการโต้ตอบกันได้ ในระหว่างผู้เรียนกับเครื่องคอมพิวเตอร์เช่นเดียวกับการเรียนการสอนระหว่างครูกับนักเรียนที่อยู่ในห้องเรียนปกติ นอกจากนี้คอมพิวเตอร์ยังมีความสามารถในการตอบสนองต่อข้อมูลที่ผู้เรียนป้อนเข้าไปได้ทันที ซึ่งเป็นการช่วยเสริมแรงให้แก่ผู้เรียน ดังนั้น ในปัจจุบันจึงมีการสอนด้วยการใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอนกันอย่างกว้างขวางและแพร่หลาย เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้จากโปรแกรมบทเรียนรูปแบบต่างๆ”^{๔๖}

๓. ลักษณะของบทเรียนคอมพิวเตอร์

ลักษณะของบทเรียนคอมพิวเตอร์ที่ดีควรคำนึงถึงความเหมาะสมในหลายๆ ด้าน ดังนี้

๑. เนื้อหาควรเหมาะสมกับชั้นและวัยของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความรู้พื้นฐานของผู้เรียน
๒. เนื้อหาวิชามีความถูกต้อง
๓. มีจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอนที่ชัดเจน

^{๔๔} ทักษิณา สวานานนท์, คอมพิวเตอร์เพื่อการศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา, ๒๕๓๐), หน้า ๘.

^{๔๕} นางนุช วรรณนวะ, “คอมพิวเตอร์ช่วยสอนความช่วยเหลือ”, คอมพิวเตอร์ทูเดย์, ปีที่ ๒ เล่มที่ ๔ (มีนาคม ๒๕๓๖) : ๖๗-๖๘.

^{๔๖} กิดานันท์ มลิทอง, เทคโนโลยีการสอนร่วมสมัย, (กรุงเทพมหานคร : เอ็ดดิสัน เพรส โปรดัก, ๒๕๔๓), หน้า ๒๔๓.

๔. ควรเป็นลักษณะการศึกษาเป็นรายบุคคล (Individualized) เนื่องจากผู้เรียนมีความสนใจหรือมีการเรียนรู้แตกต่างกัน

๕. มีความสะดวกในการใช้ มีคำชี้แจงภายในโปรแกรมละเอียดชัดเจน มีคู่มือในการใช้

๖. ควรเป็นโปรแกรมที่น่าสนใจสำหรับผู้เรียน ให้ความสนุกสนาน เพื่อดึงดูดใจแก่ผู้เรียนได้ตลอดเวลา

๗. ควรเป็นโปรแกรมที่ใช้ง่ายไม่ยุ่งยากไม่สลับซับซ้อนในการดำเนินการ

๘. ควรเป็นโปรแกรมที่มีการโต้ตอบระหว่างผู้เรียนกับเครื่อง (Interaction) และเลือกใช้ป้อนกลับ (Feedback) หลายลักษณะ

๙. ควรเป็นโปรแกรมที่ทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้โดยการให้ทำแบบฝึกหัดหลังการเรียนสิ้นสุดลง

๑๐. ควรเป็นโปรแกรมที่มีประสิทธิภาพในเชิงการเรียนการสอน สามารถนำมาใช้ได้ผลดีในเรื่องที่ครูจะสอน

กระบวนการเรียนการสอน เป็นการสื่อสารข้อมูล (ความรู้ ทักษะและเจตคติ) ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน เมื่อผู้เรียนรับรู้ข้อมูลและแปลผล แสดงว่า การเรียนรู้เกิดขึ้นแล้ว โดยทั่วไป การสื่อสารในกระบวนการเรียนการสอนมี ๒ ลักษณะ คือ

๑. การสื่อสารทางเดียวหรือระบบวงจรเปิด (Open-loop System) คือ การสื่อสารผ่านสื่อต่างๆ ไปยังผู้เรียนทางเดียว ผู้เรียนไม่สามารถสื่อสารไปยังครูผู้สอนได้ เช่น การอ่านหนังสือ การเรียนระบบทางไกล เป็นต้น

๒. การสื่อสารสองทางหรือระบบวงจรปิด (Close-loop System) คือ การสื่อสารที่ผู้เรียนและครูผู้สอนสามารถโต้ตอบกันได้ เช่น การเรียนในห้องเรียน การสาธิต การสื่อสารแบบสองทางเป็นวิธีที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด ผู้เรียนสามารถรับรู้ข่าวสารได้อย่างถูกต้องแม่นยำเมื่อไม่เข้าใจสามารถซักถามได้

กระบวนการเรียนการสอนนั้น ผู้เรียนมีศักยภาพที่แตกต่างกันทั้งทางร่างกาย ความรู้ความสามารถ และระดับมันสมอง แม้จะมีการจัดการเรียนการสอนแบบสองทางแล้วผู้เรียนแต่ละคนจะรับรู้ได้ไม่เท่ากัน ทำให้ผู้เรียนที่เรียนช้าใช้เวลามากในการเรียนรู้ ส่วนผู้ที่เรียนรู้ได้เร็วต้องเสียเวลารอผู้เรียนช้า ทำให้เกิดการเบี่ยงเบนได้ จึงได้มีนักศึกษาค้นคว้าพัฒนาการเรียนการสอนให้เป็นไปตามระดับความสามารถของผู้เรียน เรียกว่า “การเรียนแบบเอกัตภาพ ” ทำให้เกิดสื่อการเรียนขึ้น ๓ ลักษณะ ได้แก่

๑. บทเรียนโปรแกรม (Programmed Instruction) เป็นบทเรียนที่จัดเป็นหน่วยการเรียนรู้มีกระบวนการเรียนรู้และการวัดผลเบ็ดเสร็จ เมื่อเรียนผ่านหน่วยที่หนึ่งแล้วจึงผ่านไปเรียนหน่วยถัดไป

๒. บทเรียนโมดูล (Module Instruction) เป็นบทเรียนที่จัดเป็นชุด (Package) ประกอบด้วยอุปกรณ์และสื่อ เพื่อประกอบการเรียนรู้ครบวงจร อยู่ในชุดการเรียน ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ และทดลองหาประสบการณ์ได้ด้วยตนเอง

๓. บทเรียนคอมพิวเตอร์ (Computer Courseware) พัฒนามาจากบทเรียนโปรแกรม ตามวิวัฒนาการทางเทคโนโลยีที่ใช้เครื่องคอมพิวเตอร์เป็นเครื่องมือในการเรียนบทเรียนคอมพิวเตอร์ ที่มีลักษณะเป็นสารสนเทศ (Information) การมีปฏิสัมพันธ์ (Interaction) มีการให้ผลย้อนกลับทันที (Immediately Feedback) และสอดคล้องกับทฤษฎีที่ว่าด้วยเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคล (Individualization) ถือว่าเป็นบทเรียนที่มีประสิทธิภาพมากประเภทหนึ่ง

๔. รูปแบบและประเภทบทเรียนคอมพิวเตอร์

ไชยยศ เรืองสุวรรณ กล่าวว่า รูปแบบของบทเรียนคอมพิวเตอร์ มีหลายรูปแบบ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับกระบวนการเรียนการสอน รูปแบบของบทเรียนคอมพิวเตอร์ที่รู้จักแพร่หลาย ได้แก่

๔.๑ แบบบทเรียนโปรแกรม บทเรียนคอมพิวเตอร์แบบนี้เป็นการนำเอาหลักการและวิธีการของบทเรียนมาพัฒนาเป็นบทเรียนคอมพิวเตอร์ โดยการเปลี่ยนรูปแบบของบทเรียนโปรแกรมที่เป็นเอกสารสิ่งพิมพ์หรือวัสดุที่ใช้กับเครื่องสอน (Teaching Machine) มาเป็นโปรแกรมที่ใช้กับเครื่องอิเล็กทรอนิกส์คอมพิวเตอร์ บทเรียนโปรแกรมคอมพิวเตอร์แบ่งออกเป็น ๒ ลักษณะ คือ

๑. โปรแกรมแบบการฝึกและการปฏิบัติ โปรแกรมในลักษณะนี้ จะช่วยให้ผู้เรียนที่เรียนกับบทเรียนคอมพิวเตอร์ ได้ฝึกทักษะพิเศษบางอย่างด้วยเทคนิคที่เรียกว่า การฝึกและการปฏิบัติ (Drill-and-Practice Program) คือการฝึกซ้ำๆ กันไป จนกระทั่งมีผลฝึกผ่านเกณฑ์ จึงจะเปลี่ยนไปฝึกขั้นสูงต่อไป

๒. โปรแกรมแบบศึกษาทบทวน (Tutorial Program) โปรแกรมประเภทนี้ค่อนข้างจะมีบทบาทในการใช้น้อย เพราะจะใช้เป็นเพียงโปรแกรมนำเข้าสู่ทักษะใหญ่รายวิชามากกว่าที่จะเน้นการฝึกทักษะส่วนย่อย และมักใช้ทบทวนหรือสรุปท้ายบทเรียนบางเรื่องบางรายวิชานั้น

๔.๒ แบบปัญญาประดิษฐ์ คำว่า “ปัญญาประดิษฐ์” มาจากภาษาอังกฤษว่า “Artificial Intelligent” หมายถึง การทำคอมพิวเตอร์ให้มีความรู้และกระบวนการคิดแก้ปัญหา โดยการเรียนแบบมนุษย์ บทเรียนคอมพิวเตอร์แบบนี้ ก็มีส่วนคล้ายกับคอมพิวเตอร์ช่วยสอนแบบบทเรียนโปรแกรม แต่แตกต่างกันตรงที่มีกระบวนการแก้ปัญหาที่ซับซ้อน เช่น ใช้สร้างหุ่นยนต์เดินร่า

๔.๓ แบบสถานการณ์จำลอง (Simulation-Oriented CAI) บทเรียนคอมพิวเตอร์แบบนี้จะจำลองสถานการณ์ สภาพแวดล้อมและเงื่อนไขต่างๆ ให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะใกล้เคียงกับความเป็นจริง ได้แก่ โปรแกรมจำลองการบินเพื่อฝึกนักบิน โดยโปรแกรมจะช่วยลดค่าใช้จ่าย เวลา ทรัพย์สินและชีวิตได้มากกว่าการฝึกบินกับเครื่องบินจริง บทเรียนคอมพิวเตอร์จำลองยังปรับใช้ได้กับอีกหลายสาขาวิชา

๔.๔ แบบใช้เป็นเครื่องมือ (Tool Application) การใช้คอมพิวเตอร์เป็นเครื่องมือก็สามารถเพิ่มคุณค่าในการเรียนการสอนได้ เช่น ใช้คอมพิวเตอร์เป็นเครื่องมือช่วยในการพิมพ์แทนพิมพ์ดีด ใช้แทนการคำนวณ ใช้แทนการทดสอบ และการใช้วิเคราะห์ค่าทางสถิติและกราฟที่ได้จากข้อมูลหรือใช้เพื่อค้นหาข้อมูล แสดงให้เห็นว่า คอมพิวเตอร์เป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งที่น่ามาใช้ในการเรียนการสอนได้^{๔๖}

๒.๒.๕ แบบชิปป่าโมเดล

๑. หลักการ แนวคิดของรูปแบบชิปป่าโมเดล

ทีศนา เขมมณี รองศาสตราจารย์ ประจำคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้พัฒนารูปแบบนี้ขึ้นจากประสบการณ์ที่ได้แนวคิดทางการศึกษาต่างๆ ในการสอนมาเป็นเวลาประมาณ ๓๐ ปี และพบว่าแนวคิดจำนวนหนึ่งสามารถใช้ได้ผลดีตลอดมา จึงได้นำแนวคิดเหล่านั้นมาประสานกัน ทำให้เกิดเป็นแบบแผนขึ้นแนวคิด ดังกล่าวได้แก่ (๑) แนวคิดการสร้างความรู้ (๒) แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการกลุ่มและการเรียนรู้แบบร่วมมือ (๓) แนวคิดเกี่ยวกับความพร้อมในการเรียนรู้ (๔) แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้กระบวนการ (๕) แนวคิดเกี่ยวกับการถ่ายโอนความรู้ ได้ใช้แนวคิดเหล่านี้ในการจัดการเรียนการสอน โดยจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในลักษณะที่ให้ผู้เรียนเป็นผู้สร้างความรู้ด้วยตนเอง (Construction of knowledge) ซึ่งนอกจากผู้เรียนจะต้องเรียนด้วยตนเอง และฟังตนเองแล้ว ยังต้องฟังการปฏิสัมพันธ์ (Interaction) กับเพื่อน บุคคลอื่นๆ และสิ่งแวดล้อมรอบตัว รวมทั้งยังอาศัยทักษะกระบวนการ (Process Skills) ต่างๆ จำนวนมากในการสร้างความรู้ นอกจากนั้นการเรียนรู้จะเป็นไปอย่างต่อเนื่องได้ดี หากผู้เรียนอยู่ในสภาพที่มีความพร้อมในการรับรู้ และเรียนรู้ มีประสาทการรับรู้ที่ตื่นตัวไม่เฉื่อยชา ซึ่งสิ่งที่สามารถช่วยให้ผู้เรียนอยู่ในสภาพดังกล่าวได้ ก็คือ การให้มีการเคลื่อนไหวทางกาย (Physical Participation) อย่างเหมาะสม กิจกรรมที่มีลักษณะดังกล่าวจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี เป็นการเรียนรู้ที่มีความหมายต่อตนเอง และความรู้ความเข้าใจที่เกิดขึ้น จะมีความลึกซึ้งและอยู่คงทนมากขึ้น หากผู้เรียนมีโอกาสนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ (Application) ในสถานการณ์ที่หลากหลาย ด้วย

^{๔๖}ไชยยศ เรื่องสุวรรณ, การออกแบบและการพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์, อ่างแล้ว, หน้า

แนวคิดจึงเกิดแบบแผน “CIPPA” ขึ้น ซึ่งครูสามารถนำแนวคิดไปใช้เป็นหลักในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอน โดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางให้มีคุณภาพได้^{๔๔}

๒. วัตถุประสงค์ของรูปแบบชิปปาโมเดล

วิธีสอนแบบชิปปาโมเดลนี้ มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความรู้ ความเข้าใจเรื่องที่เรียนอย่างแท้จริง โดยการให้ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเอง โดยอาศัยความร่วมมือจากกลุ่ม นอกจากนั้นยังช่วยพัฒนาทักษะกระบวนการต่างๆ จำนวนมาก อาทิ กระบวนการคิด กระบวนการกลุ่ม กระบวนการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม และกระบวนการแสวงหาความรู้ เป็นต้น

๓. กระบวนการเรียนการสอนของรูปแบบชิปปาโมเดล

ชิปปา “CIPPA” เป็นหลักการซึ่งสามารถนำไปใช้เป็นหลักในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆ ให้แก่ผู้เรียน การจัดกระบวนการเรียนการสอนตามหลัก “CIPPA” นี้สามารถใช้วิธีการและกระบวนการที่หลากหลาย ซึ่งอาจจัดเป็นแบบแผนได้หลายรูปแบบนำไปทดลองใช้แล้วได้ผลดี ประกอบด้วยขั้นตอนการดำเนินการ ๘ ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ ๑ การทบทวนความรู้เดิม

ขั้นนี้เป็นการดึงความรู้เดิมของผู้เรียนในเรื่องที่จะเรียน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนมีความพร้อมในการเชื่อมโยงความรู้ใหม่กับความรู้เดิมของตน ซึ่งผู้สอนอาจใช้วิธีการต่างๆ ได้อย่างหลากหลาย

ขั้นที่ ๒ การแสวงหาความรู้ใหม่

ขั้นนี้เป็นการแสวงหาข้อมูลความรู้ใหม่ของผู้เรียนจากแหล่งข้อมูลหรือแหล่งความรู้ต่างๆ ซึ่งครูอาจจัดเตรียมมาให้ผู้เรียน หรือให้คำแนะนำเกี่ยวกับแหล่งข้อมูลต่างๆ เพื่อให้ผู้เรียนไปแสวงหาก็คได้

ขั้นที่ ๓ การศึกษาทำความเข้าใจข้อมูล/ความรู้ใหม่ และทำความเข้าใจความรู้ใหม่กับความรู้เดิม

ขั้นนี้เป็นขั้นที่ผู้เรียนจะต้องศึกษา และทำความเข้าใจกับข้อมูล ความรู้ที่หามาได้ ผู้เรียนจะต้องสร้างความหมายของข้อมูล ประสพการณ์ใหม่ๆ โดยใช้กระบวนการต่างๆ ด้วยตนเอง เช่น ใช้กระบวนการคิด กระบวนการกลุ่มในการอภิปรายและสรุปความเข้าใจเกี่ยวกับข้อมูลนั้นๆ ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยการเชื่อมโยงกับความรู้เดิม

^{๔๔} ทิศนา แคมมณี, การเรียนการสอนแบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง : โมเดล CIPPA เอกสารประกอบการนำเสนอวัตกรรมการเรียนการสอนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน, (กรุงเทพมหานคร : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๑), หน้า ๑๗.

ขั้นที่ ๔ การแลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจกับกลุ่ม

ขั้นนี้เป็นขั้นที่ผู้เรียนอาศัยกลุ่มเป็นเครื่องมือในการตรวจสอบความรู้ความเข้าใจของตน รวมทั้งขยายความรู้ความเข้าใจของตนให้กว้างขึ้น ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนได้แบ่งปันความรู้ความเข้าใจของตนแก่ผู้อื่น และได้รับประโยชน์จากความรู้ ความเข้าใจของผู้อื่นไปพร้อมๆ กัน

ขั้นที่ ๕ การสรุปและการจัดระเบียบความรู้

ขั้นนี้เป็นขั้นของการสรุปความรู้ที่ได้รับทั้งหมด ทั้งความรู้เดิมและความรู้ใหม่ และจัดสิ่งทีเรียนให้เป็นระบบระเบียบเพื่อช่วยให้ผู้เรียนจดจำสิ่งที่เรียนรู้ได้ง่าย

ขั้นที่ ๖ การปฏิบัติหรือการแสดงผลงาน

หากข้อความรู้ที่ได้เรียนมาไม่มีการปฏิบัติ ขั้นนี้จะเป็นขั้นที่ช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสแสดงผลงานการสร้างความรู้ของตนให้ผู้อื่นรับรู้ เป็นการช่วยให้ผู้เรียนได้คอยย้ำหรือตรวจสอบความเข้าใจของตนและช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้ความคิดสร้างสรรค์แต่หากต้องมีการปฏิบัติตามข้อความรู้ที่ได้ ขั้นนี้จะเป็นขั้นปฏิบัติ และมีการแสดงผลงานที่ได้ปฏิบัติด้วย

ขั้นที่ ๗ การประยุกต์ใช้ความรู้

ขั้นนี้ เป็นขั้นของการส่งเสริมให้ผู้เรียน ได้ฝึกฝนการนำความรู้ความเข้าใจของตนไปใช้ในสถานการณ์ต่างๆ ที่หลากหลายเพื่อเพิ่มความชำนาญ ความเข้าใจ ความสามารถในการแก้ปัญหา และความจำในเรื่องนั้น

หลังจากการประยุกต์ใช้ความรู้ อาจมีการนำเสนอผลงานจากการประยุกต์อีกครั้งก็ได้ หรือหรืออาจไม่มีการนำเสนอผลงานในขั้นที่ ๖ แต่นำมารวมแสดงในตอนสุดท้ายหลังขั้นตอนการประยุกต์ใช้ก็ได้

ขั้นที่ ๑-๖ เป็นกระบวนการของการสร้างความรู้ (Construction of knowledge) ครูสามารถจัดกิจกรรมให้ผู้เรียน มีโอกาสปฏิสัมพันธ์แลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน (Interaction) และฝึกฝนทักษะกระบวนการต่างๆ (Process learning) อย่างต่อเนื่อง เนื่องจากขั้นตอนแต่ละขั้นตอนช่วยให้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมหลากหลายที่มีลักษณะให้ผู้เรียนได้มีการเคลื่อนไหวทางกาย ทางสติปัญญา ทางอารมณ์ และทางสังคม อย่างเหมาะสม อันช่วยให้ผู้เรียนตื่นตัว (Active) สามารถรับรู้และเรียนรู้ได้อย่างดี จึงกล่าวได้ว่าขั้นตอนทั้ง ๖ มีคุณสมบัติตามหลักการ CIPP ส่วนขั้นตอนที่ ๗ เป็นขั้นตอนที่ช่วยให้ผู้เรียนนำความรู้ไปใช้ (Application) จึงทำให้รูปแบบนี้มีคุณสมบัติครบตามหลัก CIPPA

๔. ผลที่ผู้เรียนจะได้รับจากการเรียนรูปแบบซิปปา โมเดล

ผู้เรียนจะเกิดความเข้าใจในสิ่งที่เรียน สามารถอธิบาย ชี้แจง ตอบคำถามได้ดี นอกจากนี้ยังได้พัฒนาทักษะในการคิดวิเคราะห์ การคิดสร้างสรรค์ การทำงานเป็นกลุ่ม การสื่อสาร รวมทั้งเกิดความใฝ่รู้ด้วย

๒.๒.๖ แบบเรียนรู้แบบร่วมมือ

๑. ความหมายของการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning)

มีผู้ให้คำจำกัดความของการเรียนรู้แบบร่วมมือกันเรียนรู้ หลายท่าน ดังต่อไปนี้

ศุวิทย์ มูลคำและอรทัย มูลคำ กล่าวว่า “การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Co-operative Learning) เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่จัดให้ผู้เรียนได้ร่วมมือและช่วยเหลือกันในการเรียนรู้โดยแบ่งกลุ่มผู้เรียนที่มีความสามารถต่างกันออกเป็นกลุ่มเล็กๆ ซึ่งเป็นลักษณะการรวมกลุ่มอย่างมีโครงสร้างที่ชัดเจน มีการทำงานร่วมกัน มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น มีการช่วยเหลือพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน มีความรับผิดชอบร่วมกันทั้งในส่วนตัวและส่วนรวม เพื่อให้ตนเองและสมาชิกทุกคนในกลุ่มประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้”^{๔๕}

จอห์นสัน และจอห์นสัน กล่าวว่า “การเรียนรู้แบบร่วมมือ (Co-operative Learning) เป็นการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ผู้เรียนเรียนเป็นกลุ่มเล็ก สมาชิกในกลุ่มมีระดับความสามารถแตกต่างกันผู้เรียนมีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นช่วยเหลือซึ่งกันและกัน รับผิดชอบการทำงานของตนเองเท่า ๆ กัน ก็รับผิดชอบการทำงานของกลุ่ม ลักษณะการเรียนรู้แบบร่วมมือ มีดังนี้

๑. สมาชิกในกลุ่มมีความรับผิดชอบต่อกลุ่มร่วมกัน ช่วยกันทำงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ โดยมีจุดหมายร่วมกัน แบ่งข้อมูล อุปกรณ์ระหว่างสมาชิก

๒. สมาชิกในกลุ่มมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน (Interaction) อภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน

๓. สมาชิกในกลุ่มมีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย จุดมุ่งหมายที่สำคัญคือ การที่แต่ละคนได้ทำงานอย่างเต็มความสามารถ

๔. นอกจากจะชมเชยผู้ได้คะแนนดีขึ้นหรือกลุ่มที่ได้คะแนนเพิ่มขึ้น แล้วควรชมเชยบุคคลหรือกลุ่มที่ได้บรรลุผลในระดับสูง เช่น ได้คะแนนร้อยละ ๘๐-๑๐๐

การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ หมายถึง การจัดการเรียนการสอนที่แบ่งผู้เรียนออกเป็นกลุ่มย่อยๆ ส่งเสริมผู้เรียนทำงานร่วมกันเพื่อให้ตนเองและสมาชิกในกลุ่มประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดหรืออาจจะกล่าวได้ว่าเป็นการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่เหมาะสม ตามสภาพวัฒนธรรม นั่นคือ ให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน ในลักษณะเป็นประชาธิปไตยและมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน^{๔๖}

^{๔๕} ศุวิทย์ มูลคำและอรทัย มูลคำ, ๑๘ วิธีจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความรู้และทักษะ, (กรุงเทพมหานคร : ภาพพิมพ์, ๒๕๔๕), หน้า ๑๓๔-๑๓๕.

^{๔๖} กรมวิชาการ, ความรู้เกี่ยวกับสื่อมัลติมีเดียเพื่อการศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา, ๒๕๔๖), หน้า ๑๑๖.

บุญชม ศรีสะอาด กล่าวว่า “การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือไม่ได้หมายถึง แต่เพียงการจัดให้นักเรียนมานั่งทำงานเป็นกลุ่ม แต่การเรียนแบบร่วมมือเป็นวิธีมุ่งให้ผู้เรียนร่วมมือกัน ในการเรียนรู้ครูจะเป็นผู้เริ่มต้นในการสอนบทเรียนจากนั้น ให้นักเรียนในกลุ่มทำงานร่วมกัน มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ภายในกลุ่มผู้เก่งที่สุดในกลุ่มจะคอยเป็นผู้ชี้แนะเพื่อนในชั้นตอนสุดท้ายจะมีการหาค่าเฉลี่ยแต่ละกลุ่ม กลุ่มใดทำคะแนนได้ดีขึ้นก็จะได้รับคำชมเชยจากครู ส่วนกลุ่มใดที่ไม่สามารถทำคะแนนได้ดีขึ้นจะได้รับการชี้แนะจากครู”^{๕๐}

จากการให้ความหมายของนักการศึกษาหลายท่าน สรุปได้ว่า การเรียนรู้แบบร่วมมือหมายถึง การจัดการเรียนการสอนแบบกระบวนการกลุ่ม โดยโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญเน้นการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้สมาชิกทุกคนในกลุ่มได้มีส่วนร่วมในการทำงาน มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน ช่วยเหลือกัน ทำงานจนบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยถือเอาความสำเร็จของกลุ่มคือความสำเร็จของทุกคน

๒. หลักการและข้อตกลงเบื้องต้นของการเรียนรู้แบบร่วมมือ

สลาวิน (Slavin) กล่าวว่า “การเรียนรู้แบบร่วมมือกันเรียนรู้เป็นวิธีการจัดการเรียนการสอนที่ช่วยให้ผู้เรียนได้ใช้ความรู้ความสามารถเฉพาะตัวและศักยภาพในตนเองร่วมมือกันแก้ปัญหาต่าง ๆ ให้บรรลุผลสำเร็จได้โดยที่สมาชิกในกลุ่มตระหนักว่าแต่ละคนเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม ดังนั้นความสำเร็จหรือความล้มเหลวของกลุ่มสมาชิกในกลุ่มต้องรับผิดชอบร่วมกันช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ผู้เรียนจะได้ความรู้จากเพื่อน และสิ่งที่เป็นผลพลอยได้จากการใช้วิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือกันเรียนรู้ อีกประการหนึ่ง การที่นักเรียนรู้สึกถึงคุณค่าของตนเองเพิ่มขึ้น ทั้งนี้ เพราะว่ามีนักเรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมกลุ่ม ซึ่งแต่ละคนจะมีบทบาทสำคัญต่อความสำเร็จของกลุ่มเมื่อประสบความสำเร็จในการทำงานหรือมีความเข้าใจในเนื้อหาวิชาแล้ว จะเพิ่มความสนใจในการเรียนรู้มากขึ้น การเรียนรู้แบบร่วมมือยังให้ผู้เรียนได้พูดคุยกัน บทบาทของครูช่วยเอื้ออำนวยให้นักเรียนสามารถค้นหาความรู้จากการร่วมมือ ซึ่งมีหลักที่ครูต้องคำนึงอยู่ ๓ ประการ”^{๕๑} คือ

๒.๑ รางวัลหรือเป้าหมายของกลุ่มในการจัดการเรียนการสอนครูจะตั้งตั้งเป้าหมายหรือรางวัลไว้ เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความพยายามในการเรียน ตลอดจนปรับพฤติกรรมของตนเพื่อความสำเร็จของกลุ่ม รางวัลอาจเป็นสิ่งของ หรือประกาศนียบัตร คำชมเชย และการเชิดชูเกียรติ ฯลฯ

^{๕๐}บุญชม ศรีสะอาด, การพัฒนาการสอน, อ่างแล้ว, หน้า ๑๒๒-๑๒๓.

^{๕๑}Salavin Robert E., อ่างใน วารีย์ มุลมมาก, “การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง คำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ ที่เรียนแบบร่วมมือโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์และเรียนแบบร่วมมือโดยการสอนปกติ”, รายงานการศึกษาอิสระการศึกษามหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม), ๒๕๕๘, หน้า ๓๑.

๒.๒ ความพยายามของแต่ละบุคคลในกลุ่ม การจัดการเรียนการสอนถึงจะอยู่ในรูปของกลุ่ม จะต้องมีส่วนที่สามารบอกความสามารถของสมาชิกแต่ละคนได้เข้าใจบทเรียนมากน้อยเพียงใด ในการเรียนแต่ละครั้งต้องมั่นใจว่าสมาชิกทุกคนในกลุ่มเข้าใจเนื้อหาที่เรียน เพราะเป้าหมายของกลุ่มจะประสบผลสำเร็จได้ขึ้นอยู่กับความสามารถของสมาชิกในกลุ่ม

๒.๓ สมาชิกของกลุ่มมีโอกาสที่จะช่วยให้กลุ่มประสบผลสำเร็จได้เท่าเทียมกันทั้งคนที่เรียนเก่ง ปานกลาง และเรียนอ่อน

๓. เป้าหมายและลักษณะผลผลิตของรูปแบบการสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเป็นการจัดกิจกรรมที่สำคัญต่อการพัฒนาทัศนคติและค่านิยมที่จำเป็นทั้งในและนอกห้องเรียนการจำลองรูปแบบพฤติกรรมทางสังคมที่พึงประสงค์การเสนอแนะแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและความคิดเห็นที่หลากหลายระหว่างสมาชิกในกลุ่ม การพัฒนาการแก้ปัญหา การคิดวิเคราะห์ การคิดอย่างมีเหตุผลรวมทั้งการพัฒนาทักษะของผู้เรียนให้รู้จักตนเองและเพิ่มคุณค่าของตนเองจากกิจกรรมดังกล่าวจะมีผลต่อผู้เรียนโดยสรุป ๓ ประการ คือ

๓.๑. ความรู้ความเข้าใจเนื้อหาวิชาที่เรียน

๓.๒. ทักษะทางสังคม โดยเฉพาะทักษะการทำงานร่วมกัน

๓.๓. การรู้จักตนเองและตระหนักในคุณค่าของตน

๔. แนวคิดเบื้องต้นของการเรียนแบบร่วมมือกันเรียนรู้

บอริช (Borich) ได้กล่าวถึง รูปแบบการเรียนแบบร่วมมือกันเรียนรู้ มีแนวคิดซึ่งตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเชื่อ ดังต่อไปนี้

๔.๑ การเรียนรู้แบบร่วมมือกันเรียนรู้ จะสร้างแรงจูงใจในการเรียนมากกว่าการเรียนรายบุคคลหรือการแข่งขัน ความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันภายในกลุ่ม จะสร้างพลังในทางบวกให้กับกลุ่ม

๔.๒ สมาชิกแต่ละคนในกลุ่มจะเรียนรู้กันและกัน ฟังพาทักษะในการเรียนรู้

๔.๓ การปฏิสัมพันธ์กันในกลุ่ม นอกจากจะพัฒนาความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาวิชาที่เรียนยังพัฒนาทักษะด้านสังคม สติปัญญา และเพิ่มพูนการเรียนรู้มากกว่าการเรียนการสอนรายบุคคล

๔.๔ การร่วมมือกันเรียนรู้จะเพิ่มพูนความรู้สึกในทางบวกต่อกันและกันระหว่างสมาชิกในกลุ่ม ลดความรู้สึกโดดเดี่ยวห่างเหิน ในทางตรงกันข้ามจะสร้างความสัมพันธ์และความรู้สึกที่ดีต่อบุคคลอื่น

๔.๕ การร่วมมือกันเรียนรู้จะพัฒนาความรู้สึกเห็นคุณค่าของตนเอง รู้จักตนเองมากขึ้น ตลอดจนตระหนักว่าตนเองได้รับการยอมรับและการเอาใจใส่จากสมาชิกอื่นในกลุ่ม

๔.๖ ผู้เรียนสามารถพัฒนาความสามารถในการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ จากงานที่กำหนดให้กลุ่มรับผิดชอบ หรืออีกนัยหนึ่งคือการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ร่วมมือกันทำงาน มากเท่าใด ผู้เรียนจะสามารถพัฒนาทักษะทางสังคม โดยเฉพาะทักษะการทำงานร่วมกัน

๔.๗ ทักษะทางสังคมที่จำเป็นต่างๆ สามารถเรียนรู้และฝึกฝนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ ของการทำงานร่วมกัน^{๔๓}

๕. ตัวอย่างโครงสร้างการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ

นักการศึกษาได้พัฒนารูปแบบการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือกัน เรียนรู้ไว้หลากหลาย ดังนี้

๕.๑ คิดและคุยกัน (Think-Pairs-Share) เพื่อนเรียน (Partners) และผลัดกันพูด (Say and Switch) ทั้ง ๓ รูปแบบ เป็นการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้การสอนที่คล้ายคลึงกัน คือ ให้ผู้เรียนจับคู่กัน ในการตอบคำถาม อภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับประเด็นหรือสถานการณ์ หรือทำความเข้าใจเนื้อหาที่เป็นความคิดรวบยอดที่กำหนดให้

๕.๒ กิจกรรมโต๊ะกลม (Roundtable or Roundrobin) เป็นรูปแบบการจัดการเรียน การสอนที่ผู้เรียนมากกว่า ๒ คนขึ้นไป และเปิดโอกาสให้ทุกคนในกลุ่มเล่า หรือเขียนความคิดเห็นของตน เล่าประสบการณ์ ความรู้ สิ่งที่กำลังศึกษาหรือสิ่งที่กำหนดให้โดยเวียนไปด้านใด ด้านหนึ่งจนครบทุกมุม

๕.๓ คู่ตรวจสอบ (Paire-Check) มุมสนทนาร่วมกันคิด (Numbered Hands Together) เป็นรูปแบบการสอนที่ลักษณะคล้ายคลึง คือ เป็นการจัดการเรียนการสอนที่แบ่งผู้เรียนเป็นกลุ่มย่อย กลุ่มละ ๔-๖ คน โดยผู้เรียนแต่ละคนต้องคละเทศ และให้ช่วยกันตอบคำถาม แก้ปัญหา หรือทำแบบฝึกหัด เมื่อสมาชิกในกลุ่มย่อยสามารถตอบปัญหา หรือแก้โจทย์ปัญหาได้แล้ว ก็เปิดโอกาสให้ แลกเปลี่ยนหรือตรวจสอบคำตอบกับผู้เรียนในกลุ่มอื่น หรือครูผู้สอนอาจสุ่มเรียกผู้เรียนให้ตอบ

๕.๔ การสัมภาษณ์แบบสามขั้นตอน (Three-Step Interview) เป็นรูปแบบการจัดการ เรียนการสอนสำหรับกลุ่มย่อยที่มีสมาชิก ๓-๔ คน โดยมีขั้นตอน ดังนี้

๑. นักเรียนจับกลุ่มกัน ในกรณีที่กลุ่มมีสมาชิก ๓ คน ให้ผู้เรียนคนที่ ๑ เป็น ผู้สัมภาษณ์ โดยถามคำถามที่ครูผู้สอนตั้งหรือผู้เรียนตั้งเอง ผู้เรียนคนที่ ๒ เป็นผู้ตอบ และผู้เรียนคนที่ ๓ เป็นผู้จดประเด็นอภิปรายหรือความคิดเห็น ในกรณีที่กลุ่มมีสมาชิก ๔ คน ภายในกลุ่มจับคู่กันเป็น

^{๔๓}Borich Gray D., *เรียนรู้แบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ*, แปลโดย ศรีน้อย โปวาทอง และคณะ, (กรุงเทพมหานคร : กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๔๖), หน้า ๓๒๕.

๒ คู่ โดยมีการสัมภาษณ์และตอบคำถามไปพร้อมๆ กัน ทั้ง ๒ คู่ ผู้เรียนคนที่เป็นผู้ตั้งคำถามจะเป็นผู้จดประเด็นอภิปรายหรือความคิดเห็น ในขณะที่ผู้เรียนอีกคนหนึ่งตอบ^{๔๔}

๒. หลังการสัมภาษณ์หรืออภิปรายตามหัวข้อจบลงเรื่องหนึ่งผู้เรียนแต่ละกลุ่มย่อยจะสลับบทบาทกันในการสัมภาษณ์หรือสนทนาหัวข้ออื่นๆ

๓. เมื่อสัมภาษณ์หรืออภิปรายครบทุกหัวข้อแล้ว ผู้เรียนแต่ละกลุ่มย่อยผลัดกันเล่าสิ่งที่ตนได้รู้ให้กลุ่มทราบ

๕.๕ เทคนิค STAD (Student Terms Achievement Divisions) เป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่สมาชิกในกลุ่ม ๔ คน มีระดับสติปัญญาต่างกัน เช่น เก่ง ๑ คน ปานกลาง ๒ คน และอ่อน ๑ คน ครูกำหนดบทเรียนและการทำงานกลุ่ม แล้วจึงสอนบทเรียนให้ผู้เรียนทั้งชั้น จากนั้นให้กลุ่มทำงานตามที่กำหนด ผู้เรียนในกลุ่มช่วยเหลือกัน เด็กเก่ง ช่วยตรวจงานของเพื่อนให้ถูกต้องก่อนนำส่งครู การสอบต่างคนต่างทำข้อสอบแล้วเอาคะแนนทุกคนมารวมกันเป็นคะแนนของกลุ่ม ครูจัดลำดับคะแนนของกลุ่มแล้วปิดประกาศให้ทุกคนทราบ

๕.๖ เทคนิค TGT (Team-Games Tournament) จัดกลุ่มเช่นเดียวกับ STAD แต่ไม่มีการสอบทุกสัปดาห์ แต่ละทีมที่มีความสามารถเท่าเทียมกันจะแข่งขันตอบปัญหา มีการจัดกลุ่มใหญ่ทุกสัปดาห์ โดยพิจารณาจากความสามารถของแต่ละบุคคล

๕.๗ เทคนิค TAI (Team-Assisted Individualization) เป็นการจัดการเรียนการสอนที่สมาชิกของกลุ่ม ๔ คน มีระดับความรู้ต่างกัน ครูเลือกผู้เรียนที่มีระดับความรู้เดียวกันของแต่ละกลุ่มมาสอน ความยากง่ายของเนื้อหาที่สอนแตกต่างกัน ทุกคนสอบ โดยไม่มีการช่วยเหลือกัน มีการให้รางวัลทีมที่ทำคะแนนได้ดีกว่าเดิม

๕.๘ เทคนิค CIRC (Cooperative-Integrated Reading and Composition) ใช้สำหรับการอ่านเขียน และทักษะอื่นๆ ทางภาษา สมาชิกในกลุ่ม ๔ คน มีความรู้เท่ากัน ๒ คน อีก ๒ คน ก็เท่ากัน แต่ระดับความรู้ต่างจาก ๒ คนแรก ครูเลือกผู้ที่มีความรู้เท่ากันจากกลุ่มมาสอน ให้กลับเข้ากลุ่มแล้วเรียกผู้ถัดไปจากทุกกลุ่มมาสอน คะแนนของกลุ่มพิจารณาจากคะแนนสอบของสมาชิกกลุ่มเป็นรายบุคคล

๕.๙ เทคนิค Jigsaw เป็นกิจกรรมที่ครูมอบหมายให้สมาชิกในกลุ่มแต่ละกลุ่มศึกษาเนื้อหาที่กำหนดให้ สมาชิกแต่ละคนจะถูกกำหนดโดยกลุ่มให้ศึกษาเนื้อหาคนละตอนที่แตกต่างกัน ผู้เรียนจะไปทำงานร่วมกับสมาชิกกลุ่มอื่นๆ ที่ได้รับมอบหมายให้ศึกษาเนื้อหาที่เหมือนกัน หลังจากทีทุกคนศึกษาเนื้อหานั้นจนเข้าใจแล้วจึงจะกลับกลุ่มเดิม แล้วเล่าเรื่องที่ตนศึกษาให้สมาชิกคนอื่นๆ ใน

^{๔๔}กรมวิชาการ, คู่มือจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระภาษาต่างประเทศ, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, ๒๕๔๕), หน้า ๑๑๗-๑๑๘.

กลุ่มฟังโดยเรียงลำดับเรื่องราว เสร็จแล้วให้สมาชิกในกลุ่มคนใดคนหนึ่งสรุปเนื้อหาของสมาชิกทุกคนเข้าด้วยกัน ครูอาจเตรียมข้อสอบเกี่ยวกับบทเรียนนั้นไว้ทดสอบ ความเข้าใจเนื้อหาที่เรียนในช่วงสุดท้ายของการเรียน

๖. ประโยชน์กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือกันเรียนรู้

๖.๑ สร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อสมาชิก เพราะทุกๆ คนร่วมมือในการทำงานกลุ่มทุกๆ คนมีส่วนร่วมเท่าเทียมกัน ทำให้เกิดเจตคติที่ดีต่อกัน

๖.๒ ส่งเสริมให้สมาชิกทุกคนมีโอกาสดิคิด พูด แสดงออก แสดงความคิดเห็นลงมือกระทำอย่างเท่าเทียมกัน

๖.๓ ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เช่น เด็กเก่งช่วยเด็กที่เรียนไม่เก่ง ทำให้เด็กเก่งภาคภูมิใจ รู้จักใช้เวลา ส่วนเด็กเรียนอ่อนเกิดความซาบซึ้งในน้ำใจของเพื่อนสมาชิกด้วยกัน

๖.๔ ทำให้รู้จักรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น การร่วมกันคิด การระดมความคิดเห็น ข้อมูลที่ได้มาพิจารณาร่วมกัน เพื่อหาคำตอบที่เหมาะสมที่สุด เป็นการส่งเสริมให้ช่วยกันคิดวิเคราะห์ และตัดสินใจ

๖.๕ ส่งเสริมทักษะทางด้านสังคม ทำให้ผู้เรียนรู้จักปรับตัว ในการอยู่ร่วมกันด้วยมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน เข้าใจกันและกัน

๖.๖ ส่งเสริมทักษะการสื่อสาร ทักษะการทำงานเป็นกลุ่ม สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ สิ่งเหล่านี้ล้วนส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้น^{๕๕}

๒.๓ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กรมวิชาการ ได้ศึกษาเกี่ยวกับ การศึกษาและพัฒนา รูปแบบกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการ พบว่า “ด้านครูผู้สอน ได้รับความรู้ความเข้าใจในตัวหลักสูตรกระบวนการเรียนการสอนของตนเองให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ของหลักสูตร มุ่งเน้นการพัฒนากระบวนการ มีความมั่นใจในการสอนของตนมากขึ้น อันเป็นผลทำให้มีการเปลี่ยนแปลงกระบวนการเรียนการสอนไปในทางที่ดีขึ้น ส่วนด้านนักเรียน พบว่า มีนักเรียนร้อยละ ๕๐ ขึ้นไป สามารถผ่านจุดประสงค์ย่อย

^{๕๕} เรื่องเดียวกัน. หน้า ๑๑๕-๑๒๐.

ในการแต่ละทักษะของแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการ และนักเรียนส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในเนื้อหาความตั้งใจอยากให้มีการสอนลักษณะนี้ต่อไป”^{๔๖}

สุนีย์ ใจเหล็ก ได้ศึกษาพฤติกรรมกรรมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญของครูอาจารย์โรงเรียนปะเหลียนผดุงศิษย์ จังหวัดตรัง พบว่า “พฤติกรรมกรรมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลางของครูอาจารย์โรงเรียนปะเหลียนผดุงศิษย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ถ้าพิจารณาเป็นรายขั้นตอน พบว่า การจัดทำการใช้ การปรับปรุงแผนการสอน อยู่ในระดับมาก ส่วนขั้นตอนการจัดหา จัดทำใช้บำรุงรักษา และส่งเสริมการผลิตสื่อการเรียนการสอน อยู่ในระดับปานกลาง และผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมกรรมการจัดการเรียนการสอนนักเรียนเป็นสำคัญของครู ตามตัวแปรประสบการณ์ ปรากฏว่า โดยส่วนรวมองค์ประกอบไม่แตกต่างกัน”^{๔๗}

ประชุม พันธุ์พงศ์ ได้ศึกษาการปฏิบัติงานตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาด้านหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า

๑. การปฏิบัติงานตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาด้านหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์ โดยส่วนรวมอยู่ในระดับปานกลาง พิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ในด้านการทำแผนพัฒนางานวิชาการและด้านการตรวจสอบคุณภาพการศึกษา และการรายงานผล

๒. การปฏิบัติงานตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาด้านหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์ ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู-อาจารย์ และคณะกรรมการปฏิรูปการศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนการสอน ด้านการจัดทำเพิ่มระเบียบเหมาะสม และโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ เกี่ยวกับการปฏิบัติอยู่ในระดับสูง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับปฏิบัติไม่แตกต่างกัน^{๔๘}

^{๔๖} กรมสามัญศึกษา, แนวการปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง, อ้างแล้ว, ๑๑๐ หน้า.

^{๔๗} สุนีย์ ใจเหล็ก, “การศึกษาพฤติกรรมกรรมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลางของครูอาจารย์ โรงเรียนปะเหลียนผดุงศิษย์ จังหวัดตรัง”, วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยทักษิณ), ๒๕๔๑, ๑๐๕ หน้า.

^{๔๘} ประชุม พันธุ์พงศ์, “การปฏิรูปงานตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาด้านหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์”, รายงานการศึกษานิเทศการศึกษามหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม), ๒๕๔๒, ๑๕๖ หน้า.

พันธณีย์ วิหคโต ได้ทำการวิจัยเรื่อง สภาพปัญหา แนวทางการพัฒนาและการใช้นวัตกรรมในการจัดการเรียนการสอนของ โรงเรียนมัธยมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า

๑. สภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน ครูผู้สอนมีความต้องการที่จะปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนทุกหมวดวิชา และสภาพปัจจุบันครูทำการสอน โดยใช้แผนการสอนที่ตนเองจัดทำขึ้น และสามารถสอนได้ตรงตามแผนการสอนในระดับปานกลาง สาเหตุ เนื่องจากมีนักเรียนจำนวนมากในแต่ละห้อง ทำให้การจัดกิจกรรมการใช้สื่อ เวลา และการประเมินผลไม่เป็นไปตามที่กำหนด แนวทางในการพัฒนาและการปรับปรุงแผนการสอนก็คือ ควรให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนให้มากที่สุด เน้นการจัดกิจกรรมให้เป็นกลุ่มให้นักเรียนได้ทำร่วมกัน วิธีการที่จะช่วยยกระดับผลการเรียนของนักเรียน ก็คือ ต้องมีการสอนซ่อมเสริมและสอนพิเศษให้นักเรียน โดยการสอนที่ครูเห็นว่าให้ผลดีต่อผลการเรียนของนักเรียน คือ การอภิปราย การเรียนเป็นกลุ่ม การเรียนแบบศูนย์การเรียน การค้นคว้า การใช้วิดีโอประกอบ และการทดลอง

๒. สถานภาพด้านความรู้เกี่ยวกับการวิจัยและการใช้นวัตกรรมในการจัดการเรียนการสอน ครูผู้สอนมีความรู้เกี่ยวกับการวิจัยน้อยหรือไม่รู้เลย และส่วนใหญ่ได้ความรู้มาจากการเรียนมหาวิทยาลัย และมีความยินดีที่จะเข้ารับการอบรมโดยมีเงื่อนไขว่าจะกลับไปทำวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน หัวข้อที่จะทำวิจัย คือ เทคนิควิธีการสอนใหม่ๆ ส่วนผู้ที่เคยนำผลการวิจัยไปใช้แล้วนั้น นวัตกรรมที่นำไปใช้ได้แก่ เทคนิค วิธีการ การผลิตและการใช้สื่อประเภทต่างๆ^{๔๕}

สุจิตรา เกลี้ยงพิบูลย์ ได้ศึกษาความก้าวหน้าการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ด้วยวิธีการเรียนแบบร่วมมือ โดยใช้เทคนิค STAD : Student Team Achievement Division กลุ่มทักษะคณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๒ โรงเรียนสพพรวิทยา ๑ ปีการศึกษา ๒๕๔๑ พบว่า “หลังการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน นักเรียนมีผลการเรียนสูงขึ้นกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ ทั้ง ๓ บทเรียน”^{๖๐}

สุรพงษ์ เศรษฐภูภักดิ์ ได้ศึกษาการดำเนินการจัดประสบการณ์การเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอหน้าพอง จังหวัดขอนแก่น ปีการศึกษา ๒๕๔๒ มีความมุ่ง

^{๔๕}พันธณีย์ วิหคโต, สภาพปัญหา แนวทางการพัฒนาและการใช้นวัตกรรมในการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนมัธยมศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : กองวิจัยการศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ), ๒๕๓๗, ๑๒๕ หน้า.

^{๖๐}สุจิตรา เกลี้ยงพิบูลย์, การศึกษาความก้าวหน้าการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ด้วยวิธีการเรียนแบบร่วมมือ โดยใช้เทคนิค STAD : Student Team Achievement Division กลุ่มทักษะคณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๒ โรงเรียนไทยรัฐวิทยา ๑ ปีการศึกษา ๒๕๔๑, (ลพบุรี : สำนักงานพัฒนาการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เขตการศึกษา ๖, ๒๕๔๒), ๑๓๔ หน้า.

หมายเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการดำเนินการจัดประสบการณ์การเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ในโรงเรียนมัธยมศึกษา ของครู-อาจารย์ที่ปฏิบัติการสอน จำนวน ๑๕๗ คน คือ ด้านการเตรียมการ ด้านการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และด้านการประเมินผล การดำเนินการจัดประสบการณ์การเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ของครู-อาจารย์ที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา มี ๓ ด้าน คือ ด้านการเตรียมการ ด้านการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และด้านการประเมินผล ผลการศึกษา พบว่า

๑. ครู-อาจารย์ ในส่วนร่วมและจำแนกตามประสบการณ์ในการสอน มีการดำเนินการจัดประสบการณ์การเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยรวมและเป็นรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยมีการจัดแต่ละด้านอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ การประเมินผลตามสภาพจริงจากแฟ้มสะสมผลงานของนักเรียน การให้ผู้เรียนวิเคราะห์สิ่งที่เกี่ยวกับบทเรียนและประชาสัมพันธ์สิ่งพิมพ์เกี่ยวกับหลักสูตรเผยแพร่แก่ครูให้ทราบอย่างทั่วถึง

๒. ครู-อาจารย์ที่มีประสบการณ์ต่างกัน มีการดำเนินการจัดประสบการณ์การเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยรวมและเป็นรายด้าน ๓ ด้าน ไม่แตกต่างกัน^{๖๐}

เกลนน์ (Glenn) ได้ทำการศึกษาวิจัย การเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อช่วยนักเรียนที่มีผลการเรียนอ่อนในการเรียนภาษาศาสตร์ของโรงเรียนมัธยมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาปีที่ ๔ และ ๕ ผลการศึกษา พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ มีผลการเรียนและผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาคิดขึ้น ทั้งในด้านรายบุคคลและภาพรวม ส่งผลให้ครูผู้สอนและนักเรียนมีความเชื่อว่า ยุทธศาสตร์การสอนแบบร่วมมือทำให้นักเรียนประสบความสำเร็จที่แตกต่างกันได้ ส่วนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ที่เรียนรู้แบบร่วมมือ ไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร เพราะครูไม่สามารถสอนอย่างสม่ำเสมอได้ จึงสอนแบบเดิมร่วมด้วย เนื่องจาก นักเรียนมีพฤติกรรมไม่เหมาะสมและก่อกวนในห้องเรียน^{๖๑}

นิวัฒน์ วดีศิริศักดิ์ ได้ศึกษาวิจัย การปฏิบัติตามแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนครพนม ผลการศึกษา พบว่า “การปฏิบัติตามแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบร่วมมือ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบศูนย์การเรียน การจัด

^{๖๐} สุรพงษ์ เศรษฐภักดี, “การดำเนินการจัดประสบการณ์การเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอน้ำโพ่ง จังหวัดขอนแก่น ปีการศึกษา ๒๕๔๒”, รายงานการศึกษาอิสระการศึกษามหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม), ๒๕๔๓, ๑๑๘ หน้า.

^{๖๑} Glenn Annjo V., เรียนรู้แบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ, แปลโดย ศรีน้อย โปวาทอง และคณะ, (กรุงเทพมหานคร : กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๔๖), ๔๗๖ หน้า.

กิจกรรมการเรียนการสอนแบบอภิปราย การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบโครงการ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบทดลอง ส่วนในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบสำรวจ ความรู้สึกและการแก้ปัญหาความขัดแย้ง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง”^{๖๓}

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ ศึกษาวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ทำให้ได้แนวทางที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครู โรงเรียนในตำบลทุ่งศรีเมือง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

๒.๔ กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ได้กำหนดวัตถุประสงค์และกำหนดขอบเขตของการวิจัย ศึกษาวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครู โรงเรียนในตำบลทุ่งศรีเมือง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

ตัวแปรพื้นฐาน	ตัวแปรที่ศึกษา
จำแนกตาม - เพศ - ระดับการศึกษา - ประสบการณ์สอน	ระดับวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ - แบบบทบาทสมมติ - แบบโครงงาน - แบบทดลอง - แบบบทเรียนคอมพิวเตอร์ - แบบชิปป่าโมเดล - แบบเรียนรู้แบบร่วมมือ

^{๖๓}นิวัฒน์ วาศิรศักดิ์, “การปฏิบัติตามแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ใน โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครพนม”, รายงานการศึกษาอิสระการศึกษามหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม), ๒๕๔๒, ๑๑๒ หน้า.

บทที่ ๓

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนในตำบลทุ่งศรีเมือง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ดังต่อไปนี้

- ๓.๑ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย
- ๓.๒ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- ๓.๓ การสร้างและทดสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- ๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล
- ๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล
- ๓.๖ สถิติที่ใช้ในการวิจัย

๓.๑ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

๓.๑.๑ ประชากร ได้แก่ ครู โรงเรียนในตำบลทุ่งศรีเมือง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ปีการศึกษา ๒๕๕๐ จำนวน ๘๖ คน

๓.๒ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) มี ๕ ระดับ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนตามแบบของ ลิเคิร์ต ดังนี้^๑

๕ หมายถึง วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	ในระดับ	มากที่สุด
๔ หมายถึง วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	ในระดับ	มาก
๓ หมายถึง วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	ในระดับ	ปานกลาง
๒ หมายถึง วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	ในระดับ	น้อย
๑ หมายถึง วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	ในระดับ	น้อยที่สุด

เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล มี ๒ ตอน ดังนี้

^๑บุญชม ศรีสะอาด, การวิจัยเบื้องต้น, พิมพ์ครั้งที่ ๕, (กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น, ๒๕๔๒),

ตอนที่ ๑ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ ๒ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับ ระดับวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครู โรงเรียนในตำบลทุ่งศรีเมือง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด มี ๖ วิธี ดังนี้

๑. แบบบทบาทสมมุติ
๒. แบบโครงงาน
๓. แบบทดลอง
๔. แบบทเรียนคอมพิวเตอร์
๕. แบบชิปโปโมเดล
๖. แบบเรียนรู้แบบร่วมมือ

๓.๓ การสร้างและทดสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การสร้างเครื่องมือ มีลำดับขั้นตอนดังนี้

๓.๓.๑ ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับแบบสอบถาม

๓.๓.๒ กำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างแบบสอบถาม แล้วสร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมกรอบแนวคิด

๓.๓.๓ นำแบบสอบถามที่สร้างเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อพิจารณาข้อบกพร่อง

๓.๓.๔ ปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา แล้วนำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ผู้เชี่ยวชาญประกอบด้วย

๑. รองศาสตราจารย์ พิเศษ ดร.จรัส พยัคฆราชศักดิ์ อาจารย์พิเศษ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

๒. นายธงชัย เจริญนนท์ อาจารย์ประจำ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

๓. นายณัฐวัฒน์ ศรีมารักษ์ ครูชำนาญการพิเศษ (คศ. 3) โรงเรียนทุ่งศรีเมืองวิทยาสถาบันงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต ๒

๓.๓.๕ ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามที่ผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะ แล้วนำแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิจัยอีกครั้ง เพื่อปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติม ด้านความถูกต้องในการใช้คำและภาษา แล้วจัดพิมพ์เป็นแบบสอบถาม นำไปทดลองใช้

๓.๓.๖ นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับครูในโรงเรียนตำบลเมืองทุ่ง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งเป็นครูอยู่ในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ ๑๑ เมืองจำปาขัน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต ๒ โดยทดลองใช้กับครู จำนวน ๔๐ คน เพื่อหาคุณภาพแบบสอบถาม

๓.๓.๗ หาคุณภาพแบบสอบถาม ดังนี้

๓.๓.๗.๑ หาค่าอำนาจจำแนก โดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์คะแนนของข้อคำถามแต่ละข้อ (Item-Total Correlation) ได้ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม ตั้งแต่ ๐.๔๑-๐.๕๐ ที่นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

๓.๓.๗.๒ หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยหาค่าสัมประสิทธิ์อาฟตามวิธีของครอนบาค (Cronbach Alpha-Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ ๐.๕๒

๓.๓.๘ นำข้อคำถามที่คัดเลือกทั้งหมดตาม ข้อ ๓.๓.๗ ไปจัดพิมพ์ฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูล ต่อไป

๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

๓.๔.๑ ขอนหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ถึงผู้บริหาร โรงเรียนในตำบลทุ่งศรีเมือง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

๓.๔.๒ ผู้วิจัยประสานงานขอความร่วมมือกับ ครู โรงเรียนในตำบลทุ่งศรีเมือง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล

๓.๔.๓ รวบรวมแบบสอบถามที่ได้รับคืนมา ดำเนินการตามขั้นตอนการวิจัยต่อไป

๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับขั้นตอน ดังต่อไปนี้

๓.๕.๑ นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาทั้งหมด ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม และคัดฉบับสมบูรณ์ไว้

๓.๕.๒ นำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วย โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป เพื่อหาค่าดังต่อไปนี้

๓.๕.๒.๑ หาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของแบบสอบถาม ที่เกี่ยวกับวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครู โรงเรียนในตำบลทุ่งศรีเมือง โดยรวมและเป็นรายข้อ

๓.๕.๒.๒ ประเมินระดับวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยนำค่าเฉลี่ยมาเทียบกับเกณฑ์ การวิเคราะห์ผลการประเมิน ตามแนวคิด ของเบสต์ (Best) ดังนี้

๔.๕๑ - ๕.๐๐ หมายถึง วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อยู่ในระดับมากที่สุด

๓.๕๑ - ๔.๕๐ หมายถึง วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อยู่ในระดับมาก

๒.๕๑ - ๓.๕๐ หมายถึง วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อยู่ในระดับปานกลาง

๑.๕๑ - ๒.๕๐ หมายถึง วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อยู่ในระดับน้อย

๑.๐๐ - ๑.๕๐ หมายถึง วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

๓.๖ สถิติที่ใช้ในการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป วิเคราะห์ข้อมูล^๒ เพื่อหาค่าสถิติ แบ่งออกเป็น ๒ ประเภท ดังนี้

๓.๖.๑. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพแบบสอบถาม

๑. การหาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม เป็นรายชื่อ โดยการหาสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของข้อคำถามแต่ละข้อและคะแนนรวม

๒. หาค่าความเชื่อมั่น ของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยใช้ค่า Alpha-Coefficient ตามวิธีของ Cronbach

๓.๖.๒. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติพื้นฐาน คือ

๑. ร้อยละ

๒. ค่าเฉลี่ย

๓. ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

^๒ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๒๖.

บทที่ ๔

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

จากการศึกษาวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนในตำบลทุ่งศรีเมือง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ครั้งนี้ ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับขั้นตอน ดังต่อไปนี้

๔.๑. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

๔.๒. ลำดับขั้นในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

๔.๓. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

๔.๑ สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อความเข้าใจที่ตรงกันในการแปลความหมายข้อมูล ผู้วิจัยจึงกำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลไว้ ดังนี้

N แทน จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม

μ แทน ค่าเฉลี่ย

σ แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

AIT แทน ค่าเฉลี่ยของระดับวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยวิธีสอนแบบบทบาทสมมติ

BIT แทน ค่าเฉลี่ยของระดับวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยวิธีสอนแบบโครงงาน

CIT แทน ค่าเฉลี่ยของระดับวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยวิธีสอนแบบทดลอง

DIT แทน ค่าเฉลี่ยของระดับวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยวิธีสอนแบบบทบาทคอมพิวเตอร์

EIT แทน ค่าเฉลี่ยของระดับวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยวิธีสอนแบบซิปปาโมเดล

FIT แทน ค่าเฉลี่ยของระดับวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยวิธีสอนเรียนรู้แบบร่วมมือ

๔.๒. ลำดับขั้นในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ตอนที่ ๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ ๒ ผลการวิเคราะห์ระดับวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูโรงเรียนในตำบลทุ่งศรีเมือง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

๔.๓ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ ๑ ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของครูโรงเรียนในตำบลทุ่งศรีเมือง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ประกอบด้วย เพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน ดังตารางที่ ๖

ตารางที่ ๖ แสดงข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพ เพศ ของครูโรงเรียนในตำบลทุ่งศรีเมือง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของครู	จำนวน	ร้อยละ
๑. เพศ		
๑.๑ ชาย	๔๑	๔๗.๗
๑.๒ หญิง	๔๕	๕๒.๓
รวม	๘๖	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๖ พบว่า ครูผู้สอนโรงเรียนในตำบลทุ่งศรีเมือง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ ๕๒.๓) รองลงมาเป็นเพศชาย คิดเป็น (ร้อยละ ๔๗.๗)

ตารางที่ ๗ แสดงข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพ ระดับการศึกษา ของครูโรงเรียนในตำบลทุ่งศรีเมือง
อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของครู	จำนวน	ร้อยละ
๒. ระดับการศึกษา		
๒.๑ ต่ำกว่าปริญญาตรี	-	-
๒.๒ ปริญญาตรี	๗๕	๕๑.๕๐
๒.๓ ปริญญาโท	๗	๘.๑๐
๒.๔ ปริญญาเอก	-	-
รวม	๘๒	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๗ พบว่า ครูผู้สอน โรงเรียนในตำบลทุ่งศรีเมือง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ระดับการศึกษา ส่วนใหญ่จบปริญญาตรี คิดเป็น (ร้อยละ ๕๑.๕) รองลงมาจบปริญญาโท คิดเป็น (ร้อยละ ๘.๑)

ตารางที่ ๘ แสดงข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพ ประสบการณ์สอน ของครูโรงเรียนในตำบลทุ่งศรีเมือง
อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของครู	จำนวน	ร้อยละ
๓. ประสบการณ์สอน		
๓.๑ ๐ - ๕ ปี	-	-
๓.๒ ๖ - ๑๐ ปี	๕	๑๐.๕๐
๓.๓ ๑๑ - ๑๕ ปี	๑๗	๑๕.๕๐
๓.๔ ๑๖ - ๒๐ ปี	๑๔	๑๖.๓๐
๓.๕ ๒๑ - ๒๕ ปี	๒๒	๒๕.๖๐
๓.๖ มากกว่า ๒๕ ปี	๒๔	๒๗.๕๐
รวม	๘๒	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๘ พบว่า ครูผู้สอนโรงเรียนในตำบลทุ่งศรีเมือง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด มีประสบการณ์การสอน มากกว่า ๒๕ ปี คิดเป็น (ร้อยละ ๒๗.๘) รองลงมา ประสบการณ์การสอน ๒๑-๒๕ ปี คิดเป็น (ร้อยละ ๒๕.๖)

ตอนที่ ๒ ผลการวิเคราะห์ระดับวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูโรงเรียนในตำบลทุ่งศรีเมือง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ดังตารางที่ ๙

ตารางที่ ๙ แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครู โดยรวม

วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	μ	σ	แปลผล	ลำดับ
1. แบบบทบาทสมมติ	๓.๖๓	๐.๖๕	มาก	๒
2. แบบโครงงาน	๓.๖๒	๐.๗๖	มาก	๓
3. แบบทดลอง	๓.๖๒	๐.๖๒	มาก	๔
4. แบบบทเรียนคอมพิวเตอร์	๓.๐๖	๐.๘๘	ปานกลาง	๖
5. แบบชิปโปโมเดล	๓.๕๖	๐.๗๑	มาก	๕
6. แบบเรียนรู้แบบร่วมมือ	๓.๘๖	๐.๗๑	มาก	๑
โดยรวมเฉลี่ย	๓.๕๖	๐.๗๒	มาก	

จากตารางที่ ๙ พบว่า ครูผู้สอนมีระดับวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\mu=๓.๕๖$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ๓ ลำดับแรก ดังนี้ แบบเรียนรู้แบบร่วมมือ ($\mu=๓.๘๖$) แบบบทบาทสมมติ ($\mu=๓.๖๓$) แบบโครงงานและแบบทดลอง ($\mu=๓.๖๒$) เท่ากัน

ตารางที่ ๑๐ แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียน
เป็นสำคัญ แบบบทบาทสมมติ เป็นรายชื่อ

แบบบทบาทสมมติ	μ	σ	แปลผล
๑. การจัดกิจกรรมการแสดงผลบทบาทสมมติเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนสนใจการเรียน	๓.๖๓	๐.๘๓	มาก
๒. การจัดกิจกรรมการแสดงผลบทบาทสมมติเพื่อให้นักเรียนเข้าใจเจตคติและความรู้สึกของผู้อื่น	๓.๕๑	๐.๘๑	มาก
๓. การจัดกิจกรรมแสดงผลบทบาทสมมติเพื่อให้นักเรียนเข้าใจสถานการณ์	๓.๕๑	๐.๘๔	มาก
๔. การจัดกิจกรรมการแสดงผลบทบาทสมมติเพื่อให้นักเรียนเข้าใจปัญหา	๓.๖๒	๐.๗๑	มาก
๕. การจัดกิจกรรมการแสดงผลบทบาทสมมติเพื่อให้นักเรียนเกิดความคิดรวบยอด	๓.๕๕	๐.๗๑	มาก
๖. การจัดกิจกรรมการแสดงผลบทบาทสมมติเพื่อให้นักเรียนได้ฝึกแก้ไขปัญหา	๓.๗๐	๐.๗๕	มาก
๗. การจัดกิจกรรมการแสดงผลบทบาทสมมติเพื่อให้นักเรียนปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและการปฏิบัติตน	๓.๗๑	๐.๘๑	มาก
๘. การจัดกิจกรรมการแสดงผลบทบาทสมมติเพื่อให้นักเรียนได้ใช้ความคิดสร้างสรรค์	๓.๕๘	๐.๘๗	มาก
๙. การจัดกิจกรรมการแสดงผลบทบาทสมมติเพื่อฝึกนักเรียนให้กล้าแสดงออก	๓.๘๐	๑.๐๐	มาก
๑๐. การจัดกิจกรรมการแสดงผลบทบาทสมมติเพื่อส่งเสริมศักยภาพของนักเรียน	๓.๖๐	๐.๕๖	มาก
โดยรวมเฉลี่ย	๓.๖๓	๐.๘๓	มาก

จากตารางที่ ๑๐ พบว่า ครูผู้สอนมีระดับวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครู โรงเรียนในตำบลทุ่งศรีเมือง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด แบบบทบาทสมมติ อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับ ค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ๓ ลำดับแรก ดังนี้ ครูผู้สอนจัดกิจกรรมการแสดงผลบทบาทสมมติเพื่อฝึกนักเรียนให้กล้าแสดงออก ($\mu=๓.๘๐$) ครูผู้สอนจัดกิจกรรมการแสดงผล

บทบาทสมมติเพื่อให้นักเรียนปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและการปฏิบัติตน ($\mu=๓.๗๑$) และครูผู้สอนจัดกิจกรรมการแสดงผลบทบาทสมมติเพื่อให้นักเรียนได้ฝึกแก้ไขปัญหา ($\mu=๓.๗๐$)

ตารางที่ ๑๑ แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ แบบโครงการ เป็นรายชื่อ

แบบบทบาทสมมติ	μ	σ	แปลผล
๑๑. การจัดกิจกรรมการแสดงผลบทบาทสมมติเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนสนใจการเรียน	๓.๖๐	๐.๕๕	มาก
๑๒. ให้นักเรียนจัดทำโครงการเพื่อหาคำตอบจากการทดลอง	๓.๕๕	๑.๐๑	มาก
๑๓. การให้นักเรียนจัดทำโครงการเพื่อเรียนรู้ตามความสนใจจากการทดลอง	๓.๕๒	๐.๕๕	มาก
๑๔. การให้นักเรียนจัดทำโครงการเพื่อศึกษาทฤษฎีต่างๆ	๓.๓๐	๐.๕๑	ปานกลาง
๑๕. การให้นักเรียนจัดทำโครงการเพื่อให้นักเรียนใช้ความคิดสร้างสรรค์ประดิษฐ์สิ่งต่างๆ	๓.๖๕	๐.๕๐	มาก
๑๖. การให้นักเรียนจัดทำโครงการเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและประหยัดพลังงาน	๓.๖๔	๐.๕๑	มาก
๑๗. การให้นักเรียนจัดทำโครงการเพื่อการปลูกฝังวินัยในตนเอง	๓.๖๓	๐.๕๑	มาก
๑๘. การให้นักเรียนจัดทำโครงการเพื่อฝึกทักษะการแก้ปัญหาด้วยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์	๓.๖๗	๐.๕๐	มาก
๑๙. การให้นักเรียนจัดทำโครงการเพื่อการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์	๓.๓๗	๐.๘๖	ปานกลาง
โดยรวมเฉลี่ย	๓.๖๑	๐.๕๕	มาก

จากตารางที่ ๑๑ พบว่า ครูผู้สอนมีระดับวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูโรงเรียนในตำบลทุ่งศรีเมือง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด แบบโครงการ อยู่ในระดับมาก ๘ ข้อ และอยู่ในระดับปานกลาง ๑ ข้อ โดยเรียงลำดับ ค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ๓ ลำดับแรก ดังนี้

ครูผู้สอนให้นักเรียนจัดทำโครงการเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและประหยัดพลังงาน ($\mu=๓.๗๔$)
 ครูผู้สอนให้นักเรียนจัดทำโครงการเพื่อการปลูกฝังวินัยในตนเอง ($\mu=๓.๗๓$) และครูผู้สอนให้
 นักเรียนจัดทำโครงการเพื่อการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ($\mu=๓.๗๒$)

ตารางที่ ๑๒ แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียน
 เป็นสำคัญ แบบทดลอง เป็นรายชื่อ

แบบบทบาทสมมติ	μ	σ	แปลผล
๒๐. การจัดกิจกรรมการทดลองให้นักเรียนฝึกการแก้ปัญหา	๓.๗๔	๐.๖๗	มาก
๒๑. การจัดกิจกรรมการทดลองเพื่อให้นักเรียนได้ฝึกทักษะ	๓.๗๓	๐.๘๒	มาก
๒๒. การจัดกิจกรรมการทดลองให้นักเรียนได้เกิดกิจกรรมการเรียนรู้จากการเฝ้าสังเกต	๓.๖๔	๐.๖๘	มาก
๒๓. การจัดกิจกรรมการทดลองให้นักเรียนได้รับความรู้จากประสบการณ์ตรง	๓.๖๓	๐.๖๓	มาก
๒๔. การจัดกิจกรรมการทดลองให้นักเรียนได้รับคำตอบของปัญหาโดยข้อมูลที่ได้จากการทดลอง	๓.๖๓	๐.๘๓	มาก
๒๕. การจัดกิจกรรมการทดลองเพื่อซ่อมให้นักเรียนที่ไม่ผ่านจุดประสงค์รายวิชา	๓.๕๑	๐.๖๘	มาก
๒๖. การจัดกิจกรรมการทดลองให้เหมาะสมกับความแตกต่างระหว่างบุคคลในการรับรู้และการเรียนรู้	๓.๔๓	๐.๖๔	ปานกลาง
๒๗. การให้นักเรียนร่วมออกแบบการทดลองที่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	๓.๕๑	๐.๖๒	มาก
๒๘. การจัดกิจกรรมการทดลองให้นักเรียนค้นหาเหตุผลความจริงด้วยตนเองอย่างถูกต้อง	๓.๕๖	๐.๖๓	มาก
๒๙. การให้นักเรียนร่วมออกแบบการทดลองตามความสนใจของนักเรียน	๓.๖๕	๐.๘๔	มาก
โดยรวมเฉลี่ย	๓.๖๒	๐.๖๕	มาก

จากตารางที่ ๑๒ พบว่า ครูผู้สอนมีระดับวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของครู โรงเรียนในตำบลทุ่งศรีเมือง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด แบบทดลอง อยู่ในระดับมาก ๕ ข้อ และอยู่ในระดับปานกลาง ๑ ข้อ โดยเรียงลำดับ ค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ๓ ลำดับแรก ดังนี้ ครูผู้สอนจัดกิจกรรมการทดลองให้นักเรียนฝึกการแก้ปัญหา ($\mu=๓.๗๔$) ครูผู้สอนจัดกิจกรรมการทดลองเพื่อให้นักเรียน ได้ฝึกทักษะและจัดกิจกรรมการทดลองให้นักเรียนได้รับความรู้จากประสบการณ์ตรง ($\mu=๓.๗๓$) ครูผู้สอนให้นักเรียนร่วมออกแบบการทดลองตามความสนใจของนักเรียน ($\mu=๓.๗๒$)

ตารางที่ ๑๓ แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ แบบบทเรียนคอมพิวเตอร์ เป็นรายชื่อ

แบบบทเรียนคอมพิวเตอร์	μ	σ	แปลผล
๓๐. การนำเข้าสู่บทเรียนด้วยคอมพิวเตอร์	๓.๐๕	๐.๕๗	ปานกลาง
๓๑. การนำไปประกอบการสอนด้วยคอมพิวเตอร์ที่ตรงกับจุดประสงค์รายวิชามาให้ให้นักเรียนได้ศึกษา	๓.๐๖	๑.๐๕	ปานกลาง
๓๒. มีรูปแบบการนำเสนอเนื้อหาและการตอบสนองหลายรูปแบบ	๓.๑๔	๑.๐๘	ปานกลาง
๓๓. การให้นักเรียนได้ฝึกทักษะโดยใช้โปรแกรมการสอนด้วยคอมพิวเตอร์	๒.๕๘	๑.๑๒	ปานกลาง
๓๔. การใช้โปรแกรมการสอนด้วยคอมพิวเตอร์ช่วยเสริมนักเรียนที่เรียนเก่ง	๓.๑๖	๑.๐๗	ปานกลาง
๓๕. ให้นักเรียนเลือกโปรแกรมการสอนด้วยคอมพิวเตอร์ที่ตรงกับความสนใจและสอดคล้องกับจุดประสงค์รายวิชาที่สอน	๓.๑๕	๐.๕๓	ปานกลาง
๓๖. การได้ร่วมมือกับนักเรียนในการผลิตโปรแกรมการเรียนด้วยคอมพิวเตอร์	๒.๘๗	๑.๑๒	ปานกลาง
๓๗. การผลิต โปรแกรมการสอนด้วยคอมพิวเตอร์เพื่อให้นักเรียนได้ศึกษา	๒.๕๕	๑.๑๓	ปานกลาง
๓๘. การให้นักเรียนใช้คอมพิวเตอร์ในการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม	๓.๐๕	๐.๕๘	ปานกลาง

ตารางที่ ๑๓ (ต่อ)

๓๙. การให้นักเรียนใช้คอมพิวเตอร์ทำงานส่ง	๒.๙๓	๑.๒๒	ปานกลาง
๔๐. นำเสนอผลความก้าวหน้าทางการเรียนเป็นรายบุคคลและรายกลุ่มได้	๓.๑๔	๐.๙๕	ปานกลาง
๔๑. การให้ข้อมูลย้อนกลับและมีการเสริมแรงอย่างเหมาะสม	๓.๓๗	๐.๘๖	ปานกลาง
๔๒. การให้นักเรียนนำเสนอผลงานด้วยคอมพิวเตอร์	๒.๘๔	๑.๒๔	ปานกลาง
โดยรวมเฉลี่ย	๓.๐๖	๑.๐๖	ปานกลาง

จากตารางที่ ๑๓ พบว่า ครูผู้สอนมีระดับวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูโรงเรียนในตำบลทุ่งศรีเมือง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด แบบบทเรียนคอมพิวเตอร์ อยู่ในระดับปานกลาง ๑๓ ข้อ โดยเรียงลำดับ ค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ๓ ลำดับแรก ดังนี้ ครูผู้สอนการใช้โปรแกรมการสอนด้วยคอมพิวเตอร์ช่วยเสริมให้นักเรียนที่เรียนเก่ง ($\mu=๓.๑๖$) ครูผู้สอนให้นักเรียนเลือกโปรแกรมการสอนด้วยคอมพิวเตอร์ที่ตรงกับความสนใจและสอดคล้องกับจุดประสงค์รายวิชาที่สอน ($\mu=๓.๑๕$) และครูผู้สอนนำเสนอผลความก้าวหน้าทางการเรียนเป็นรายบุคคลและรายกลุ่มได้ ($\mu=๓.๑๔$)

ตารางที่ ๑๔ แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ แบบชิปปาโมเดล เป็นรายข้อ

แบบชิปปาโมเดล	μ	σ	แปลผล
๔๓. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบชิปปา โมเดล กระตุ้นความสนใจและความพร้อมของนักเรียน	๓.๕๓	๐.๗๕	มาก
๔๔. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจการเก็บรวบรวมข้อมูล การสร้างสรรค์ คิดวิเคราะห์ แปลความ ตีความ สังเคราะห์และสรุปข้อมูลด้วยตนเอง	๓.๓๕	๐.๘๗	ปานกลาง
๔๕. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ชิปปาโมเดลฝึกให้นักเรียนมีระเบียบวินัยและความรับผิดชอบต่อตนเอง	๓.๖๖	๐.๕๓	มาก

ตารางที่ ๑๔ (ต่อ)

๔๖. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบซิปปาโมเดล ส่งเสริมนักเรียนมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน มีการแลกเปลี่ยนข้อมูล ความคิด และประสบการณ์ซึ่งกันและกัน	๓.๖๒	๐.๕๗	มาก
๔๗. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบซิปปาโมเดล นักเรียนมีบทบาทและมีส่วนร่วมในการเรียนรู้มากที่สุด	๓.๕๘	๐.๕๓	มาก
๔๘. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบซิปปาโมเดล นักเรียนได้เรียนรู้กระบวนการควบคู่ไปกับผลงานและข้อความรู้ที่สรุปได้	๓.๕๓	๐.๖๔๕	มาก
๔๙. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบซิปปาโมเดล นักเรียนนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้	๓.๖๒	๐.๘๐	มาก
โดยรวมเฉลี่ย	๓.๕๖	๐.๘๖	มาก

จากตารางที่ ๑๔ พบว่า ครูผู้สอนมีระดับวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของครูโรงเรียนในตำบลทุ่งศรีเมือง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด แบบซิปปาโมเดล อยู่ในระดับมาก ๖ ข้อ และอยู่ในระดับปานกลาง ๑ ข้อ โดยเรียงลำดับ ค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ๓ ลำดับแรก ดังนี้ ครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ซิปปาโมเดลฝึกให้นักเรียนมีระเบียบวินัยและความรับผิดชอบต่องานของตนเอง ($\mu=๓.๖๖$) ครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบซิปปาโมเดลนักเรียนนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้และจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบซิปปาโมเดลส่งเสริมนักเรียนมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน มีการแลกเปลี่ยนข้อมูล ความคิด และประสบการณ์ซึ่งกันและกัน ($\mu=๓.๖๒$) ครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบซิปปาโมเดลนักเรียนมีบทบาทและมีส่วนร่วมในการเรียนรู้มากที่สุด ($\mu=๓.๕๘$)

ตารางที่ ๑๕ แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ แบบเรียนรู้แบบร่วมมือ เป็นรายชื่อ

แบบเรียนรู้แบบร่วมมือ	μ	σ	แปลผล
๕๐. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือให้นักเรียนมีส่วนร่วมในบทเรียน	๓.๘๐	๐.๕๑	มาก

ตารางที่ ๑๕ (ต่อ)

แบบเรียนรู้แบบร่วมมือ	μ	σ	แปลผล
๕๑. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักรับผิดชอบต่อน้ำที่ตนเอง	๔.๐๒	๐.๘๗	มาก
๕๒. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือครูต้องมีการเตรียมการสอน	๓.๘๗	๐.๘๔	มาก
๕๓. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือนักเรียนมีทักษะในการเรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่ม	๓.๘๔	๐.๘๕	มาก
๕๔. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างเป็นระบบและยุติธรรม	๓.๘๖	๐.๘๑	มาก
๕๕. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือส่งเสริมให้นักเรียนทำสิ่งยากให้ง่ายและน่าสนใจ	๓.๘๘	๐.๘๗	มาก
๕๖. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือนักเรียนมีความตื่นตัวและทุ่มเทกับทีม	๓.๗๖	๐.๘๒	มาก
๕๗. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือที่หลากหลายให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้	๓.๘๔	๐.๘๑	มาก
๕๘. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือมีการเสริมแรงอย่างเหมาะสม	๓.๘๑	๐.๗๘	มาก
๕๙. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือจัดตามความต้องการและความสนใจของนักเรียน	๓.๘๘	๐.๗๕	มาก
๖๐. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือกระตุ้นความคิดของนักเรียนให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันในกลุ่ม	๓.๘๑	๐.๘๑	มาก
โดยรวมเฉลี่ย	๓.๘๖	๐.๘๔	มาก

จากตารางที่ ๑๕ พบว่า ครูผู้สอนมีระดับวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูโรงเรียนในตำบลทุ่งศรีเมือง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด แบบเรียนรู้แบบร่วมมือ อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับ ค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ๓ ลำดับแรก ดังนี้ ครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักรับผิดชอบต่อน้ำที่ตนเอง ($\mu=4.02$) ครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือกระตุ้นความคิดของนักเรียนให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันในกลุ่ม

($\mu=๓.๕๑$) ครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือส่งเสริมให้นักเรียนทำสิ่งยากให้ง่ายและ
น่าสนใจและจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือจัดตามความต้องการของนักเรียน ($\mu=๓.๘๘$)

บทที่ ๕

บทสรุป อภิปรายผล ข้อเสนอแนะ

การวิจัย การศึกษาวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของครู โรงเรียนใน ตำบลทุ่งศรีเมือง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด สรุปผลการวิจัย เป็นตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

๕.๑. สรุปผลการวิจัย

๕.๒. อภิปรายผล

๕.๓. ข้อเสนอแนะ

๕.๓.๑. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๕.๓.๒. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลระดับวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครู โรงเรียนในตำบลทุ่งศรีเมือง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยเรียงลำดับ ค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ตามลำดับ ได้บทสรุป ดังนี้

๓.๑ วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ แบบเรียนรู้แบบร่วมมือ แบบบทบาทสมมติ แบบโครงงาน แบบทดลอง แบบชิปปาโมเดล และแบบบทเรียนคอมพิวเตอร์ ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามความสนใจ และปลูกฝังการเรียนรู้ให้ผู้เรียน

๓.๒ ครูมีระดับวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ แบบเรียนรู้แบบร่วมมือ อยู่ในระดับมาก ($\mu=๓.๘๖$) โดยเรียงลำดับ ค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ๓ ลำดับแรก ดังนี้ ครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ ส่งเสริมให้นักเรียน รู้จักรับผิดชอบต่อหน้าที่ตนเอง ($\mu=๔.๐๒$) ครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ กระตุ้นความคิดของนักเรียน ให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันในกลุ่ม ($\mu=๓.๕๑$) ครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือส่งเสริมให้นักเรียนทำสิ่งยากให้ง่ายและน่าสนใจและจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือจัดตามความต้องการของนักเรียน ($\mu=๓.๘๘$)

๓.๓ ครูมีระดับวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ แบบบทบาทสมมติ อยู่ในระดับมาก ($\mu=๓.๖๓$) โดยเรียงลำดับ ค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ๓ ลำดับแรก ดังนี้ ครูผู้สอนจัดกิจกรรมการแสดงบทบาทสมมติเพื่อฝึกนักเรียนให้กล้าแสดงออก ($\mu=๓.๘๐$) ครูผู้สอนจัดกิจกรรมการแสดงบทบาทสมมติ

เพื่อให้นักเรียนปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและการปฏิบัติตน ($\mu=๓.๗๑$) และครูผู้สอนจัดกิจกรรมการ
แสดงบทบาทสมมติเพื่อให้นักเรียนได้ฝึกแก้ไขปัญหา ($\mu=๓.๗๐$)

๓.๔ ครูมีระดับวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ แบบโครงงาน อยู่ในระดับมาก ($\mu=๓.๖๒$)
โดยเรียงลำดับ ค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ๓ ลำดับแรก ดังนี้ ครูผู้สอนให้นักเรียนจัดทำโครงงานเพื่อ
การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและประหยัดพลังงาน ($\mu=๓.๗๔$) ครูผู้สอนให้นักเรียนจัดทำโครงงานเพื่อ
การปลูกฝังวินัยในตนเอง ($\mu=๓.๗๓$) และครูผู้สอนให้นักเรียนจัดทำโครงงานเพื่อการใช้เวลาว่าง
ให้เป็นประโยชน์ ($\mu=๓.๗๒$)

๓.๕ ครูมีระดับวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ แบบทดลอง อยู่ในระดับมาก ($\mu=๓.๖๒$) โดย
เรียงลำดับ ค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ๓ ลำดับแรก ดังนี้ ครูผู้สอนจัดกิจกรรมการทดลองให้นักเรียน
ฝึกการแก้ปัญหา ($\mu=๓.๗๔$) ครูผู้สอนจัดกิจกรรมการทดลองเพื่อให้นักเรียนได้ฝึกทักษะและจัด
กิจกรรมการทดลองให้นักเรียน ได้รับความรู้จากประสบการณ์ตรง ($\mu=๓.๗๓$) ครูผู้สอนให้
นักเรียนร่วมออกแบบการทดลองตามความสนใจของนักเรียน ($\mu=๓.๗๒$)

๓.๖ ครูมีระดับวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ แบบชิปปาโมเดล อยู่ในระดับมาก
($\mu=๓.๕๖$) โดยเรียงลำดับ ค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ๓ ลำดับแรก ดังนี้ ครูผู้สอนจัดกิจกรรมการ
เรียนรู้ชิปปาโมเดลฝึกให้นักเรียนมีระเบียบวินัยและความรับผิดชอบต่อตนเอง ($\mu=๓.๖๖$)
ครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบชิปปาโมเดลนักเรียนนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในชีวิตประจำได้และ
จัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบชิปปาโมเดลส่งเสริมนักเรียนมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน มีการแลกเปลี่ยนข้อมูล
ความคิด และประสบการณ์ซึ่งกันและกัน ($\mu=๓.๖๒$) ครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบชิปปา
โมเดลนักเรียนมีบทบาทและมีส่วนร่วมในการเรียนรู้มากที่สุด ($\mu=๓.๕๘$)

๓.๗ ครูมีระดับวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ แบบบทเรียนคอมพิวเตอร์ อยู่ในระดับปาน
กลาง ($\mu= ๓.๐๖$) โดยเรียงลำดับ ค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ๓ ลำดับแรก ดังนี้ ครูผู้สอนการใช้
โปรแกรมการสอนด้วยคอมพิวเตอร์ช่วยเสริมนักเรียนที่เรียนเก่ง ($\mu=๓.๑๖$) ครูผู้สอนให้นักเรียน
เลือกโปรแกรมการสอนด้วยคอมพิวเตอร์ที่ตรงกับความสนใจและสอดคล้องกับจุดประสงค์รายวิชา
ที่สอน ($\mu=๓.๑๕$) และครูผู้สอนนำเสนอผลความก้าวหน้าทางการเรียนเป็นรายบุคคลและรายกลุ่ม
ได้ ($\mu=๓.๑๔$)

๕.๒ อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่อง การศึกษาวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของครูโรงเรียนในตำบลทุ่งศรีเมือง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด พบประเด็นสำคัญ ที่ควรอภิปราย ดังนี้

วิธีและระดับวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พบว่า วิธีแบบเรียนรู้แบบร่วมมือ เป็นวิธีจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ครูโรงเรียนในตำบลทุ่งศรีเมือง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด นำไปใช้มากที่สุด รองลงมาตามลำดับ ได้แก่ วิธีการจัดการเรียนรู้แบบบทบาทสมมติ แบบโครงงาน แบบทดลอง ซิปปาโมเดล และแบบบทเรียนคอมพิวเตอร์

ระดับวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu=๓.๕๖$) สำหรับระดับวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ อยู่ในระดับมาก ($\mu=๓.๘๖$) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ครูเห็นว่า ผู้เรียนได้เรียนรู้แบบร่วมมือ ผู้เรียนมีส่วนร่วมในบทเรียน และจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามความสนใจของผู้เรียน มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ ช่วยทำเรื่องที่ยากเป็นเรื่องง่าย ผู้เรียนสนุกสนาน มีเจตคติที่ดีต่อการทำงานในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังนั้น ครูมีความเข้าใจในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ระดับวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อันดับที่สอง คือ แบบบทบาทสมมติ อยู่ในระดับมาก ($\mu=๓.๖๓$) ถึงแม้ว่าการจัดกิจกรรมจะไม่จัดเป็นกลุ่ม แต่ผู้เรียนมีโอกาสดูแลแสดงออก และเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมนั้น และเกิดความคิดรวบยอดจากกิจกรรมนั้น ครูจึงเลือกจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบทบาทสมมติ เป็นลำดับที่สอง

ระดับวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ โครงงาน ถูกจัดให้เป็นอันดับที่สาม และอยู่ในระดับมาก ($\mu=๓.๖๒$) ลักษณะวิธีการเรียนรู้แบบ โครงงาน ผู้เรียนได้ฝึกแก้ปัญหาด้วยกระบวนการได้รับการปลูกฝังให้มีวินัยในตนเอง และค้นหาคำตอบจนได้ผลลัพธ์ ได้เรียนรู้คุณค่าของเวลาที่ใช้ไป ไม่ปล่อยเวลาว่างให้เปล่าประโยชน์ การเรียนรู้แบบโครงงาน ทำให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ เหตุที่ครูจัดให้เป็นอันดับที่สาม อาจเห็นว่า การทำโครงงานผู้เรียนไม่ได้ทำอยู่ในห้องเรียน ครูไม่เห็นพฤติกรรมผู้เรียนที่ชัดเจน ในการค้นหาความรู้ หรือ ครูมีความเข้าใจในการทำโครงงานไม่ชัดเจน จึงเลือกใช้วิธีนี้เป็นอันดับรองลงมา

ระดับวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบทดลอง ก็อยู่ในระดับมาก ($\mu=๓.๖๒$) เช่นเดียวกัน ทั้งนี้เพราะ วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบทดลอง เป็นวิธีการที่ดั้งเดิมที่ครูใช้เป็นประจำอยู่แล้ว แต่ถ้าศึกษาลักษณะวิธีการจะพบว่า เป็นวิธีหนึ่งที่คล้ายคลึงกับ แบบโครงงาน คือให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ ผู้เรียนได้เรียนรู้ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ดังนั้น จึงเลือกใช้วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบทดลองเป็นอันดับที่สี่

ระดับวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ แบบชิปปาโมเคล เป็นวิธีการที่พัฒนาโดย รองศาสตราจารย์ ดร. ทิศนา แคมมณี เป็นวิธีการที่มีลักษณะให้ความสำคัญกับผู้เรียนค่อนข้างสูง แม้ระดับวิธีจะอยู่ในระดับมาก ($\mu = ๓.๕๖$) แต่ก็มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าวิธีการอื่นๆ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ แบบชิปปาโมเคลนั้นมีข้อจำกัด ในการใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้เฉพาะในบางรายวิชา และครูอาจจะมองเห็นว่า วิธีการอื่นที่เลือกมาแล้ว ใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้หลากหลายมากกว่า จึงมองข้ามวิธีการนี้ไป

ส่วนระดับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ แบบบทเรียนคอมพิวเตอร์ นั้น มีระดับวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งความจริงนั้น การนำเทคโนโลยี มาใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ ช่วยให้ผู้เรียนตื่นตาตื่นใจ แต่ก็ด้วยมีข้อจำกัด เกี่ยวกับจำนวนเครื่องคอมพิวเตอร์ซึ่งมีน้อย และคุณภาพของเครื่องคอมพิวเตอร์ไม่ทันสมัย จึงเป็นวิธีการที่ครูเลือกใช้ อยู่ในระดับปานกลาง ผลการวิจัยครั้งนี้ สอดคล้องการวิจัยของ นิวัฒน์ วาศิรศักดิ์ ที่ได้ศึกษาการปฏิบัติตามแนวทาง การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัด นครพนม พบว่า วิธีที่มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมากที่สุด คือ วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เกลนนี ได้ทำการศึกษาวิจัยการเรียนรู้แบบร่วมมือ เพื่อช่วยนักเรียนที่มีผลการเรียนอ่อนในการเรียนภาษาศาสตร์ของโรงเรียนมัธยมศึกษา พบว่า ผลการเรียนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น ทั้งในด้านรายบุคคลและ โดยรวม ส่งผลให้ครูผู้สอนและนักเรียนมีความเชื่อว่า ยุทธศาสตร์การสอนแบบร่วมมือทำให้นักเรียนประสบความสำเร็จที่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุจิตรา เกลี้ยงพิบูลย์ ที่ได้ศึกษาความก้าวหน้าการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง พบว่า วิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือ เป็นที่นิยมใช้มากที่สุด นอกจากนั้นยังสอดคล้องผลการวิจัยของ กรูกอแลต์ ที่ได้ศึกษา การจัดกิจกรรมในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ในโรงเรียนที่สอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารนั้น วิธีที่ได้ผลเป็นที่นิยม คือ การแสดงบทบาทสมมติหรือการสร้างสถานการณ์

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยพบว่า เรื่อง การศึกษาวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของ ครูโรงเรียนในตำบลทุ่งศรีเมือง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด สามารถสรุปเป็นข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย ได้ดังนี้

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ผลการวิจัย พบว่า ระดับวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของ ครูโรงเรียนในตำบลทุ่งศรีเมือง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด รายงานการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

แบบบทเรียนคอมพิวเตอร์ ที่อยู่ในระดับไม่น่าพอใจ ดังนั้น ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องกับด้านการศึกษาคควรนำไปปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จัดอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาครู ให้มีความรู้ความเข้าใจ และมีทักษะนำไปจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้อยู่ในระดับมากที่สุดอย่างมีประสิทธิภาพ ต่อไป

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

๑. ควรจะทำการศึกษาวิธีการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยศึกษาวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ครบทั้ง ๖๐ วิธี เพื่อนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ ต่อไป

๒. ควรจะจัดให้ทุก โรงเรียนทำการวิจัยวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในทุกโรงเรียนให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

๑. ภาษาไทย

๑) หนังสือทั่วไป

กระทรวงศึกษาธิการ. ยุทธศาสตร์การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่สุดสำหรับครูดี-ครูเก่ง.

กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, ๒๕๔๓.

_____. คู่มือหลักสูตรพุทธศักราช ๒๕๒๑ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๓๓). กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๓๕.

กลุ่มส่งเสริมการเรียนการสอนและประเมินผล กระทรวงศึกษาธิการ สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. การวัดและประเมินผลอิงมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระคณิตศาสตร์. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, ๒๕๔๘.

กิดานันท์ มลิทอง. เทคโนโลยีการสอนร่วมสมัย. กรุงเทพมหานคร : เอคิสัน เพรส โปรดัก, ๒๕๔๓.

_____. เทคโนโลยีการศึกษาและนวัตกรรม. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๒.

ขนิษฐา ชานนท์. เทคโนโลยีการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : ภาควิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, ๒๕๓๒.

คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. การเรียนรู้...สู่ทักษะชีวิต. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, ๒๕๔๑.

คณะกรรมการการปฏิรูปการเรียนรู้. ปฏิรูปการเรียนรู้ผู้เรียนสำคัญที่สุด. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการปฏิรูปการเรียนรู้, ๒๕๔๕.

_____. ชุดฝึกอบรมหลักสูตรเสริมสร้างนวัตกรรมการศึกษาเรื่อง ระบบและนวัตกรรมการเรียนการสอน. สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, ๒๕๓๗.

ไชยยศ เรืองสุวรรณ. การออกแบบและการพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์. พิมพ์ครั้งที่ ๘. มหาสารคาม : ภาควิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๔๗.

ทีศนา แฉมมณี. การเรียนการสอนแบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง : โมเดล CIPPA เอกสารประกอบการนำเสนอ นวัตกรรมเรียนการสอนเพื่อพัฒนาที่ยั่งยืน. กรุงเทพมหานคร : คณะคุรุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๑.

_____. ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้การจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๘.

- ทักษิณา สวานานนท์. คอมพิวเตอร์เพื่อการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา, ๒๕๓๐.
- ทิตานา เขมมณี และคณะ. กิจกรรมการสอนและฝึกทักษะกระบวนการกลุ่มสำหรับนักเรียนประถมศึกษา.
กรุงเทพมหานคร : บพิธการพิมพ์, ๒๕๓๖.
- บุญชม ศรีสะอาด. การพัฒนาการสอน. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม, ๒๕๔๑.
_____. การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ ๕. กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น, ๒๕๔๒.
- ประเวศ วะสี. การปฏิรูปการศึกษา ยกเครื่องทางปัญญา ทางรอดพ้นจากหายนะ. กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์, ๒๕๔๓.
- ปรีชาพร วงศ์อนุตรโรจน์. การบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพมหานคร, ๒๕๓๕.
- พันธณีย์ วิทโคโต. สภาพปัญหา แนวทางการพัฒนาและการใช้นวัตกรรมในการจัดการเรียนการสอนของ
โรงเรียนมัธยมศึกษา. กรุงเทพมหานคร : กองวิจัยการศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ,
๒๕๓๗.
- ภพ เลาห์ไพบูลย์. แนวการสอนวิทยาศาสตร์. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์วัสดุการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๔๑.
- รุ่ง แก้วแดง. ปฏิวัติการศึกษาไทย. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มติชน, ๒๕๔๑.
_____. ปฏิวัติวัฒนธรรมการเรียนรู้. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ,
๒๕๔๒.
- วราภรณ์ สุณาลัย. วิธีการสอน. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๓๖.
- วัฒนาพร ระงับทุกข์ ดร.. การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. กรุงเทพมหานคร :
บริษัทต้นอ้อ ๑๙๙๙ จำกัด, ๒๕๔๑.
_____. แผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช,
๒๕๔๒.
_____. เทคนิคและกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์องค์การ
รับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, ๒๕๔๔.
- วัลลภ กันทรัพย์. ข้อคิดเบื้องต้นในการสอน การสอบที่เน้นกระบวนการ. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์
คุรุสภาลาดพร้าว, ๒๕๓๔.
- วิชาการ, กรม. การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระภาษาต่างประเทศ. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา,
๒๕๔๒.
_____. ความรู้เกี่ยวกับสื่อมัลติมีเดียเพื่อการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา, ๒๕๔๖.

- _____ . คู่มือจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้า และพัสดุภัณฑ์, ๒๕๕๕.
- วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์. เอกสารประกอบการสอนวิชา ๐๕๖๗๐๓ : พัฒนาการเรียนการสอน Teaching and Learning Development. มหาสารคาม : ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๕๔.
- วิมลศรี สุวรรณรัตน์ และมาชะ ทิพย์ศิริ. คู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยการทำโครงการ. กรุงเทพมหานคร : เดอะมาสเตอร์กรุ๊ป แมเนจเม้นท์, ๒๕๕๓.
- ศรีน้อย โปวาทองและคณะ. เรียนรู้แบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุรัสกลาตภาพร้าว, ๒๕๕๖.
- สนอง อินละคร. “หลักการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง” ใน ทฤษฎีสู่การปฏิบัติแผนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง. อุบลราชธานี : หน่วยงานนิเทศก์ กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา ๑๐, ๒๕๕๒.
- สมชัย โกมล. การสอนโครงการ. ขอนแก่น : ภาควิชาการประถมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๕๓.
- สมชัย ชินะตระกูล. คอมพิวเตอร์ช่วยการเรียนรู้. กรุงเทพมหานคร : ม.ป.ท., ๒๕๓๕.
- กรมสามัญศึกษา, กรม. การจัดการประสบการณ์การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. กรุงเทพมหานคร : หน่วยงานนิเทศก์ กรมสามัญศึกษา, ๒๕๕๐.
- _____ . แนวทางการปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๕๒.
- สุดจิรา เกลี้ยงพิบูลย์. การศึกษาความก้าวหน้าการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ด้วยวิธีการเรียนแบบร่วมมือ โดยใช้เทคนิค STAD : Student Team Achievement Division กลุ่มทักษะคณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๒ โรงเรียนไทยรัฐวิทยา ๑ ปีการศึกษา ๒๕๕๑. ลพบุรี : สำนักงานพัฒนาการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เขตการศึกษา ๖, ๒๕๕๒.
- สุนน อมรวิวัฒน์. ทำไมต้องปฏิรูปการเรียนรู้ ในการปฏิรูปการเรียนรู้ตามแนวคิด ๕ ทฤษฎี. กรุงเทพมหานคร : ไอเดียสแควร์, ๒๕๕๑.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ไอเดียสแควร์, ๒๕๕๐.
- _____ . ครูแห่งชาติ. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, ๒๕๕๒.
- สุกรี รอดโพธิ์ทอง. โปรแกรมประยุกต์ด้านการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : ไอเดียสแควร์, ๒๕๓๓.

สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ. ๑๕ วิธีจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความรู้และทักษะ. กรุงเทพมหานคร : ภาพพิมพ์, ๒๕๔๕.

๒) วิทยานิพนธ์

กิ่งฟ้า สีนววงษ์ และสุภาสิณี สุภธีระ. ทำอย่างไรกับการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ใน หน้าที่ของครูยุคปฏิรูป : การวิจัยในชั้นเรียนกับกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๔๓.

ปาริชาติ สวนอักษร. การศึกษาพฤติกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของข้าราชการครู โรงเรียนภูเก็ท สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดภูเก็ต. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยทักษิณ, ๒๕๔๓.

สุนีย์ ใจเหล็ก. การศึกษาพฤติกรรมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลางของครูอาจารย์ โรงเรียนปะเหลียนผดุงศิษย์ จังหวัดตรัง. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยทักษิณ, ๒๕๔๑.

๓) รายงานการศึกษาอิสระ

จิราภรณ์ ไชยสุริยา. การพัฒนานุเคราะห์เกี่ยวกับการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนแบบโครงการ โรงเรียนบ้านถนน อำเภอกระสัง จังหวัดบุรีรัมย์. รายงานการศึกษาอิสระการศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๔๗.

ธวัช แก้วมณีชัย. การประเมิน โครงการปฏิรูประบบปฏิบัติการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ใน โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครพนม. รายงานการศึกษาอิสระการศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๔๒.

นิตยา อุ้นท้าว. การใช้นวัตกรรมการเรียนรู้อที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของ โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี. รายงานการศึกษาอิสระการศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๔๔.

นิวัฒน์ วศิสิริศักดิ์. การปฏิบัติตามแนวทางการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ใน โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครพนม. รายงานการศึกษาอิสระการศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๔๒.

ประชุม พันธุ์พงศ์. การปฏิรูปงานตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาด้านหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์. รายงานการศึกษาอิสระการศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๔๒.

พระมหาหงษ์ จันบา. พฤติกรรมการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา จังหวัดหนองบัวลำภู. รายงานการศึกษาอิสระการศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๔๕.

วารีย์ มูลมาก. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง คำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ ที่เรียนแบบร่วมมือ โดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์และเรียนแบบร่วมมือโดยการสอนปกติ. รายงานการศึกษาอิสระการศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๔๘.

สุรพงษ์ เศรษฐภักดี. การดำเนินการจัดประสบการณ์การเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น ปีการศึกษา ๒๕๔๒. รายงานการศึกษาอิสระการศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๔๓.

สุนันทา แก่นอากาศ. การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต ๑ อำเภอมือง จังหวัดร้อยเอ็ด. รายงานการศึกษาอิสระการศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๔๘.

๔) เอกสารอื่นๆ

ทิตินา แฉมมณี. “การจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ซีปปาโมเดล (CIPPA MODEL)”, วารสารวิชาการ. ๒(๕) : ๒-๓๐ ; พฤษภาคม, ๒๕๔๒.

นงนุช วรรณนวะ. “คอมพิวเตอร์ช่วยสอนความช่วยเหลือ”, คอมพิวเตอร์ยุคใหม่. ๒(๔) : ๖๗-๖๘ ; มีนาคม, ๒๕๓๖.

พรณรต์มี เ่งาสารธรรม. “การเรียนรู้แบบปรับคิดขอปร่วมกัน (Cooperative Learning)”, สารพัฒนาหลักสูตร. ๘(๒๗) : ๓๕-๓๗ ; กุมภาพันธ์, ๒๕๓๓.

วิมลศรี สุวรรณรัตน์, “กระบวนการเรียนรู้โครงการวิทยาศาสตร์”, วารสารวิชาการ. ๑(๒) : ๔๒ ; มิถุนายน, ๒๕๔๒.

ศิริชัย ส่วงนแก้ว. “แนวทางการพัฒนาโปรแกรมคอมพิวเตอร์ช่วยสอน”, คอมพิวเตอร์รีวิ. ๘(๗๘) : ๑๗๓-๑๗๕ ; กุมภาพันธ์, ๒๕๓๔.

๒. ภาษาอังกฤษ

๑) Books

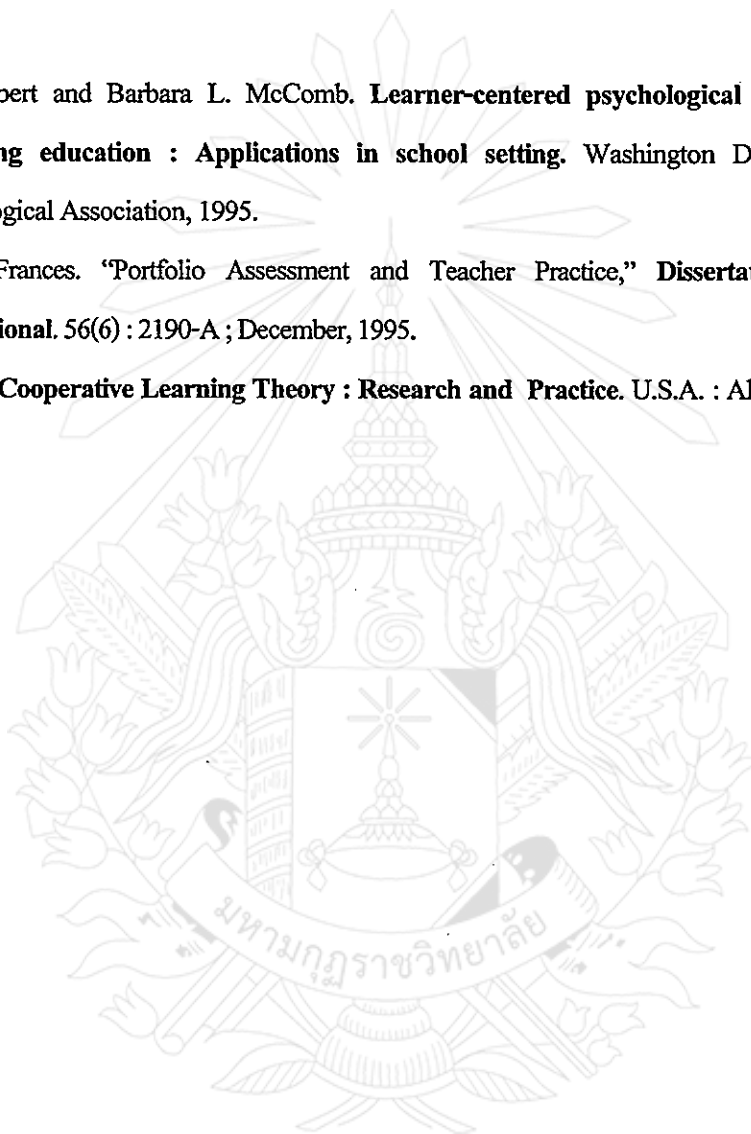
Borich, Gray D. **Effective Learning Methods**. 2nd ed. New York : Macmillan, 1992.

Glenn, Annjo V. "A Case Study of At-risk Students using Cooperative Learning Techniques in two High School Language Arts Classes," **Dissertation Abstracts International**. 56(9) : 3389-A ; March, 1996.

Nadine M. Lambert and Barbara L. McComb. **Learner-centered psychological principles for enhancing education : Applications in school setting**. Washington DC : American Psychological Association, 1995.

Nathan, Linda Frances. "Portfolio Assessment and Teacher Practice," **Dissertation Abstracts International**. 56(6) : 2190-A ; December, 1995.

Slavin, Robert E. **Cooperative Learning Theory : Research and Practice**. U.S.A. : Allyn and Bacon, 1990.

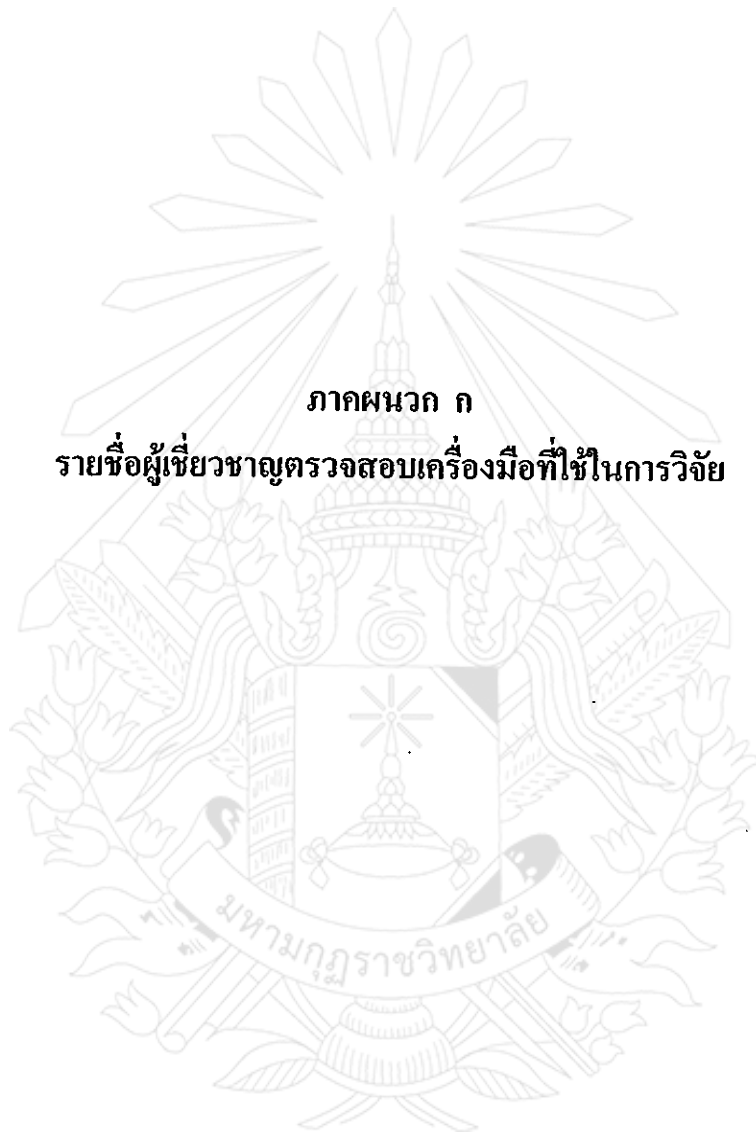

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ภาคผนวก ก
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

๑. รองศาสตราจารย์ พิเศษ ดร.จรัส พัคฆมราชศักดิ์

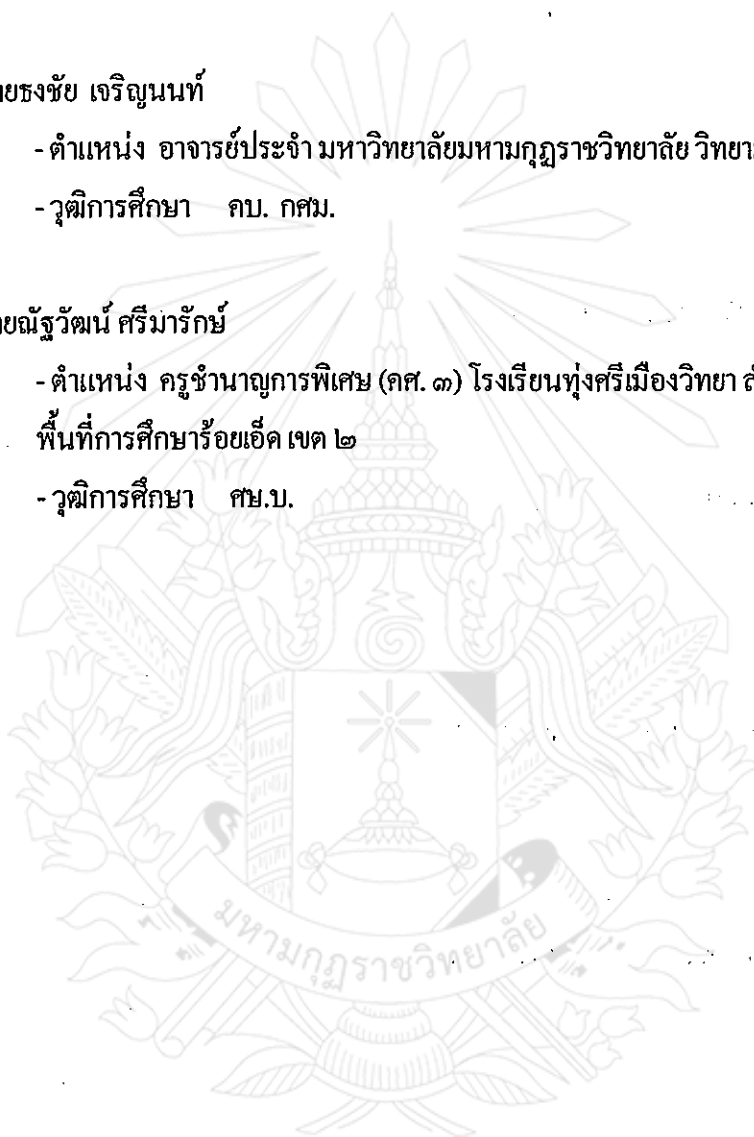
- ตำแหน่ง อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
- วุฒิการศึกษา ป.ธ.๖ พ.ม. ศน.บ. M.A.Ph.D.

๒. นายธงชัย เจริญนนท์

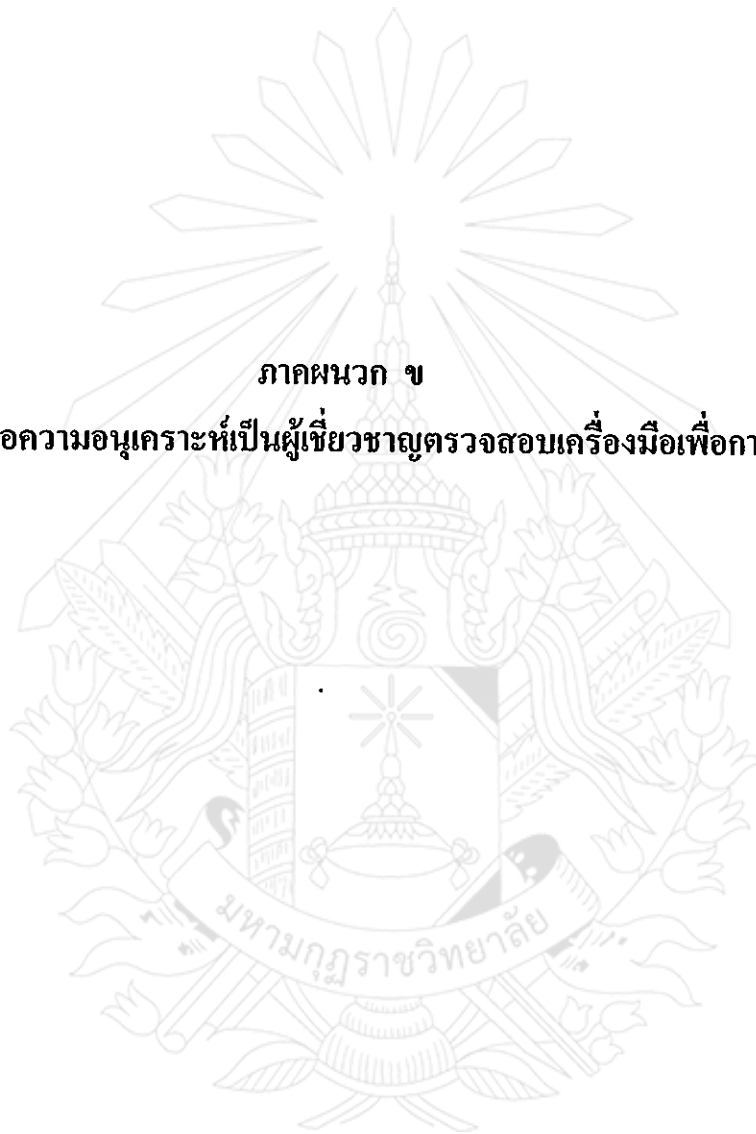
- ตำแหน่ง อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
- วุฒิการศึกษา คบ. กศม.

๓. นายฉัฐวัฒน์ ศรีมารักษ์

- ตำแหน่ง ครูชำนาญการพิเศษ (ตศ. ๓) โรงเรียนทุ่งศรีเมืองวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต ๒
- วุฒิการศึกษา คษ.บ.

ภาคผนวก ข
หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

ที่ ศธ 6015/ว ๒๕๓

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตร้อยเอ็ด ถนนเลียงเมือง
ตำบลคงสถาน อำเภอเมือง
จังหวัดร้อยเอ็ด 45000

2๐ มกราคม 2550

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

เจริญพร ~~ร.ต. ดร. คริสต์ พยัคฆราชได้กด~~

ด้วย นายวินัฐ สุนสันเขต นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการจัดการศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้ทำสารนิพนธ์ เรื่อง “ระดับวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ : ศึกษาเฉพาะกรณี โรงเรียนในตำบลทุ่งศรีเมือง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด” เพื่อเสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย ซึ่งเป็นส่วนหนึ่ง ของการศึกษา ตามหลักสูตร ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (ศน.ม.)

ดังนั้น มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ขอความอนุเคราะห์จากท่านซึ่งเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

จึงเจริญพรมามาเพื่อโปรดทราบ และวิทยาเขตร้อยเอ็ด หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขออนุโมทนาขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้.

ขอเจริญพร

(พระสุทธิสาร โสภณ)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ปฏิบัติกรแทนอธิการบดี

ศูนย์การศึกษาบัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

โทร. 0-4351-8364, 0-4351-6076

โทรสาร. 0-4351-4618

[http:// www.rec.mbu.ac.th](http://www.rec.mbu.ac.th)

ที่ ศร 6015/ว ๒๒๓

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตร้อยเอ็ด ถนนเลียงเมือง
ตำบลคงสถาน อำเภอเมือง
จังหวัดร้อยเอ็ด 45000

2๐ มกราคม 2550

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

เจริญพร นายวีระชัย เดวิสุพนท์

ด้วย นายวีระชัย สุนสันเขต นักศึกษาสาขาวิชาการจัดการศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้ทำสารนิพนธ์ เรื่อง “ระดับวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ : ศึกษาเฉพาะกรณี โรงเรียนในตำบลทุ่งศรีเมือง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด” เพื่อเสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย ซึ่งเป็นส่วนหนึ่ง ของการศึกษา ตามหลักสูตร ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (ศน.ม.)

ดังนั้น มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ขอความอนุเคราะห์จากท่านซึ่งเป็น ผู้มีความรู้ ความสามารถ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

จึงเจริญพรมมาเพื่อโปรดทราบ และวิทยาเขตร้อยเอ็ด หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์ จากท่านด้วยดี ขออนุโมทนาขอคุณมา ณ โอกาสนี้.

ขอเจริญพร

(พระสุทธิสาร โสภณ)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ปฏิบัติกรแทนอธิการบดี

ศูนย์การศึกษามหาบัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

โทร. 0-4351-8364, 0-4351-6076

โทรสาร. 0-4351-4618

[http:// www.rec.mbu.ac.th](http://www.rec.mbu.ac.th)

ที่ ศธ 6015/ว ๒๒๓

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตร้อยเอ็ด ถนนเลียงเมือง
ตำบลคงลาน อำเภอเมือง
จังหวัดร้อยเอ็ด 45000

๒๐ มกราคม ๒๕๕๐

เรื่อง ขอกความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

เจริญพร นายวิวัฒน์ สุนสันเขต

ด้วย นายวิวัฒน์ สุนสันเขต นักศึกษาศาखाวิชาการจัดการศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้ทำสารนิพนธ์ เรื่อง “ระดับวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ : ศึกษาเฉพาะกรณี โรงเรียนในตำบลทุ่งศรีเมือง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด” เพื่อเสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย ซึ่งเป็นส่วนหนึ่ง ของการศึกษา ตามหลักสูตร ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (ศน.ม.)

ดังนั้น มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ขอกความอนุเคราะห์จากท่านซึ่งเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

จึงเจริญพรมามาเพื่อโปรดทราบ และวิทยาเขตร้อยเอ็ด หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขออนุ โมทนาขอบคุณมา ณ โอกาสนี้.

ขอเจริญพร

(พระสุทธิสาร โสภณ)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ปฏิบัติกรแทนอธิการบดี

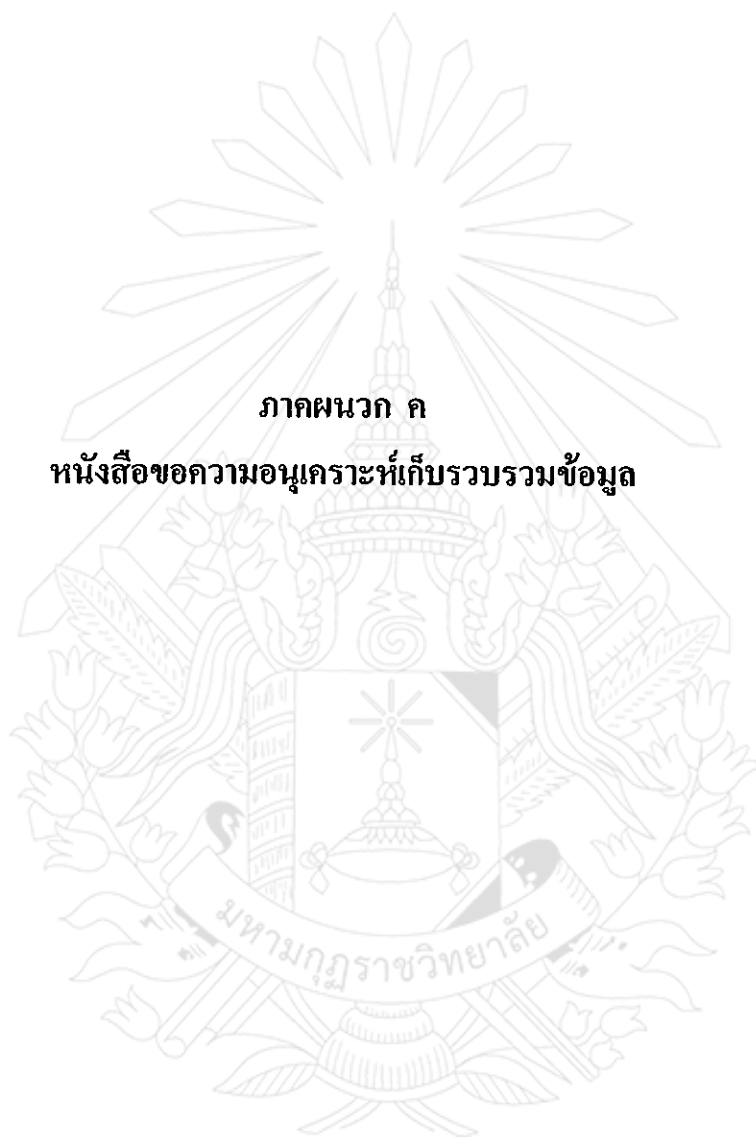
ศูนย์การศึกษาบัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

โทร. 0-4351-8364,0-4351-6076

โทรสาร. 0-4351-4618

[http:// www.rec.mbu.ac.th](http://www.rec.mbu.ac.th)

ภาคผนวก ค
หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล

ที่ ศธ 6015/ว 622

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตร้อยเอ็ด ถนนเลี้ยวเมือง
ตำบลคงลาน อำเภอเมือง
จังหวัดร้อยเอ็ด 45000

20 มกราคม 2550

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล

เจริญพร ผู้อำนวยการโรงเรียนเมืองทุ่งวิทยา

ด้วย นายวินัฐ สุนสันเขต นักศึกษานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้ทำสารนิพนธ์ เรื่อง “ระดับวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ : ศึกษาเฉพาะกรณี โรงเรียนในตำบลทุ่งศรีเมือง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด” เพื่อเสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย ซึ่งเป็นส่วนหนึ่ง ของการศึกษา ตามหลักสูตร ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (ศน.ม.)

ดังนั้น มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ขอความอนุเคราะห์ให้ นักศึกษาดังกล่าว ได้เข้าเก็บรวบรวมข้อมูลในหน่วยงานของท่าน ส่วน วัน เวลา นั้น นักศึกษาจะมาติดต่อประสานงานกับท่านโดยตรง

จึงเจริญพรมมาเพื่อ โปรดทราบ และวิทยาเขตร้อยเอ็ด หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขออนุโมทนาขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้.

ขอเจริญพร

(พระสุทธิสาร โสภณ)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ปฏิบัติการแทนอธิการบดี

ศูนย์การศึกษานิตินิตวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

โทร. 0-4351-8364,0-4351-6076

โทรสาร. 0-4351-4618

[http:// www.rec.mbu.ac.th](http://www.rec.mbu.ac.th)

ที่ ศธ 6015/ว 622

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตร้อยเอ็ด ถนนเลี้ยวเมือง
ตำบลคงลาน อำเภอเมือง
จังหวัดร้อยเอ็ด 45000

20 มกราคม 2550

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล

เจริญพร ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านโนนหนาว

ด้วย นายวินัฐ สุนสันเขต นักศึกษาด้านวิชาการจัดการศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้ทำสารนิพนธ์ เรื่อง “ระดับวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ : ศึกษาเฉพาะกรณี โรงเรียนในตำบลทุ่งศรีเมือง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด” เพื่อเสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย ซึ่งเป็นส่วนหนึ่ง ของการศึกษา ตามหลักสูตร ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (ศน.ม.)

ดังนั้น มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ขอความอนุเคราะห์ให้ นักศึกษาดังกล่าว ได้เข้าเก็บรวบรวมข้อมูลในหน่วยงานของท่าน ส่วน วัน เวลา นั้น นักศึกษาจะมาติดต่อประสานงานกับท่านโดยตรง

จึงเจริญพรมหาเพื่อโปรดทราบ และวิทยาเขตร้อยเอ็ด หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขออนุโมทนาขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้.

ขอเจริญพร

(พระสุทธิสาร โสภณ)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ปฏิบัติกรแทนอธิการบดี

ศูนย์การศึกษาบัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

โทร. 0-4351-8364,0-4351-6076

โทรสาร. 0-4351-4618

[http:// www.rec.mbu.ac.th](http://www.rec.mbu.ac.th)

ที่ ศธ 6015/ว 622

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตร้อยเอ็ด ถนนเลี้ยวเมือง
ตำบลคงลาน อำเภอเมือง
จังหวัดร้อยเอ็ด 45000

๒๐ มกราคม ๒๕๕๐

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล

เจริญพร ผู้อำนวยการโรงเรียนทุ่งศรีเมืองร้อยเอ็ด

ด้วย นายวินัฐ สุนสันเขต นักศึกษาสาขาวิชาการจัดการศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้ทำสารนิพนธ์ เรื่อง “ระดับวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ : ศึกษาเฉพาะกรณี โรงเรียนในตำบลทุ่งศรีเมือง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด” เพื่อเสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย ซึ่งเป็นส่วนหนึ่ง ของการศึกษา ตามหลักสูตร ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (ศน.ม.)

ดังนั้น มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ขอความอนุเคราะห์ให้ นักศึกษาดังกล่าว ได้เข้าเก็บรวบรวมข้อมูลในหน่วยงานของท่าน ส่วน วัน เวลา นั้น นักศึกษาจะมาติดต่อประสานงานกับท่านโดยตรง

จึงเจริญพรมมาเพื่อ โปรดทราบ และวิทยาเขตร้อยเอ็ด หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคง ได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขออนุโมทนาขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้.

ขอเจริญพร

(พระสุทธิสาร โสภณ)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ปฏิบัติการแทนอธิการบดี

ศูนย์การศึกษาศึกษาบัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

โทร. 0-4351-8364, 0-4351-6076

โทรสาร. 0-4351-4618

[http:// www.rec.mbu.ac.th](http://www.rec.mbu.ac.th)

ที่ ศธ 6015/ว 622

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตร้อยเอ็ด ถนนเลี้ยวเมือง
ตำบลคงลาน อำเภอเมือง
จังหวัดร้อยเอ็ด 45000

๒๐ มกราคม ๒๕๕๐

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล

เจริญพร ผู้อำนวยการโรงเรียนพืชมงคลวิทยา

ด้วย นายวินัฐ สุนสันเขต นักศึกษาด้านวิชาการจัดการศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้ทำสารนิพนธ์ เรื่อง “ระดับวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ : ศึกษาเฉพาะกรณี โรงเรียนในตำบลทุ่งศรีเมือง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด” เพื่อเสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย ซึ่งเป็นส่วนหนึ่ง ของการศึกษา ตามหลักสูตร ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (ศน.ม.)

ดังนั้น มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ขอความอนุเคราะห์ให้ นักศึกษาดังกล่าว ได้เข้าเก็บรวบรวมข้อมูลในหน่วยงานของท่าน ส่วน วัน เวลา นั้น นักศึกษาจะมาติดต่อประสานงานกับท่านโดยตรง

จึงเจริญพรมมาเพื่อ โปรดทราบ และวิทยาเขตร้อยเอ็ด หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขออนุโมทนาขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้.

ขอเจริญพร

(พระสุทธิสาร โสภณ)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ปฏิบัติการแทนอธิการบดี

ศูนย์การศึกษาบัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

โทร. 0-4351-8364,0-4351-6076

โทรสาร. 0-4351-4618

[http:// www.rec.mbu.ac.th](http://www.rec.mbu.ac.th)

ที่ ศธ 6015/ว 622

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตร้อยเอ็ด ถนนเลี้ยวเมือง
ตำบลคงลาน อำเภอเมือง
จังหวัดร้อยเอ็ด 45000

20 มกราคม 2550

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล

เจริญพร ผู้อำนวยการโรงเรียนนรีวิทยาคม (นันทนองตอ)

ด้วย นายวินัฐ สุนสันเขต นักศึกษาด้านสาขาวิชาการจัดการศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้ทำสารนิพนธ์ เรื่อง “ระดับวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ : ศึกษาเฉพาะกรณี โรงเรียนในตำบลทุ่งศรีเมือง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด” เพื่อเสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย ซึ่งเป็นส่วนหนึ่ง ของการศึกษา ตามหลักสูตร ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (ศน.ม.)

ดังนั้น มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ขอความอนุเคราะห์ให้ นักศึกษาดังกล่าว ได้เข้าเก็บรวบรวมข้อมูลในหน่วยงานของท่าน ส่วน วัน เวลา นั้น นักศึกษาจะมาติดต่อประสานงานกับท่านโดยตรง

จึงเจริญพรมมาเพื่อโปรดทราบ และวิทยาเขตร้อยเอ็ด หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคง ได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขออนุโมทนาขอบคุณมา ณ โอกาสนี้.

ขอเจริญพร

(พระสุทธิสาร โสภณ)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ปฏิบัติกรแทนอธิการบดี

ศูนย์การศึกษาบัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

โทร. 0-4351-8364,0-4351-6076

โทรสาร. 0-4351-4618

[http:// www.rec.mbu.ac.th](http://www.rec.mbu.ac.th)

ภาคผนวก ง
แบบสอบถาม

แบบสอบถามการวิจัย

เรื่อง

การศึกษาวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ : ศึกษาเฉพาะกรณี
โรงเรียนในตำบลทุ่งศรีเมือง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

คำชี้แจง

๑. แบบสอบถามชุดนี้มีทั้งหมด ๒ ตอน คือ
ตอนที่ ๑ เป็นแบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม
ตอนที่ ๒ เป็นแบบสอบถามความคิดเห็น ศึกษาวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูโรงเรียนในตำบลทุ่งศรีเมือง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด
๒. กรุณาตอบแบบสอบถามให้ครบสมบูรณ์ทุกข้อ เพื่อความเที่ยงตรงและเป็นประโยชน์สูงสุด
๓. ข้อมูลที่ท่านตอบแบบสอบถามครั้งนี้ จะไม่กระทบกระเทือนต่อตำแหน่งหน้าที่การงานของท่าน ผู้ศึกษาวิจัยจะเก็บข้อมูลที่ท่านตอบไว้เป็นความลับ และนำเสนอผลการศึกษาวิจัยในภาพรวมต่อไป

นายวินัฐ สุนสันเขต

นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการจัดการศึกษา
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ตอนที่ ๑

ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง [] หน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริง

๑. เพศ

[] ชาย

[] หญิง

๒. ระดับการศึกษาของท่าน

[] ต่ำกว่าปริญญาตรี

[] ปริญญาตรี

[] ปริญญาโท

[] ปริญญาเอก

๓. ประสบการณ์สอน

[] ๐-๕ ปี

[] ๖-๑๐ ปี

[] ๑๑-๑๕ ปี

[] ๑๖-๒๐ ปี

[] ๒๑-๒๕ ปี

[] มากกว่า ๒๕ ปี

ตอนที่ ๒

แบบสอบถาม การศึกษาวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูโรงเรียน
ในตำบลทุ่งศรีเมือง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

คำชี้แจง

แบบสอบถามมีทั้งหมด ๖๐ ข้อ กรุณาตอบให้ครบทุกข้อ โดยการทำเครื่องหมาย ✓ ลง
ในช่อง ระดับความคิดเห็นวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่ตรงกับสภาพความ
เป็นจริงของท่าน โดยกำหนดคะแนน ดังนี้

๕ หมายถึง ระดับวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อยู่ในระดับ มากที่สุด

๔ หมายถึง ระดับวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อยู่ในระดับ มาก

๓ หมายถึง ระดับวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อยู่ในระดับ ปานกลาง

๒ หมายถึง ระดับวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อยู่ในระดับ น้อย

๑ หมายถึง ระดับวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อยู่ในระดับ น้อยที่สุด

หรือไม่มีการปฏิบัติ

ตัวอย่างแบบสอบถาม

ข้อ	วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญ	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด (๕)	มาก (๔)	ปานกลาง (๓)	น้อย (๒)	น้อย ที่สุด (๑)
๐	วิธีการสอนแบบทดลอง			✓		
๐๐	วิธีการสอนแบบโครงการ		✓			

คำอธิบาย

ข้อ 0 หมายความว่า ระดับวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อยู่ในระดับ
ปานกลาง

ข้อ 00 หมายความว่า ระดับวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อยู่ในระดับ
มาก

ข้อ	วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด (๕)	มาก (๔)	ปาน กลาง (๓)	น้อย (๒)	น้อย ที่สุด (๑)
	แบบบทบาทสมมติ					
๑	การจัดกิจกรรมการแสดงบทบาท สมมติเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนสนใจ การเรียนรู้.....
๒	การจัดกิจกรรมการแสดงบทบาท สมมติเพื่อให้นักเรียนเข้าใจเจตคติ และความรู้สึกของผู้อื่น.....
๓	การจัดกิจกรรมการแสดงบทบาทสมมติ เพื่อให้นักเรียนเข้าใจสถานการณ์.....
๔	การจัดกิจกรรมการแสดงบทบาท สมมติเพื่อให้นักเรียนเข้าใจปัญหา.....
๕	การจัดกิจกรรมการแสดงบทบาท สมมติเพื่อให้นักเรียนเกิดความคิด รวบยอด.....
๖	การจัดกิจกรรมการแสดงบทบาท สมมติเพื่อให้นักเรียนได้ฝึกแก้ไข ปัญหา.....
๗	การจัดกิจกรรมการแสดงบทบาท สมมติเพื่อให้นักเรียนปรับเปลี่ยน พฤติกรรมและการปฏิบัติตน.....
๘	การจัดกิจกรรมการแสดงบทบาท สมมติเพื่อให้นักเรียนได้ใช้ความคิด สร้างสรรค์.....
๙	การจัดกิจกรรมการแสดงบทบาท สมมติเพื่อฝึกนักเรียนให้กล้า แสดงออก.....

ข้อ	วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด (๕)	มาก (๔)	ปาน กลาง (๓)	น้อย (๒)	น้อย ที่สุด (๑)
๑๐	การจัดกิจกรรมการแสดงผลงาน สมมติเพื่อส่งเสริมศักยภาพของ นักเรียน.....
๑๑	แบบโครงการ การให้นักเรียนจัดทำโครงการที่ สอดคล้องกับจุดประสงค์รายวิชา.....
๑๒	การให้นักเรียนจัดทำโครงการเพื่อหา คำตอบจากการทดลอง.....
๑๓	การให้นักเรียนจัดทำโครงการเพื่อ เรียนรู้ตามความสนใจจากการ ทดลอง.....
๑๔	การให้นักเรียนจัดทำโครงการเพื่อ ศึกษาทฤษฎีต่างๆ.....
๑๕	การให้นักเรียนจัดทำโครงการเพื่อให้ นักเรียนใช้ความคิดสร้างสรรค์ ประดิษฐ์สิ่งต่างๆ.....
๑๖	การให้นักเรียนจัดทำโครงการเพื่อ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและประหยัด พลังงาน.....
๑๗	การให้นักเรียนจัดทำโครงการเพื่อ การปลูกฝังวินัยในตนเอง.....
๑๘	การให้นักเรียนจัดทำโครงการเพื่อฝึก ทักษะการแก้ปัญหาด้วยกระบวนการ ทางวิทยาศาสตร์.....

ข้อ	วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด (๕)	มาก (๔)	ปาน กลาง (๓)	น้อย (๒)	น้อย ที่สุด (๑)
๑๕	การให้นักเรียนจัดทำโครงการเพื่อการ ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์.....
	แบบทดลอง					
๒๐	การจัดกิจกรรมการทดลองให้นักเรียน ฝึกการแก้ปัญหา.....
๒๑	การจัดกิจกรรมการทดลองเพื่อใ้ นักเรียนได้ฝึกทักษะ.....
๒๒	การจัดกิจกรรมการทดลองให้นักเรียน ได้เกิดกิจกรรมการเรียนรู้จากการเฝ้า สังเกต.....
๒๓	การจัดกิจกรรมการทดลองให้นักเรียน ได้รับความรู้จากประสบการณ์ตรง.....
๒๔	การจัดกิจกรรมการทดลองให้นักเรียน ได้รับคำตอบของปัญหาโดยดูผลที่ได้ จากการทดลอง.....
๒๕	การจัดกิจกรรมการทดลองเพื่อซ่อม ให้กับนักเรียนที่ไม่ผ่านจุดประสงค์ รายวิชา.....
๒๖	การจัดกิจกรรมการทดลองให้เหมาะสม กับความแตกต่างระหว่างบุคคลในการ รับรู้และการเรียนรู้.....
๒๗	การให้นักเรียนร่วมออกแบบการ ทดลองที่สอดคล้องกับจุดประสงค์การ เรียนรู้.....

ข้อ	วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด (๕)	มาก (๔)	ปาน กลาง (๓)	น้อย (๒)	น้อย ที่สุด (๑)
๒๘	การจัดกิจกรรมการทดลองให้ นักเรียนค้นหาเหตุผลความจริงด้วย ตนเองอย่างถูกต้อง.....
๒๙	การให้นักเรียนร่วมออกแบบการ ทดลองตามความสนใจของนักเรียน...
	แบบบทเรียนคอมพิวเตอร์					
๓๐	การนำเข้าสู่บทเรียนด้วยคอมพิวเตอร์.
๓๑	การนำโปรแกรมการสอนด้วย คอมพิวเตอร์ที่ตรงกับจุด ประสงค์รายวิชามาให้นักเรียนได้ ศึกษา.....
๓๒	มีรูปแบบการนำเสนอเนื้อหาและการ ตอบสนองหลายรูปแบบ.....
๓๓	การให้นักเรียนได้ฝึกทักษะโดยใช้ โปรแกรมการสอนด้วยคอมพิวเตอร์..
๓๔	การใช้โปรแกรมการสอนด้วย คอมพิวเตอร์ช่วยเสริมนักเรียนที่เรียน เก่ง.....
๓๕	ให้นักเรียนเลือกโปรแกรมการสอน ด้วยคอมพิวเตอร์ที่ตรงกับความสนใจ และสอดคล้องกับจุดประสงค์รายวิชา ที่สอน.....
๓๖	การได้ร่วมมือกับนักเรียนในการผลิต โปรแกรมการเรียนด้วยคอมพิวเตอร์..
๓๗	การผลิต โปรแกรมการสอนด้วย คอมพิวเตอร์เพื่อให้นักเรียนได้ศึกษา.

ข้อ	วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด (๕)	มาก (๔)	ปาน กลาง (๓)	น้อย (๒)	น้อย ที่สุด (๑)
๓๘	การให้นักเรียนใช้คอมพิวเตอร์ใน การศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม.....
๓๙	การให้นักเรียนใช้คอมพิวเตอร์ทำงาน ส่ง.....
๔๐	นำเสนอผลความก้าวหน้าทางการ เรียนเป็นรายบุคคลและรายกลุ่มได้....
๔๑	มีการให้ข้อมูลย้อนกลับและมีการ เสริมแรงอย่างเหมาะสม.....
๔๒	การให้นักเรียนนำเสนอผลงานด้วย คอมพิวเตอร์.....
	แบบชิปปาโมเดล					
๔๓	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบชิปปา โมเดลกระตุ้นความสนใจและความ พร้อมของนักเรียน.....
๔๔	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่นักเรียนมี ความรู้ความเข้าใจการเก็บรวบรวม ข้อมูล การสร้างสรรค์ ทิศวิเคราะห์ แปลความ ตีความ สังเคราะห์และ สรุปข้อมูลด้วยตนเอง.....
๔๕	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ชิปปา โมเดลฝึกให้นักเรียนมีระเบียบวินัย และความรับผิดชอบต่อตนเอง.....

ข้อ	วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด (๕)	มาก (๔)	ปาน กลาง (๓)	น้อย (๒)	น้อย ที่สุด (๑)
๔๖	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบซิปปา โมเดลส่งเสริมนักเรียนมีปฏิสัมพันธ์ ต่อกัน มีการแลกเปลี่ยนข้อมูล ความคิด และประสบการณ์ซึ่งกันและ กัน.....
๔๗	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบซิปปา โมเดลนักเรียนมีบทบาทและมีส่วน ร่วมในการเรียนรู้มากที่สุด.....
๔๘	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบซิปปา โมเดลนักเรียนได้เรียนรู้กระบวนการ ควบคู่ไปกับผลงานและข้อความรู้ที่ สรุปได้.....
๔๙	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบซิปปา โมเดลนักเรียนนำความรู้ที่ได้ไปใช้ใน ชีวิตประจำได้.....
	แบบเรียนรู้แบบร่วมมือ					
๕๐	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ ให้นักเรียนมีส่วนร่วมใน บทเรียน.....
๕๑	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ ส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักรับผิดชอบต่อ หน้าที่ตนเอง.....
๕๒	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ ครูต้องมีการเตรียมการ สอน.....

ข้อ	วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด (๕)	มาก (๔)	ปาน กลาง (๓)	น้อย (๒)	น้อย ที่สุด (๑)
๕๓	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ นักเรียนมีทักษะในการเรียนรู้ร่วมกัน เป็นกลุ่ม.....
๕๔	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างเป็น ระบบและยุติธรรม.....
๕๕	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ ส่งเสริมให้นักเรียนทำสิ่งยากให้ง่าย และน่าสนใจ.....
๕๖	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ นักเรียนมีความตื่นตัวและทุ่มเทกับ ทีม.....
๕๗	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ ที่หลากหลายให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้..
๕๘	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ มีการเสริมแรงอย่างเหมาะสม.....
๕๙	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ จัดตามความต้องการและความสนใจ ของนักเรียน.....
๖๐	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ กระตุ้นความคิดของนักเรียนให้เกิด การเรียนรู้ร่วมกันในกลุ่ม.....

ภาคผนวก จ
คำอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

ตารางแสดง ค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (α)

ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก	ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก	ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก
๑.	๐.๘๑	๒๑.	๐.๗๖	๔๑.	๐.๘๕
๒.	๐.๗๔	๒๒.	๐.๗๕	๔๒.	๐.๗๔
๓.	๐.๗๖	๒๓.	๐.๘๓	๔๓.	๐.๘๐
๔.	๐.๖๕	๒๔.	๐.๗๘	๔๔.	๐.๗๕
๕.	๐.๖๗	๒๕.	๐.๖๕	๔๕.	๐.๖๓
๖.	๐.๔๑	๒๖.	๐.๗๓	๔๖.	๐.๗๔
๗.	๐.๖๖	๒๗.	๐.๗๕	๔๗.	๐.๗๒
๘.	๐.๗๖	๒๘.	๐.๘๑	๔๘.	๐.๗๑
๙.	๐.๗๗	๒๙.	๐.๗๐	๔๙.	๐.๘๕
๑๐.	๐.๕๓	๓๐.	๐.๘๕	๕๐.	๐.๘๒
๑๑.	๐.๗๕	๓๑.	๐.๖๖	๕๑.	๐.๕๐
๑๒.	๐.๘๕	๓๒.	๐.๘๐	๕๒.	๐.๘๑
๑๓.	๐.๘๕	๓๓.	๐.๘๖	๕๓.	๐.๘๕
๑๔.	๐.๗๕	๓๔.	๐.๗๑	๕๔.	๐.๗๒
๑๕.	๐.๘๗	๓๕.	๐.๘๗	๕๕.	๐.๘๗
๑๖.	๐.๗๔	๓๖.	๐.๘๐	๕๖.	๐.๘๖
๑๗.	๐.๘๗	๓๗.	๐.๖๓	๕๗.	๐.๗๗
๑๘.	๐.๘๐	๓๘.	๐.๗๕	๕๘.	๐.๗๘
๑๙.	๐.๗๑	๓๙.	๐.๗๔	๕๙.	๐.๘๗
๒๐.	๐.๘๑	๔๐.	๐.๗๕	๖๐.	๐.๘๕

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ ๐.๙๒

ประวัติของผู้วิจัย

ชื่อ	นายวินัฐ สุนสันเขต
วัน/เดือน/ปีเกิด	วันที่ ๑๐ มกราคม พ.ศ. ๒๕๒๒
สถานที่เกิด	จังหวัดร้อยเอ็ด
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	๑๕๓ หมู่ที่ ๖ ตำบลนาเมือง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ๔๕๑๒๐
ตำแหน่งหน้าที่งาน	ครู ค.ศ. ๑
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนหว่านท่าสมอวิทยา หมู่ที่ ๔ ตำบลทุ่งศรีเมือง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ๔๕๑๓๐
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. ๒๕๓๓ โรงเรียนบ้านนาเมือง (ระดับประถมศึกษา) พ.ศ. ๒๕๓๖ โรงเรียนเสลภูมิพิทยาคม (มัธยมศึกษาตอนต้น) พ.ศ. ๒๕๓๙ โรงเรียนเสลภูมิพิทยาคม (มัธยมศึกษาปลาย) พ.ศ. ๒๕๔๔ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม (วท.บ. วิทยาการคอมพิวเตอร์) พ.ศ. ๒๕๔๖ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย (ป.ว.ค. วิชาชีพครู) พ.ศ. ๒๕๔๘ กำลังศึกษาต่อระดับปริญญาโท สาขาวิชาการจัดการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย (ศน.ม.)